Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2022-02-02

RS 2021-0877

Regionstyrelsen

Yttrande över regionrevisorernas delrapport 2021 för regionstyrelsen

Föredragande regionråd: Irene Svenonius

Ärendebeskrivning

I regionrevisorernas granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger anledning att anse att delårsrapporten för Region Stockholm inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen besluta följande.

> Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör regionstyrelsens yttrande över regionrevisorernas delrapport 2021 för regionstyrelsen.

Regionrådsberedningens motivering

Regionrevisorerna genomför löpande granskningar av olika delar av Region Stockholms verksamheter. Arbetet är viktigt inte minst som en del i det pågående förbättringsarbete som löpande måste genomsyra stora – inte minst offentliga – organisationer. I den nu föreliggande delrapporten ges en lägesrapport utifrån de granskningar regionrevisorerna har genomfört under året, samt en översiktlig granskning av regionstyrelsens delårsrapport för Region Stockholm.

Det kan konstateras att det i granskningen inte har framkommit några omständigheter som ger anledning att anse att delårsrapporten för Region Stockholm inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed.

Utöver denna revisionsbedömning lämnar revisionen också rekommendationer gällande regionstyrelsens interna styrning och kontroll. Ett systematiskt arbete sker inom regionledningskontoret för att beakta de bedömningar som regionrevisorerna lämnat i rapporten och åtgärda de rekommendationer där regionstyrelsen delar regionsrevisorernas bedömning av de frågor som lyfts.

En mer omfattande uppföljning av de lämnade rekommendationerna kommer att göras i anslutning till årsrapporten.

Beslutsunderlag

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
2. Regionrevisorernas delrapport 2021 för regionstyrelsen

Irene Svenonius

2022-01-12

Regionledningskontoret
Mikael Löwenhielm

TJÄNSTEUTLÅTANDE

RS 2021-0877

Regionstyrelsen

Yttrande över regionrevisorernas delrapport 2021 för regionstyrelsen

Regionledningskontorets förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen besluta följande.

> Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör regionstyrelsens yttrande över regionrevisorernas delrapport 2021 för regionstyrelsen.

Sammanfattning

I regionrevisorernas granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger anledning att anse att delårsrapporten för Region Stockholm inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed.

Sedan tidigare finns från revisionens sida ett antal rekommendationer gällande regionstyrelsens interna styrning och kontroll. Revisionen konstaterar att ett arbete med att åtgärda rekommendationerna pågår och en mer omfattande uppföljning av lämnade rekommendationer görs till årsrapporten.

Regionledningskontoret ser regionrevisorernas granskning som en del i Region Stockholms förbättringsarbete, där delrapporten är en återkommande avstämningspunkt. Ett systematiskt arbete sker inom regionledningskontoret för att beakta de bedömningar som regionrevisorerna lämnat i rapporten och åtgärda de rekommendationer där regionstyrelsen delar regionsrevisorernas bedömning av de frågor som lyfts. Detta innebär att av totalt 78 rekommendationerna som lämnats till regionstyrelsen har 45 stycken, 58 procent, åtgärdats. För de 33 rekommendationer som återstår att hantera, pågår arbete utifrån regionstyrelsens ställningstagande.

Bakgrund
I regionrevisorernas delrapport ges en lägesrapport utifrån de granskningar som genomförts hittills under året inklusive en översiktlig granskning av regionstyrelsens delårsrapport för Region Stockholm. Rapporten är en delrapportering inför den slutliga avrapporteringen och bedömning av årets granskning i årsrapport 2021. Regionrevisorerna har överlämnat delrapporten till regionstyrelsen för yttrande.

Regionrevisorernas granskning har omfattat räkenskaperna för regionstyrelsens redovisningsenheter för regionledningskontoret och Skadekontot. Revisionen av den finansiella rapporteringen har utförts i enlighet med International Standard on Review Engagements ISRE 2410 Översiktlig granskning av finansiell delårsinformation.

I granskningen har det inte kommit fram några omständigheter som ger anledning att anse att regionstyrelsens delårsrapport avseende regionledningskontoret liksom räkenskaperna för redovisningsenheten skadekontot inte, i allt väsentligt, är upprättade i enlighet med god redovisningssed och de regioninterna anvisningarna.

I delrapporten 2021 har regionrevisorerna lämnat en ny rekommendation till regionstyrelsen. Därtill har regionrevisorerna i delrapporten 2021 begärt att få regionstyrelsens kommentar på nedanstående punkter:

- Arbetet för att möta ekonomiska utmaningar framåt inte minst kopplat till effekterna av pandemin som försvårat möjligheterna att bedöma kostnadsutvecklingen och det ekonomiska läget framåt.

- Effekter av administrativa kostnadsbesparingen och andra kostnadsreducerande åtgärder.

- Otydligheter i roller och ansvarsfördelning mellan regionstyrelsen och fastighets- och servicenämnden.

Regionledningskontoret ser regionrevisorernas granskning som en del i Region Stockholms förbättringsarbete, där delrapporten är en återkommande avstämningspunkt. Ett systematiskt arbete sker inom regionledningskontoret för att beakta de bedömningar som regionrevisorerna lämnat i sin rapport och åtgärda de rekommendationer där regionstyrelsen delar regionsrevisorernas bedömning i det som lyfts. Regionstyrelsen har under 2021 yttrat sig över synpunkter och

rekommendationer som framförts av regionrevisorerna, avseende följande rapporter:

RS 2021-0377 Yttrande över regionrevisorernas årsrapport 2020 för regionstyrelsen.

RS 2020-0909 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 3/2020, IT-säkerhet i nätverksansluten medicinteknisk utrustning.

RS 2020-0997 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 4/2020, Slussen – styrning och kontroll över Region Stockholms investeringar.

RS 2020-0998 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 5/2020, Första linjens digifysiska vård.

RS 2021-0220 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 6/2020, Socialt hållbar inköpsprocess.

RS 2021-0221 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 7/2020, Läkemedelsförsörjning i slutenvården.

RS 2021-0222 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 8/2020, Vårdens fastighetsinvesteringar – uppföljning, utvärdering och återrapportering.

RS 2021-0223 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 9/2020, Budgetstyrning i Region Stockholm.

RS 2021-0583 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 1/2021, Fastighetsägar- och byggherreansvar för vårdens fastigheter.

RS 2021-0767 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 2/2021, Klimatanpassning av Region Stockholms fastigheter.

RS 2021-0766 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 3/2021, Strategis styrning av IT och digitalisering.

Regionledningskontorets förslag och motivering
Regionrevisorerna har i delrapporten 2021 lämnat en ny rekommendation till regionstyrelsen. Därtill har regionrevisorerna begärt att få nedanstående

punkter kommenterade. Regionledningskontoret avger i yttrandet följande kommentarer på regionrevisorernas synpunkter:

- Arbetet för att möta ekonomiska utmaningar framåt inte minst kopplat till effekterna av pandemin som försvårat möjligheterna att bedöma kostnadsutvecklingen och det ekonomiska läget framåt.

- Effekter av administrativa kostnadsbesparingen och andra kostnadsreducerande åtgärder.

- Otydligheter i roller och ansvarsfördelning mellan regionstyrelsen och fastighets- och servicenämnden.

Regionledningskontorets kommenterar:
Regionledningskontoret arbetar med flera aktiviteter i syfte att bedöma den nuvarande kostnadsutvecklingen och det ekonomiska läget framåt. I likhet med 2021 har regionledningskontoret samlat in uppgifter på hur intäkter och kostnader påverkats till följd av covid-19-pandemin. Det är därmed möjligt att särskilja merkostnaden från övriga kostnader i såväl månadsutfallet som i prognosen för året. Uppföljningen på kontonivå över covids påverkan på kostnaderna kommer att fortsätta under 2022.

Planeringen som gjordes för 2021 avseende personalkostnader, köpt hälso- och sjukvård, material- och läkemedelskostnader samt andra kostnader kopplade till hälso- och sjukvårdsproduktionen har stämts av mot faktiska utfall och prognos för 2021. Regionledningskontoret har därmed en god kontroll på nuläget. Bedömning av den ekonomiska utvecklingen framgent är fortsatt osäker vad gäller pandemins utveckling och hur det påverkar skatteintäktsutvecklingen samt eventuell ersättning från staten.

Beräkningen har genomförts i ett samarbete mellan regionledningskontoret och hälso- och sjukvårdsnämnden, där den lägre produktionen har värderats. I beräkningen har jämförts vad det hade kostat för Region Stockholm att producera fullt ut i enlighet med den planering som antogs före pandemins början. Den sammantagna kostnaden för den lägre produktionen bedöms uppgå till cirka 1,2 miljarder kronor för helåret 2021.

Vad gäller att möta de ekonomiska utmaningarna är detta en fråga som fastställts i de ekonomiska förutsättningarna som beslutas av regionfullmäktige i Region Stockholms Budget 2022, där förutsättningar, resultatkrav, anslag och avtal/överenskommelser för nämnder och bolag konkretiseras i verksamhetsplaneringen. Detta innebär att nämnder och

bolag ska hantera sina uppdrag och mål inom de ekonomiska förutsättningar som är beslutade i Budget 2022.

Minskning av administrativa kostnader och andra kostnadsreducerande åtgärder har inte kunnat genomföras fullt ut samtidigt som verksamheterna har fokuserat på att hantera pandemin. I samband med årsbokslutet 2021 görs en mera detaljerad uppföljning av utfallet av de minskade administrativa kostnaderna. Enligt regionfullmäktiges budget för 2022 ska samtliga nämnder och bolag i sin verksamhetsplanering vidta nödvändiga åtgärder för att uppnå budgeterade resultatkrav, vilket ska beakta såväl administrativa kostnadsbesparingar som andra åtgärder.

Vad avser frågan om vissa otydligheter för ägarskap av digitala tjänster har regionledningskontoret under 2021 arbetat med styrningsfrågor inom it och digitalisering, och då särskilt med att utreda hur ägarskapet kan förtydligas. En ny överenskommelse som ska reglera ägarskap och samverkan mellan parterna för samtliga tjänster som serviceförvaltningen har i uppdrag att tillhandahålla är under framtagande mellan regionstyrelsen och fastighets- och servicenämnden.

Regionrevisorerna har i delrapporten 2021 för regionstyrelsen lämnat en ny rekommendation inom området oegentligheter.

- Regionstyrelsen bör stärka kontrollen av att ledamöter i styrelsen inte förenar sitt uppdrag med tjänst eller annat uppdrag utan styrelsens medgivande, samt förbättra dokumentationen av jäv i protokoll.

Regionledningskontorets kommentar:
Regionledningskontoret informerar löpande berörda förtroendevalda om att de inte utan regionstyrelsens medgivande får inneha annan tjänst eller annat uppdrag. Regionledningskontoret kommer efter valet 2022 att genomföra en informationsinsats för att säkerställa att ny- och omvalda regionråd och hel- och deltidsarvoderade förtroendevalda inte förenar sitt uppdrag med tjänst eller annat uppdrag utan styrelsens medgivande. Dokumentationen av jäv i protokoll har tydliggjorts under hösten 2021.

Antal rekommendationer som åtgärdats

Rapport (ursprung)	Återstående rekommendationer enligt regionrevisorerna	Åtgärdat enligt regionledningskontoret
Projektrapporter, del- och årsrapporter	77	45 (58 %)
Delrapport 2021	1	0 (0 %)
Totalt	**78**	**45 (58 %)**

Regionrevisorernas delrapport 2021 innefattar 78 rekommendationer till regionstyrelsen, varav en rekommendation är ny.

Rekommendationerna hanteras utifrån regionstyrelsens ställningstagande. Av de 78 rekommendationerna som lämnats har 45 rekommendationer, 58 procent, åtgärdats. Arbete pågår för att hantera de 33 rekommendationer som återstår.

Regionledningskontoret för en dialog med regionrevisorerna om att avsluta de rekommendation där regionledningskontoret sedan tidigare bedömt att arbetet är genomfört.

Ekonomiska konsekvenser

Arbetet med att genomföra aktiviteterna i enlighet med regionrevisorernas rekommendationer hanteras inom regionstyrelsens uppdrag.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Katarina Holmgren
Ekonomidirektör

Beslutsunderlag

1. Regionrevisorernas delrapport 2021 för regionstyrelsen

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2022-01-12

Regionrevisorerna

2021-11-02

Diarienummer
RK 2021-0015

Regionstyrelsen

Delrapport 2021
Regionstyrelsen

Revisorerna i revisorsgrupp I beslutade 2021-11-02 att överlämna rapporten till regionstyrelsen för yttrande senast 2022-02-11.

Regionstyrelsens synpunkter önskas särskilt vad gäller

- arbetet för att möta ekonomiska utmaningar framåt inte minst kopplat till effekterna av pandemin som försvårat möjligheterna att bedöma kostnadsutvecklingen och det ekonomiska läget framåt.
- effekter av administrativa kostnadsbesparingen och andra kostnadsreducerande åtgärder.
- otydligheter i roller och ansvarsfördelning mellan regionstyrelsen och fastighets- och servicenämnden.

Paragrafen förklarades omedelbart justerad.

Kenneth Strömberg
Ordförande

Snezana Krunic
Sekreterare

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

REGIONREVISORERNA

Delrapport 2021

Regionstyrelsen

Region Stockholm

Sammanfattning

I denna rapport ges en lägesrapport utifrån de granskningar som genomförts hittills under året inkl. en översiktlig granskning av regionstyrelsens delårsrapport för Region Stockholm. Rapporten är en delrapportering inför den slutliga avrapporteringen och bedömning utifrån årets granskning i årsrapport 2021.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat
Regionstyrelsen prognostiserar årets resultat för Region Stockholm till -124 mnkr, vilket är 125 mnkr lägre än budgeterat. I prognosen för helåret bedöms effekten av pandemin i form av merkostnader och intäktsbortfall uppgå till ca 6,7 mdkr. Detta kompenseras till en del av statsbidrag. Det framgår dock av delårsrapporten att det ännu är oklart hur mycket av det totala statsbidraget för kollektivtrafik till regionerna som kommer att tillfalla Region Stockholm. Vidare bidrar bland annat högre skatteintäkter jämfört med budget till att uppväga de ekonomiska effekterna av pandemin. Avvikelser i förhållande till budget har i huvudsak analyserats och kommenterats på ett tillfredställande sätt i delårsrapporten även om analysen behöver utvecklas inom några områden.

Regionfullmäktige har liksom 2020 beslutat att vid bedömningen av om nämnder och styrelser uppnått sina budgeterade resultatkrav undanta merkostnader och minskade intäkter till följd av coronapandemin. Efter att ekonomiska effekter av pandemin undantagits är det endast Danderyds sjukhus som prognostiserar underskott. Både Danderyds sjukhus och Södersjukhuset har under året begärt kapitaltäckningsgarantier från moderbolaget LISAB.

Revisionen ser en risk att regionen under 2021 inte uppnår avsedda effekter av administrativa kostnadsbesparingen och andra kostnadsreducerande åtgärder. Samtidigt har pandemins effekter på kostnaderna 2020 och 2021 försvårat möjligheterna att bedöma kostnadsutvecklingen under 2021 och därmed det ekonomiska läget för 2022 och framåt. Regionstyrelsen behöver därför säkerställa att åtgärder vidtas för att kunna möta de ekonomiska utmaningarna framåt inte minst kopplat till effekterna av pandemin.

Revisionen bedömer att regionstyrelsen inte berett ärendet i tertialrapporten om ett utökat anslag till HSN på ett tillräckligt sätt enligt kommunallagen.

Revisionen konstaterar att regionstyrelsens prognos för det ekonomiska resultatet 2021 är 1,1 mdkr högre än prognosen i tertialrapporten. Revisionen bedömer att prognosen med anledning av coronapandemin är svårbedömd framförallt när det gäller kollektivtrafiken.

Coronapandemin har även påverkat det verksamhetsmässiga resultatet som styrs via mål och uppdrag. Mot bakgrund av detta har regionfullmäktige i uppföljningen av måluppfyllelse undantagit några indikatorer från mätning under 2021 och några indikatorer har reviderats. Sammanlagt har 24 av 112 indikatorer mätts till delåret. Enligt regionstyrelsens delårsrapport finns risk

för att målet Ett resultat i balans inte kommer att uppnås på grund av intäktsbortfall och merkostnader relaterade till pandemin.

Revisionen bedömer att regionstyrelsens prognos för det verksamhetsmässiga resultatet är svårbedömd. Utfallet har i huvudsak analyserats och kommenterats i regionstyrelsens delårsrapport. Regionstyrelsen bör dock lämna en sammanfattande analys även gällande nämnders och bolags uppdrag där avvikelser finns.

Intern styrning och kontroll
För att stärka regionstyrelsens hantering av den löpande månadsuppföljningen och bolags och nämnders åtgärdsplaner bör uppföljningarna bli tydligare. Vidare noteras vid hittills genomförda granskningar vissa otydligheter i roller och ansvarsfördelning mellan regionstyrelsen och fastighets- och servicenämnden, framförallt när det gäller regionens it- och digitaliseringsarbete samt ägarskap av digitala tjänster. Definitionen och hantering av fullmäktiges uppdrag och indikator för att minska de administrativa kostnaderna behöver förtydligas.

Sedan tidigare finns från revisionens sida ett antal rekommendationer gällande regionstyrelsens interna styrning och kontroll. Revisionen konstaterar att ett arbete med att åtgärda rekommendationerna pågår och en mer omfattande uppföljning av lämnade rekommendationer görs till årsrapporten.

Räkenskaper
I granskningen har det inte kommit fram några omständigheter som ger anledning att anse att delårsrapporten för Region Stockholm inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed.

Innehåll

1 Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat - prognos per 2021-08-31 1
1.1 Ekonomiskt resultat ur ett regionövergripande perspektiv 1
1.2 Verksamhetens resultat ur ett regionövergripande perspektiv 9
2 Samordning, styrning och kontroll 12
2.1 Ekonomistyrning 12
2.2 Arbetet med kostnadsreducering och effektivisering 15
2.3 Styrning av de administrativa kostnaderna under 2021 17
2.4 Uppskjuten vård 21
2.5 Ansvar och roller inklusive organisatoriska förändringar 23
2.6 Arbetet med intern kontroll 25
2.7 Strategisk styrning IT 26
2.8 Byggherre- och fastighetsägaransvar inom hälso- och sjukvården 27
2.9 Klimatanpassning 28
2.10 Processen för framtagande av sammanställd redovisning 29
2.11 Uppföljning av tidigare rekommendationer 29
3 Delårsrapport 2021-08-31 för Region Stockholm 29
3.1 Delårsrapport 2021-08-31 29
4 Resultatenheter inom regionstyrelsen 30
4.1 Regionstyrelsen/regionledningskontoret 30
4.2 Regionstyrelsen/koncernfinansiering 40
5 Yttrande över Årsrapport 2020 41

Bilaga 1 Sammanställning och uppföljning av årets och tidigare års lämnade rekommendationer till styrelsen

Bilaga 2 Sammanställning och uppföljning av årets och tidigare år lämnade rekommendationer till ledningen

Bilaga 3 Yttrande över årsrapport 2020

1 Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat - prognos per 2021-08-31

1.1 Ekonomiskt resultat ur ett regionövergripande perspektiv

1.1.1 Prognos för ekonomiskt resultat 2021

Regionstyrelsen prognostiserar årets resultat för Region Stockholm till -124 mnkr, vilket motsvarar ca 0,1 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Jämfört med föregående år bedöms resultatet försämras med 5 926 mnkr.

Under året har regionens verksamhet och ekonomi fortsatt påverkas av coronapandemin. Den ekonomiska påverkan inom hälso- och sjukvården består främst av merkostnader för vård av covid-19 patienter. Jämfört med föregående år prognostiseras dock denna resultatpåverkan vara mindre. För 2021 prognostiseras merkostnader/intäktsbortfall för hälso- och sjukvården uppgå till 2,6 mdkr jämfört med 2020 då utfallet var 4 mdkr.

Statsbidragen kopplat till ökade kostnader i hälso- och sjukvården till följd av pandemin beräknas i år utbetalas med totalt ca 1,4 mdkr till Region Stockholm. Av dessa har 0,8 mnkr fördelats ut i ersättning till nämnder och bolag relaterat till covid-19vård[1] och 0,6 mdkr har tillförts hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) för att hantera uppskjuten vård[2] (se avsnitt 2.4). Under 2020 utbetalades statsbidrag avseende covid-19vård på 3,7 mdkr fram till i november. Under 2021 har regionen fått ytterligare 0,4 mdkr som avser december 2020, men som intäktsförts och därmed påverkar resultatet för 2021.

För kollektivtrafiken prognostiseras resenärsintäkterna[3] även i år bli betydligt lägre än budget kopplat till det minskade resandet på grund av pandemin. Inom kollektivtrafiken var intäktsbortfallet 2020 3,9 mdkr vilket delvis kompenserades med statsbidrag på 1,3 mdkr. För 2021 prognostiseras intäktsbortfallet bli 4,0 mdkr. Det är ännu oklart hur mycket av det totala statsbidraget för kollektivtrafik till regionerna som kommer att tillfalla Region Stockholm. I regionstyrelsens prognos finns 1,3 mdkr upptaget.

Regionens prognostiserade resultat påverkas därmed av både högre intäkter och högre kostnader jämfört med budget. Verksamhetens intäkter prognostiseras sammantaget bli knappt 1 mdkr högre än budgeterat.

De samlade skatteintäkterna prognostiseras bli 2,3 mdkr högre än budgeterat. Skatteintäkterna prognostiseras öka (1,7 mdkr) och även utfallet i

[1] I regeringens beslut (2021-02-11 S2021/01353) är formuleringen: ”kostnader för covid-19-relaterad vård fram till och med den 30 juni 2021”.
[2] I regeringens beslut finns vissa krav gällande uppdelningen mellan covid19 relaterade kostnader och uppskjuten vård. Uppdelningen för regionen har fastställts genom verkställighetsbeslut EF21015 2021-05-05.
[3] Omfattar både trafiknämnden/SL och färdtjänstnämnden.

utjämningssystemet ger en positiv effekt jämfört med budget (680 mnkr). Utfallet för generella statsbidrag blir samtidigt något lägre (65 mnkr).

Verksamhetens kostnader i nämnder och bolag beräknas bli högre än budgeterat. Detta är främst relaterat till hälso- och sjukvård, medan det är något lägre kostnader inom kollektivtrafiken jämfört med budget. Det finns ytterligare faktorer som påverkar prognosen för verksamhetens kostnader jämfört med budget. För avskrivningar redovisas lägre kostnader än budgeterat. I flera verksamheter anges det bero på att investeringar inte genomförts som planerat under pandemin. Verksamhetens kostnader prognostiseras sammantaget bli 3,3 mdkr högre än budgeterat.

De finansiella kostnaderna prognostiseras bli 0,3 mdkr högre än budget.

Det prognostiserade resultatet för Region Stockholm var i tertialrapporten[4] -1 261 mnkr, dvs. 1 137 mnkr lägre än prognostiserat resultat i delårsrapporten. Främsta orsaken till förbättringen mellan april och augusti anges i regionstyrelsens delårsrapport vara förbättrade prognoser främst inom hälso- och sjukvård och kollektivtrafik samt en ökning av skatteintäktsprognosen med 160 mnkr.

I samband med tertialrapporten föreslog regionstyrelsen att ytterligare 500 mnkr skulle tillföras HSN för att hantera uppskjuten och undanträngd vård samt nya vårdbehov. Fullmäktige beslutade i september[5] i enlighet med regionstyrelsens förslag. Finansieringen angavs i tertialrapporten ske genom att ”koncernfinansiering tillför hälso- och sjukvårdsnämnden ett utökat anslag 2021 på 500 miljoner kronor”. Ingen närmare precisering av finansieringen angavs eller hur prognosen för regionens helårsresultat som var negativ påverkades och därmed hanteringen av balanskravet. (Se avsnitt 1.1.5).

1.1.2 Statsbidragen

De specialdestinerade statsbidragen prognostiseras totalt för regionen uppgå till 10,2 mdkr vilket är 5,1 mdkr högre än budget. Liksom 2020 är en betydande andel av statsbidragen kopplade till pandemin. När det gäller statsbidrag för hantering av vaccinationer, smittspårning och testning motsvaras dessa bidrag enligt delårsrapporten till stor del resultatmässigt av motsvarande kostnader hos utförande verksamheter med undantag av Karolinska där statsbidragen för masstestning överstiger kostnaderna för att testa.

För statsbidrag gällande intäktsbortfall i kollektivtrafiken är det som framgått ovan, fortfarande oklart hur stor andel som kommer att tillfalla Region Stockholm. På den regionövergripande nivån har 1,3 mdkr inkluderats i prognosen för statsbidrag. Statsbidrag för intäktsbortfallet i kollektivtrafiken fanns inte med i budgeten för statsbidrag.

---

[4] RS 2020-0771
[5] RS 2020-0771, fullmäktiges sammanträde 14 september 2021

För övriga statsbidrag finns både positiva och negativa avvikelser mot budget vilket sammantaget ger en prognos där helårsutfallet i princip överensstämmer med budget.

Enligt styrdokumentet *Integrerad ledning och styrning* (ILS)[6] ska samtliga statsbidrag oavkortat fördelas till den nämnd vars verksamhet bidraget avser. Hanteringen av statsbidrag sker via regionstyrelsens redovisningsenhet koncernfinansiering. Ingen delårsrapport upprättas för denna redovisningsenhet och ingen analys för koncernfinansiering redovisas specifikt i regionstyrelsens delårsrapport (se avsnitt 4.2). Revisionen har behövt inhämta kompletterande information för granskningen av bl.a. den övergripande analysen av statsbidragen.

1.1.3 Kostnadsutveckling

Regionstyrelsen kommenterar inte årets kostnadsutveckling specifikt i sin delårsrapport annat än att regionens kostnadsutveckling är fortsatt påverkad av kostnader förknippade med pandemin.

Av revisionens granskning framgår att verksamhetens kostnader, exklusive övriga kostnader, enligt prognosen för 2021 ökar med 4,6 procent jämfört med föregående år. Som framgått försvåras analysen av jämförelsetalen av att det inte finns en tydlig beskrivning av hur avvikelser mot budget inom koncernfinansiering påverkar utfallet gällande verksamhetens kostnader. Analysen försvåras även av att omfördelningar av budget vid ändrade ansvarsförhållanden mellan nämnder inte hanteras som minskade resp. utökade anslag utan genom interna redovisningstransaktioner mellan nämnderna.

Sveriges kommuner och regioner (SKR) har under 2021 beslutat om förändrade livslängdsantaganden som grund för beräkningen av pensionsförpliktelser (enligt RIPS[7]) för nämnderna. Detta har medfört tillkommande pensionskostnader per augusti med 1 327 miljoner kronor inklusive särskild löneskatt. I budget för 2021 beräknades denna kostnad till 1 262 miljoner kronor. De regionägda bolagens pensionsåtaganden beräknas utifrån en diskonteringsränta som årligen fastställs av Finansinspektionen. Förändringar i diskonteringsräntan har medfört tillkommande kostnader per augusti för Region Stockholm med 544 miljoner kronor inklusive särskild löneskatt. I delårsrapporten anges inte prognosen för helåret.

I fullmäktiges budget 2021[8] ges nämnder och bolag med några undantag i uppdrag att minska de administrativa kostnaderna med 10 procent. Vidare finns till det verksamhetsspecifika målet *Kärnverksamheten ska prioriteras* indikatorn *Administrationens andel av de totala kostnaderna*. Indikatorn ska enligt fullmäktiges budget minska årligen 2020-2023. I den regionövergripande delårsrapporten anges att administrationens andel av de totala

[6] Integrerad ledning och styrning (ILS) (RS 2020-0740)
[7] RIPS 21 riktlinjer för beräkning av pensionsskuld (vs 2021), SKR
[8] RS 2020-0469

kostnaderna uppgick till 3,7 procent per sista augusti, vilket är i nivå med utfallet per sista december 2020 på 3,7 procent. Uppdraget att minska de administrativa kostnaderna med 10 procent under 2021 kommenteras inte regionövergripande. Revisionen konstaterar att flera nämnder och bolag prognostiserar att uppdraget inte kommer att klaras av. I granskningen har också framkommit att olika tolkningar görs av hur de administrativa kostnaderna ska beräknas. (Se avsnitt 2.3).

Revisionen konstaterar att regionstyrelsens delårsrapport i övrigt inte följer upp eller kommenterar budgetens krav på effektiviseringar i verksamheten.

1.1.4 Avvikelser på nämnder och bolag

Fullmäktige beslutade i samband med behandlingen av årsredovisningen för 2020 i maj 2021[9] att merkostnader och minskade intäkter avseende covid-19 ska undantas vid bedömning av nämnders och bolags utfall i förhållande till resultatkravet för 2021. Fullmäktige har även beslutat att förändringen av pensionsförpliktelser till följd av ändrad diskonteringsräntan ska undantas vid bedömningen av resultatkravet för helägda bolag.

Nedan redovisas nämnder/bolag som prognostiserar större negativa avvikelser mot resultatkravet före justeringar. När merkostnader och minskade intäkter samt förändrad diskonteringsränta för bolagen undantagits kvarstår ett negativt resultat mot resultatkravet endast för Danderyds sjukhus.

- Trafiknämnden (inklusive AB SL) (-3 367 mnkr); den negativa avvikelsen beror främst på att resenärsintäkterna beräknas bli lägre än budgeterat till följd av minskat resande som en konsekvens av pandemin. Om effekten av covid-19 och diskonteringsräntan exkluderas är prognosen 292 mnkr högre än budgeterat resultatkrav.
- Södersjukhuset AB (-465 mnkr); avvikelsen beror främst på merkostnader och förlorade intäkter till följd av pandemin. Om effekten av covid-19 och diskonteringsräntan exkluderas är prognosen 14 mnkr högre än budgeterat resultatkrav.
- Danderyds sjukhus AB (-471 mnkr); avvikelsen beror främst på merkostnader och förlorade intäkter till följd av pandemin. Om effekten av covid-19 och diskonteringsräntan exkluderas är prognosen -29 mnkr jämfört med budgeterat resultatkrav. Därmed bedöms resultatkravet inte uppnås.
- Hälso- och sjukvårdsnämnden (-400 mnkr); avvikelsen beror främst på merkostnader och förlorade intäkter till följd av pandemin. Om effekten av covid-19 exkluderas är prognosen 38 mnkr högre än budgeterat resultatkrav.
- Södertälje sjukhus AB (-70 mnkr); avvikelsen beror på högre personalkostnader till följd av pandemin. Om effekten av covid-19 och diskonteringsräntan exkluderas är prognosen 5 mnkr högre än budgeterat resultatkrav.

[9] RS 2021-0043, fullmäktiges sammanträde 4 maj 2021

- Folktandvården Stockholms län AB (-52,7 mnkr); avvikelsen beror främst på merkostnader och förlorade intäkter till följd av pandemin. Om effekten av covid-19 och diskonteringsräntan exkluderas är prognosen 37 mnkr högre än budgeterat resultatkrav.
- S:t Eriks Ögonsjukhus AB (-46 mnkr) avvikelsen beror främst på merkostnader och förlorade intäkter till följd av pandemin. Om effekten av covid-19 och diskonteringsräntan exkluderas är prognosen 4 mnkr högre än budgeterat resultatkrav.

Flera nämnder/bolag redovisar positiv avvikelse redan före justering för merkostnader och minskade intäkter p.g.a. pandemin. I flera fall kan dock det positiva resultatet förklaras av pandemieffekter:

- Karolinska universitetssjukhuset (+166,5 mnkr); avvikelsen anges bero på ökning av försäljning till följd av masstestning. Justerat för covid-19effekter prognostiseras en positiv avvikelse på 531 mnkr jämfört med budgeterat resultatkrav.
- Medicarrier AB (+20 mnkr); avvikelsen anges bero på ökad försäljning av sjukvårdsmaterial till följd av pandemin. Justerat för covid-19 effekter prognostiseras en positiv avvikelse på 38,7 mnkr.
- Färdtjänstnämnden (+294); avvikelsen anges bero på lägre kostnader för köpt trafik p.g.a. lägre resande. För nämnden finns inga inrapporterade merkostnader/intäktsbortfall.
- Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) (+35); avvikelsen anges främst bero på högre intäkter än budgeterat med anledning av ökad försäljning av hjälpmedel, intäkter för nya uppdrag som utförts av befintlig personal samt lägre vårdproduktion m.m. Justerad för covid-19 effekter prognostiseras en positiv avvikelse på 248 mnkr
- Regionstyrelsen (+ 87,9 mnkr); avvikelsen anges främsta bero på minskade administrativa kostnader. Justerat för utbetalt statsbidrag gällande covid-19kostnader i december 2020 prognosticeras en positiv avvikelse om 84,9 mnkr. Se avsnitt 4.1 för ytterligare analys

Revisionen konstaterar att fullmäktige har fastställt separata resultatkrav för redovisningsenheter som ingår i fastighets- och servicenämnden. Detta redovisas i regionstyrelsens delårsrapport, men samtidigt konstateras i rapporten att de olika resultaten uppväger varandra. För fastighets- och servicenämnden anges därmed prognostiserat resultat jämfört med fullmäktiges resultatkrav uppgå till -0,6 mnkr. Av redovisningen framgår:

- Serviceförvaltningen (-65,9 mnkr) främst orsakat av försening av samlokaliseringsprojektet[10], uppskjutna vårdrelaterade upphandlingar samt IT kostnader.
- Fastighetsförvaltningen (+ 65,3 mnkr) främst orsakat av lägre räntekostnader

[10] Handlar om att merparten av Region Stockholms centrala förvaltningar ska samlokaliseras.

Angående åtgärdsprogram kopplat till avvikelser mot resultatkrav, se avsnitt 2.1.2. och 2.1.3.

1.1.5 Balanskrav och resultatutjämning

Regionstyrelsen anger i den regionövergripande delårsrapporten att resultatet före justeringar i balanskravet[11] motsvarar prognostiserat resultat på -124 mnkr. I balanskravsresultatet ska justeringar göras för exempelvis reavinster. Det framgår inte om några sådana justeringar är aktuella eller om resultatet efter justeringar i balanskravet är detsamma (se avsnitt 3.1.1).

För att Region Stockholm ska kunna uppnå ett resultat i balans förutsätts enligt regionstyrelsens delårsrapport att staten fullt ut ersätter de merkostnader som nämnder/bolag har med anledning av pandemin liksom intäktsförluster i kollektivtrafiken. Revisionen noterar dock att inga ytterligare statsbidrag är aviserade för 2021.

Regionstyrelsen konstaterar att nämnder och bolag därutöver behöver effektivisera för att nå ett resultat i balans, bland annat minska administration, lokaler och förbrukningsvaror och tydligt prioritera kärnverksamhet. Enligt regionstyrelsens delårsrapport har Region Stockholm även möjlighet att vid årets slut använda tidigare års avsättning till resultatutjämningsreserv, RUR, för att uppnå ett resultat enligt balanskravet.

Kommunallagen ger kommuner och regioner möjlighet att under vissa förutsättningar reservera medel i en resultatutjämningsreserv (RUR) för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel.[12] Fullmäktige beslutade i mars 2021 att i årsredovisningen för 2020 avsätta 3,2 mdkr i en resultatutjämningsreserv, vilket var den maximala avsättning som kunde göras enligt RUR.

Om fullmäktige beslutar om en utgift under löpande budgetår ska beslutet, enligt kommunallagen, innefatta en anvisning om hur utgiften ska finansieras. [13] Som framgått ovan (se avsnitt 1.1.1) angavs i tertialrapporten att finansieringen av ett utökat anslag på 500 mnkr till HSN skulle ske via resultatenheten koncernfinansiering. Ingen närmare precisering framgick av hur utgiften skulle finansieras samtidigt som prognosen för regionens helårsresultat var negativ. I regionstyrelsens förslag om utökat anslag i tertialrapporten finns ingen tydlig koppling till hur det prognostiserade negativa resultatet skulle hanteras i förhållande till regelverket för balanskrav enligt kommunallagen[14]. I delårsrapporten har resultatet förbättrats även om prognosen fortsatt är negativ. Det framgår i den löpande texten att av det beräknade

[11] Kommunsektorns balanskrav innebär att kommuner och regioner ska upprätta budgeten för nästa kalenderår så att intäkterna överstiger kostnaderna. Om underskott ändå uppstår ska det negativa resultatet balanseras med motsvarande överskott under de närmast följande tre åren.
[12] KL 11 kap 14§
[13] KL 11 kap 15§
[14] KL 11 kap 12-13§§

överskottet för skatteintäkter m.m. på 2,3 mdkr ”allokeras 500 miljoner kronor till hälso- och sjukvårdsnämnden för finansiering av ökade kostnader för undanträngd vård”.

1.1.6 Kapitaltäckningsgaranti för bolag

En kapitaltäckningsgaranti syftar till att upprätthålla det egna kapitalet inom moderbolaget och dess dotterbolag så att det överstiger mer än hälften av det registrerade aktiekapitalet vid varje tillfälle. Detta för att efterleva aktiebolagslagens regler samt undvika att behöva upprätta en kontrollbalansräkning vid kapitalbrist.

I maj beslutade fullmäktige utfärda kapitaltäckningsgaranti till Landstingshuset i Stockholm AB (LISAB) om maximalt 1 mdkr.[15] Samtidigt godkände fullmäktige att LISAB i sin tur utfärdar kapitaltäckningsgaranti till ingående dotterbolag. Revisionen noterar att Danderyds sjukhus AB och Södersjukhuset AB begärt kapitaltäckningsgarantier på 400 respektive 100 mnkr från moderbolaget LISAB.

I september beslutade fullmäktige även om kapitaltäckningsgaranti till AB Storstockholms Lokaltrafik under 2021 på 2 mdkr.

1.1.7 Investeringar

Periodens investeringar uppgår till 6 062 mnkr, vilket motsvarar en upparbetningsgrad på 43 procent per augusti i förhållande till årets budget. Regionstyrelsen prognostiserar årets utfall till 12 748 mnkr, vilket motsvarar en upparbetningsgrad på 91 procent av årets budget. Avvikelsen mellan prognos och budget anges bero på förskjutning av tidsplaner för en del fastighetsinvesteringar inom hälso- och sjukvård och för några av kollektivtrafikinvesteringarna.

Investeringsutfallet för trafiken prognostiseras till 10 038 mnkr, vilket innebär en prognostiserad upparbetningsgrad på 97 procent. Sammanfattningsvis beror prognosavvikelsen enligt den regionövergripande delårsrapporten främst på fördyringar inom programmet för röda linjens uppgradering, Tunnelbana till Nacka och Söderort samt Tunnelbana till Barkarby. Av trafiknämndens delårsrapport framgår dock att det handlar om fördyringar inom Tunnelbana till Nacka och Söderort respektive Barkaby på totalt 966 mnkr medan Röda linjen utfall prognostiseras bli 832 mnkr lägre än budgeterat p.g.a. försenade fordonsleveranser. Ett antal andra avvikelser inom t.ex. Tvärbana Norr Kistagrenen (högre än budgeterat) samt C20 uppgradering, Utbyte av hissar och rulltrappor samt Rissne tunnelbanedepå (lägre än budgeterat) bidrar sammanfattningsvis till den prognostiserade avvikelsen på 312 mnkr lägre än budget.

För fastighets- och servicenämnden prognostiseras investeringsutfallet 2021 till 1 530 mnkr, vilket innebär en upparbetningsgrad på 64 procent.

---

[15] RS 2021-0043

Prognosavvikelsen inom fastighetssidan (-603 mnkr) uppges främst bero på förseningar, både av hyresgäst- och fastighetsägarinitierade investeringar[16]. Coronapandemin har medfört att vissa investeringar pausats då omprioritering av lokaler skett. Vidare anges att en del beslutade investeringar har pausats av Locum AB i väntan på finansieringslösning med hyresgäst. Även serviceförvaltningen prognosticerar en budgetavvikelse (-239 mnkr) vilket anges bero framförallt på pandemin och den globala halvledarbristen. Detta har, på samma sätt som under 2020, lett till tidsförskjutningar inom samlokaliseringsprojektet, påverkan på ett nätutbyte på Karolinska Universitetssjukhuset liksom utbyte av datorer inom regionens vårdenheter.

Övriga investeringar prognostiseras till 1 120 mnkr vilket är 140 mnkr lägre än budgeterat och innebär en upparbetningsgrad på 88,9 procent. 70 mnkr i avvikelse kan hänföras till investeringar inom hälso- och sjukvård (mestadels utrustningsinvesteringar) medan övriga 70 mnkr gäller regionstyrelsen och förklaras med att budgeterat belopp för vårdens it-miljö inte kommer att nyttjas då fullmäktige har upphävt genomförandebeslutet för Framtidens Vårdinformationsmiljö (se avsnitt 4.1.1).

1.1.8 Bedömning

Det ekonomiska resultatet för 2021 prognostiseras till -124 mnkr vilket är 125 mnkr lägre än budgeterat. Avvikelser i förhållande till budget har i huvudsak analyserats och kommenterats på ett tillfredställande sätt i delårsrapporten. Pandemins effekter på kostnaderna 2020 och 2021 gör det svårt att bedöma den underliggande kostnadsutvecklingen under 2020 och 2021.

För ökad förståelse av regionens ekonomiska situation på kort och lång sikt bör regionstyrelsen i delårsrapporten mer utförligt beskriva och analysera kostnadsutvecklingen i verksamheterna.

Det finns enligt revisionens bedömning betydande risk för att effekter av pandemin kommer att finnas kvar även under 2022 och kommande år. Detta är speciellt tydligt vad gäller resenärsintäkterna. Osäkerhet finns också gällande hur regionen kommer att klara uppskjuten vård även om pandemin i sig klingar av. Vidare ser revisionen risk för att regionen under 2021 inte uppnår avsedda effekter av den administrativa kostnadsbesparingen och andra kostnadsreducerande åtgärder.

Efter att hänsyn tagits till effekter av coronapandemin och förändringen av diskonteringsräntan för bolagens pensionsförpliktelser visar prognosen att alla nämnder och bolag utom Danderyds sjukhus AB klarar fullmäktiges resultatkrav. Revisionen noterar att även om fastighetsnämnden totalt sett

[16] Avser främst St Görans sjukhus – ombyggnad vård och behandling, Södersjukhuset - permanent reservkraft, Huddinge sjukhus - försörjningsbyggnaden, Huddinge sjukhus -ny akutmottagning, Huddinge sjukhus - ombyggnad av vårdavdelningar till Framtidens vårdavdelning.

prognostiseras klara resultatkravet så har serviceförvaltningen ett eget resultatkrav som enligt prognosen inte kommer att uppnås.

Revisionen bedömer att regionstyrelsen inte berett ärendet i tertialrapporten om ett utökat anslag till HSN på ett tillräckligt sätt enligt kommunallagen. I ärendet saknades en tydlig anvisning om hur utgiften skulle finansieras och hur det utökade anslaget skulle hanteras i förhållande till regelverket för balanskrav, samtidigt som regionstyrelsen prognostiserade ett negativt resultat för regionen totalt.

1.2 Verksamhetens resultat ur ett regionövergripande perspektiv

1.2.1 Mål och indikatorer

Tidigare år har fullmäktige beslutat om en modell för bedömning av måluppfyllelse där ett mål är uppfyllt om hälften av indikatorerna är uppfyllda[17]. För 2021 finns enligt anvisningarna i Stödet[18] en definition om att ett mål är uppnått när *mer än* hälften av indikatorerna har nått sina målvärden. I samband med behandlingen av tertialbokslutet beslutade fullmäktige att indikatorer som inte går att mäta med anledning av pandemin utgår ur bedömningen av måluppfyllelse i verksamhetsberättelsen 2021. Enligt regionledningskontorets instruktioner förväntas nämnder/bolag kommentera och göra en bedömning av om och i så fall hur pandemin påverkar måluppfyllnad. Granskning visar att nämnder/bolag i huvudsak har kommenterat pandemins påverkan på måluppfyllnad.

Regionfullmäktige har för 2021, liksom för föregående år, beslutat om tre inriktningsmål som gäller för alla verksamheter inom regionen. Dessa är nedbrutna i 14 verksamhetsspecifika mål. Därutöver har fullmäktige även fattat beslut om fem nämndspecifika mål som bryts ner i 20 rubriker. Målen kommer för 2021 att mätas och följas upp genom totalt 112 indikatorer. Av dessa 112 indikatorer är 17 st helt nya eller delvis omformulerade. Flest nya indikatorer jämfört med fullmäktiges budget 2020, fem stycken, finns inom det verksamhetsspecifika målet *Region Stockholms klimatpåverkan ska minska* och är framförallt inriktade på bygg- och anläggningsprojekt.

Olika indikatorer följs upp med olika intensitet och vissa redovisas vid delårsrapporteringen. Samtliga mål och indikatorer ska enligt fullmäktiges budget följas upp i samband med årsbokslutet. Enligt ILS ska mål, indikatorer och målvärde sättas med hänsyn till ekonomiska förutsättningar och andra faktorer som påverkar förutsättningar för måluppfyllelse. Hänsyn ska också tas till förutsättningar och kostnader för uppföljning och analys. Fullmäktiges mål, indikatorer och målvärden för 2021[19] har reviderats mot nämnders och

[17] De övergripande målen har ansetts uppfyllda då minst hälften av de nedbrutna målen är uppfyllda. De nedbrutna målen anses uppfyllda då minst hälften av de underliggande indikatorerna är uppfyllda.
[18] Stödet är det IT-system som Region Stockholms verksamheter använder för planering, uppföljning och rapportering.
[19] RS 2020-0469

bolags förutsättningar, ansvarsområden, resurser och uppdrag. De indikatorer som fått sänkt målvärde kopplar framför allt till *En hälso- och sjukvård av god kvalitet, Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem* och *Regional utvecklingsplanering för hållbar tillväxt*.

Fyra indikatorer mäts inte under innevarande år pga. coronapandemin[20]. Av dessa är en indikator inom det nämndspecifika målet *En hälso- och sjukvård av god kvalitet* och tre inom *Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem*. Tre indikatorer inom vården som skulle ha utvecklats under året har utgått med hänvisning till verksamheternas förutsättningar under 2021. Inom det verksamhetsspecifika målet *Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare* har fyra indikatorer ersatts av nya indikatorer som mäts från Hållbart medarbetarengagemang (HME). Syftet är att kunna jämföra mellan regioner och vara oavhängigt av mätverktyg.

Ett av de verksamhetsspecifika mål som inte prognosticeras att nås är *Ett resultat i balans* (se avsnitt 1.1). En indikator kopplad till det verksamhetsspecifika målet *Kärnverksamheten ska prioriteras* mäts vid delårsrapporteringen och det är Administrationens andel av de totala kostnaderna. Indikatorn ligger regionövergripande på samma nivå som utfallet per sista december 2020, dvs. 3,7 procent. (Se avsnitt 2.3).

I regionstyrelsens delårsrapport redovisas prognoser av indikatorernas uppfyllande för regionens samtliga nämnder och styrelser. Flera sjukhus och hälso- och sjukvårdsnämnden prognostiserar att de flesta indikatorer som sammantaget mäter målet *En hälso- och sjukvård av god kvalitet* kommer att nås. 15 av de totalt 19 indikatorerna för målet mäts vid delårsrapporteringen. En indikator har inget målvärde[21] varför endast utfall redovisas. En indikator mäts inte under 2021 pga. pandemin[22] varför det i praktiken är totalt 18 indikatorer som enligt fullmäktiges budget ska uppfyllas under året. Ytterligare två indikatorer finns med i fullmäktiges budgetbeslut och ska enligt beslutet utvecklas senast till 2022. Detta innebär enligt regionledningskontoret att de inte kommer vara med i uppföljningen av 2021 års mål.

Målet *Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem* mäts med totalt 14 indikatorer. Av dessa redovisas fyra indikatorer vid delårsrapporteringen, varav en uppges inte kommer att kunna uppnås och en redovisas endast med utfall då målvärde saknas.

Av ILS framgår att regionstyrelsen, genom sin förvaltning regionledningskontoret, ska föra en löpande dialog med nämnder och bolag om resultatutveckling och måluppfyllelse. Vidare ska nämnder och bolag ha ett strukturerat internt arbete och en aktiv dialog inom sin organisation för att tydliggöra hur

[20] Regionstyrelsens beslut (RS 2020–0771) utifrån det uppdrag styrelsen fått av fullmäktige i samband med årsredovisningen. I de fall mål inte uppnås pga. coronapandemin ska detta tas hänsyn till och regionstyrelsen inte anmärka på.
[21] Genomsnittligt antal dagar per vårdtillfälle i sjukhusvården
[22] Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar

verksamheternas arbete med mål, ekonomisk uppföljning, intern kontroll, kvalitetsuppföljning med mera bidrar till regionfullmäktiges och nämndens/bolagets specifika mål. En bred förankring och delaktighet ska uppnås gällande de beslutade målen och hur verksamheten ska bedrivas för att målen ska nås inom beslutade ramar. Granskning av ett urval av nämnder och bolag visar att dialogen med regionstyrelsen genom regionledningskontoret till största delen är fokuserad på de ekonomiska målen. Det har enligt intervjupersoner dock blivit något mer dialog kring andra mål. Vad gäller strukturerat internt arbete och förankring finns dialog och rapportering mellan ledning och styrelse/nämnd, men det är svårt att avgöra i vilken utsträckning förankringen nått hela vägen ut till alla medarbetare. Se vidare avsnitt 2.1.1 om arbets- och personalutskottet respektive produktionsutskottets roll.

Med undantag av fyra indikatorer har mätning eller kommande mätning planerats för enligt tänkt tidplan. I delårsrapporten för Region Stockholm framkommer inget som innebär risk för att verksamheten inte kommer att kunna genomföras enligt fullmäktiges uppdrag och mål, (se även avsnitt 2.3).

1.2.2 Uppdrag från fullmäktige

Fullmäktige beslutar om uppdrag till nämnder och bolag, dels i samband med budget, dels löpande under året. Enligt anvisningarna[23] ska nämnder och bolag vid delårsrapporteringen föreslå om uppdrag från fullmäktige bör avslutas eller förändras med anledning av coronapandemin. Granskningen visar att det i huvudsak inte inkommit sådana förslag. Om uppdragen är Pågående med avvikelse eller Ej Påbörjad ska nämnder och bolag, också enligt anvisningarna, beskriva orsakerna samt planerade/vidtagna korrigerande åtgärder. I samband med kommentaren ska anges en uppskattad tidplan för genomförande om detta inte framgår av uppdraget. Granskningen har visat att dessa kommentarer i några få fall saknas.

Uppdrag kommenteras kortfattat i regionstyrelsens övergripande delårsrapport och främst uppdraget om att sänka de administrativa kostnaderna med tio procent.[24] Av totalt knappt 220 fullmäktigeuppdrag har nämnder och bolag rapporterat att 37 uppdrag antingen inte påbörjats eller pågår, men med avvikelse. Den regionövergripande delårsrapporten innehåller ingen information om dessa uppdrag.

1.2.3 Bedömning

Revisionen bedömer att måluppfyllelsen av fullmäktiges tre inriktningsmål i huvudsak har analyserats och kommenterats i regionstyrelsens delårsrapport. Revisionen konstaterar att skrivningen i fullmäktiges budget om att indikatorer ska utvecklas senast till budget 2022 kan leda till olika tolkningar av om indikatorerna ska ingå i årets uppföljning eller inte. Revisionen menar att det bör tydliggöras att indikatorerna inte ska börja gälla förrän fr.o.m. 2022.

---

[23] Anvisningar rapportering 2021, Regionledningskontoret, 2021-07-01
[24] RS 2021-0773

Revisionen noterar att nämnderna/bolagen inte alltid redovisar uppdragen enligt anvisningarna och menar att detta bör kommenteras i regionstyrelsens delårsrapport. Som en del i rapporteringen till fullmäktige av status i uppdragen bör den övergripande delårsrapporten även innehålla en sammanfattande analys av uppdrag där avvikelser rapporterats.

Revisionen konstaterar att dialogen mellan regionstyrelsen/regionledningskontoret och nämnder/bolag nu i högre utsträckning än tidigare inkluderar andra mål än ekonomiska. Revisionen konstaterar också att det finns strukturer för förankring och delaktighet gällande målstyrningen i enlighet med ILS.

2 Samordning, styrning och kontroll

2.1 Ekonomistyrning

Som framgått ovan har övergripande former och principer för styrningen inom Region Stockholm fastställts av fullmäktige genom styrdokumentet *Integrerad ledning och styrning av Region Stockholm (ILS)*[25]. Detta kompletteras inom ekonomiområdet av tre styrdokument; *Finanspolicy*[26], *Finansiella riktlinjer*[27] och *Policy för god ekonomisk hushållning*[28]. Under 2021 pågår arbete med att revidera styrdokumenten inom ekonomiområdet.

Ekonomistyrningen utgår i övrigt till stor del från fullmäktiges budget. I budget 2021[29] har fullmäktige fastställt mål och indikatorer, skattesats, anslag till nämnderna samt resultatkrav för nämnder och bolag. I budgeten fastställs även externa taxor och avgifter, samt avgifter och villkor för intern handel som har väsentlig påverkan på nämndernas och bolagens resultat.

Regionstyrelsens ansvar gällande ekonomistyrning framgår i grunden av kommunallagen, dels avseende styrelsens ansvar för samordning och uppsikt i allmänhet, dels avseende styrelsens ansvar att följa de frågor som kan inverka på regionens ekonomiska ställning.[30] Här har styrelsen enligt lagtexten ett ansvar att göra de framställningar som behövs till fullmäktige. Styrelsens ansvar har utvecklats och förtydligas i reglementet för regionstyrelsen[31].

2.1.1 Löpande månadsuppföljning under året

Av ILS framgår att nämnder och bolag varje månad ska följa upp verksamhetsplanen och det ekonomiska utfallet i rapporter som ska behandlas i respektive nämnd/bolagsstyrelse. Vidare framgår att regionstyrelsen löpande ska följa upp och analysera nämndernas och bolagens arbete med

[25] RS 2020-0469, RS 2020-0740 Fastställdes av fullmäktige som bilaga till Budget 2021 vid fullmäktiges sammanträde 2020-11-17
[26] LS 2017-0949
[27] LS 2017-0950
[28] RS 2020-0449
[29] RS 2020-0469
[30] KL 6 kap 1§ samt 11§
[31] RS 2020-0855-0856

fullmäktiges uppdrag och följa upp att arbetet bedrivs inom beslutade ekonomiska ramar. Regionstyrelsen kan enligt styrdokumentet komplettera uppföljningen i den löpande rapporteringen genom att begära in ytterligare uppgifter som styrelsen bedömer är relevanta för en tillfredställande analys, uppsikt eller planering.

Enligt *Instruktion för regionstyrelsens utskott och beredningar*[32] ska arbets- och personalutskottet på regionstyrelsens vägnar bevaka och ta initiativ gällande bland annat ”Region Stockholms nämnders och bolags ekonomiska och verksamhetsmässiga måluppfyllelse, i de fall detta inte ankommer på produktionsutskottet, och vid behov efterfråga nämnders och bolagsstyrelsers aktiva insatser för att nå budget i balans och tillräckligt god måluppfyllelse”. Enligt samma styrdokument ska produktionsutskottet bevaka och ta initiativ gällande: ”måluppfyllelse avseende ekonomi och verksamhet, effektivitet och produktivitet i Region Stockholms hälso- och sjukvårdsproducerande nämnder och bolag”.

Den löpande månadsuppföljningen av nämnder och bolag samt regionen totalt sker sedan 2020 i form av en muntlig presentation i arbets- och personalutskottet respektive produktionsutskottet, i vissa fall med en powerpointpresentation, under punkten regiondirektören informerar. Revisionen noterar att presentationerna inte biläggs protokollen som redovisas på regionens hemsida och flera presentationer fanns vid granskningstillfället inte heller i diariet.

2.1.2 Tertial- och delårsrapporterna 2021

Av styrdokumentet ILS framgår att regionstyrelsen ska rapportera den samlade bilden av nämndernas och bolagens arbete med budgeten samt det ekonomiska läget för Region Stockholm till regionfullmäktige genom delårsbokslutet per augusti och i årsredovisningen. Under 2020 behandlades även tertialrapporten av regionfullmäktige då ärendet på grund av coronapandemin var mer omfattande än vanligt och innehöll delar som skulle beslutas av fullmäktige. Även 2021 har regionstyrelsen valt att hänföra tertialrapporten till fullmäktige.

Av tertialrapporten framgick att samtliga sjukhus utom Karolinska Universitetssjukhuset per den sista april prognostiserade kraftiga avvikelser mot budgeterat resultatkrav pga. effekterna av pandemin. Detsamma gäller hälso- och sjukvårdsnämnden och trafiknämnden/AB SL. För Danderyds Sjukhus AB innebar resultatet efter justering av nettoeffekterna av covid-19 att resultatkravet inte skulle uppnås. Enligt tertialrapporten uppmanade regionledningskontoret Danderyds sjukhus AB att analysera orsaken till underskottet och återkomma med förslag på åtgärder. Det framgår inte när bolaget skulle återkomma med förslag. Revisionen noterar att detta inte har följts upp i delårsrapporten.

---

[32] RS 2021-0082

I delårsrapporten uppmanar dock regionledningskontoret Danderyds sjukhus AB att genomföra åtgärder för att uppnå ett resultat enligt beslutad budget. Enligt regionledningskontoret var detta framförallt kopplat till att Danderyds sjukhus AB i delårsrapporten prognostiserar ett underskott även efter justering för pandemieffekter och diskonteringsränta. Danderyds sjukhus har, liksom Södersjukhuset AB, gjort bedömningen att det registrerade aktiekapitalet kommer att förbrukas till mer än hälften. Som framgått av avsnitt 1.1.6 har dessa bolag begärt tillskott på 400 mnkr (Danderyds sjukhus AB) resp 100 mnkr (Södersjukhuset AB) från LISAB:s kapitaltäckningsgaranti. Någon motsvarande uppmaning till Södersjukhuset finns inte i delårsrapporten.

I samband med tertialrapporten beslutades, som framgått av avsnitt 1.1.6, om kapitaltäckningsgaranti för AB Storstockholms Lokaltrafik under 2021. Fullmäktige beslutade också om hantering av indikatorer som påverkas av pandemin (se avsnitt 1.2).

Revisionen noterar att fullmäktige 2020 behandlade tertialrapporten i juni månad. För 2021 har sammanträdena planerats så att tertialrapporten kunnat behandlas i regionfullmäktige först i september då två tredjedelar av verksamhetsåret redan har passerat.

2.1.3 Åtgärdsprogram

Enligt rapportmallen från regionledningskontoret gällande delårsrapportering[33] ska nämnder och bolag i vissa fall återrapportera till regionledningskontoret utfallet av ett åtgärdsprogram för att få ett ”resultat i balans”. Detta ska göras av de nämnder/bolag ”som rapporterar en årsprognos som understiger det av fullmäktige beslutade resultatkravet alternativt har en årsbudget som förutsätter att specifika åtgärder genomförs med önskad effekt”. Revisionen har uppfattat att detta innebär att nämnd/bolag själv ska initiera framtagandet av åtgärdsprogram när det krävs enligt regionledningskontorets anvisning.

Under 2020 pausades många åtgärdsprogram med hänvisning till pandemin. Av regionstyrelsens regionövergripande delårsrapport framkommer att Danderyds sjukhus sedan i juni har återupptagit planerade effektiviseringar kopplat till åtgärdsprogrammet, för Folktandvården nämns ett pågående åtgärdsprogram kopplat till investeringsutfallet medan delårsrapporten redovisar att Södersjukhuset valt att pausa delar av planerat åtgärdsprogram[34], Dessutom skriver regionstyrelsen om åtgärdsprogram i sin egen verksamhet kopplat till upphävt genomförandebeslut för Framtidens Vårdinformationsmiljö; ett åtgärdsprogram har satts upp för att modernisera vårdens it-miljö och hantera förslag på hur huvudjournalsystemet kan ersättas.

[33] Är inlagd i Stödet som används för rapporteringen.
[34] I annan del av texten står det att möjligheten att genomföra åtgärdsprogrammet har försämrats varför sjukhuset har beslutat pausa åtgärdsprogrammet

Åtgärdsprogrammen kommenteras inte på övergripande nivå i regionledningens delårsrapport. Det framgår inte om nuvarande hantering av åtgärdsprogrammen är avstämda med regionledningskontoret och inte heller vilken bedömning av läget som regionstyrelsen gör gällande åtgärdsprogrammen.

2.1.4 Bedömning

Iakttagelser och bedömningar vid tertialuppföljning kan i vissa fall innebära att frågor bör lyftas för behandling och beslut i fullmäktige. Revisionen anser därför att sammanträdesplaneringen bör möjliggöra att fullmäktige kan behandla tertialuppföljningen före sommaren för att ge verksamheterna bästa möjliga förutsättningar att hantera och verkställa fullmäktiges eventuella beslut och uppdrag.

För att öka följsamheten till ILS bör regionstyrelsen, tillsammans med arbets- och personalutskottet respektive produktionsutskottet tydliggöra hur ansvaret för den löpande uppföljningen av nämnder och bolag omhändertas i praktiken. Regionstyrelsen bör enligt revisionens mening säkerställa att det finns en tydlig och transparent beredning inför och dokumentation av utskottens löpande uppföljning och eventuella åtgärder som vidtas av utskotten.

Revisionen bedömer att uppmaningar till nämnder och styrelser om kompletterande information och åtgärder i samband med tertial- och delårsrapport bör lämnas av regionstyrelsen och inte av regionledningskontoret. Det bör vidare, mot bakgrund av styrelsens uppsiktsplikt och samordningsansvar för ekonomin, enligt revisionens mening vara transparent hur regionstyrelsen följer upp lämnade uppmaningar. Regionstyrelsen har även ett ansvar att underrätta fullmäktige i de fall nämnder och bolag inte vidtar tillräckliga åtgärder.

2.2 Arbetet med kostnadsreducering och effektivisering

Regionfullmäktiges budget har under ett flertal år framhållit behovet av kostnadsreducering i verksamheterna.

2.2.1 Beredningen av kostnadsreduceringar inför budget 2021

I tertialrapporten per den 30 april 2020 för Region Stockholm uppdrog regionfullmäktige till nämnder och bolag att senast den 30 september 2020, med beaktande av bland annat lärdomar av nya arbetssätt under pandemin, återkomma med förslag på effektiviseringar inom administration och arbetssätt. I samma ärende uppdrog regionfullmäktige åt regionstyrelsen att, efter samråd med berörda nämnder och bolag, i sitt förslag till budget 2021 återkomma med kostnadssänkande åtgärder på Region Stockholms samlade administration.

I början av september 2020 upprättade regiondirektören ett PM, Effektiv administration i region Stockholm.[35] Av promemorian framgår att

[35] RS 2020-0623

regionledningskontoret, utifrån ett antal förslag på effektiviseringar från förvaltnings- och bolagsledningar bedömt 17 förslag vara genomförbara i närtid och ge potential till effektivisering. Förslagen är grupperade i fyra områden; Minska detaljstyrningen för att möjliggöra minskad administration, samordna it-leveranser, utveckla serviceförvaltningens tjänster samt reducera inköpskostnader. I promemorian föreslogs att förändringsarbetet skulle hållas ihop av regionledningskontoret, Locum AB och serviceförvaltningen för att samordna arbetet med pågående initiativ samt säkerställa framdrift och effekthemtagning. Det framgår av regiondirektörens PM att det också har funnits förslag från vårdproducenterna inom den egenregidrivna vården gällande ansvaret för styrning av Region Stockholms sjukvårdsproducerande nämnder och bolag samt uppföljningen med mål och indikatorer. Regiondirektören framförde att förslaget kräver vidare beredning.

Promemorian remitterades av Rotel 1 till samtliga nämnder och bolag och i oktober 2020 redovisade regiondirektören i ett tjänsteutlåtande inkomna remissvar. Regionstyrelsen beslutade att inkomna remissvar skulle beaktas i nämnders och bolags fortsatta arbete med verksamhetsplan och budget för år 2021.

2.2.2 Budget 2021

Regionstyrelsen konstaterar i budgetförslaget för 2021 att kostnaderna för administration måste minska i alla delar av Region Stockholm och att detta ska genomföras både genom en minskning av den politiska organisationen och genom att nämnder och bolag effektiviserar sina arbetssätt.

Inom produktionen av hälso- och sjukvård anges att kostnaderna för administration och lokaler måste sänkas. Utveckling av digitala stöd till medarbetare och möjlighet att erbjuda digifysisk vård möjliggör enligt budgeten effektiviseringar samtidigt som det underlättar arbetet för medarbetarna och ger en mer tillgänglig vård till patienterna. Budgeten anger att det i nuläget är en förutsättning för att kommande års utmaningar ska kunna hanteras.

I budgeten konstateras att de anslag och resultatkrav som fastslås innebär att effektiviseringar krävs i verksamheterna. Effektiviseringarna ska främst ske genom minskad administration, minskade lokalkostnader, förbättrade inköp, effektivare organisation samt fördjupad och förbättrad samverkan och styrning inom koncernen. För att rätt prioriteringar ska göras ska administrationen minska med tio procent inom alla nämnder och bolag, exklusive de nämnder som köper förvaltningsstöd av andra nämnder (se avsnitt 2.3).

På en övergripande nivå konkretiseras några besparingar:

1. Minskade lokalkostnader
2. Ett antal politiska beredningsorgan läggs ner.
3. En förvaltning som kan stödja regionstyrelsen, tillväxt- och regionplanenämnden och den nyinrättade nämnden för miljö, hållbarhet och klimat.

4. Översyn av Region Stockholms medlemskap eller motsvarande i olika organisationer.
5. Konsolideringen av Region Stockholms administrativa stödprocesser till fastighets- och servicenämnden.

Av de fem förslagen är endast minskade lokalkostnader preciserat beloppsmässigt till 200 mnkr. Inte i något fall anges vilket tidsspann som beräknas krävas för att uppnå tänkt effektivisering.

Budgeten återkommer inte till de 17 förslagen i regiondirektörens PM och det finns heller inga krav på nämnder och bolag gällande framtagandet av förslag kopplat till dessa förslag.

Regionstyrelsen har av fullmäktige fått i uppdrag att i verksamhetsplan 2021 planera för kostnadssänkande åtgärder bland annat med beaktande av lärdomar av nya arbetssätt under pandemin. Det framgår av revisionens granskning att regionledningskontoret startat upp ett särskilt projekt för att omhänderta lärdomar av nya arbetssätt under pandemin. Projektet har ett allmänt angreppssätt på lärdomar och är inte enbart koncentrerat till kostnadssänkande åtgärder. Projektet ska slutrapporteras i juni 2022.

2.2.3 Bedömning

Liksom tidigare konstaterar revisionen att regionstyrelsen, i beredningen av fullmäktiges budgetbeslut, inte konkretiserat hur stort behovet av kostnadsreduceringar är på kort respektive lång sikt. Vidare specificerar varken nämnder/bolag eller regionstyrelsen, med något undantag, besparingsåtgärder med belopp. Revisionen ser mot denna bakgrund en risk för att de kostnadsreduceringar som fullmäktige sedan flera år tillbaka efterfrågat inte genomförs eller genomförs i för liten omfattning.

Som revisionen pekat på i avsnitt 1.1.3 har pandemin försvårat möjligheterna att bedöma kostnadsutvecklingen under 2021 och därmed det ekonomiska läget för 2022 och framåt. Regionstyrelsen behöver därför säkerställa att åtgärder vidtas för att kunna möta ekonomiska utmaningarna framåt inte minst kopplat till effekterna av pandemin.

2.3 Styrning av de administrativa kostnaderna under 2021

Revisionen har granskat uppdraget i fullmäktiges budget 2021 att nämnder och bolag specifikt ska minska de administrativa kostnaderna. Sedan tidigare finns även en indikator för att mäta målet *Kärnverksamheten ska prioriteras*. Indikatorn innebär att administrationens andel av kostnaderna ska minska årligen 2020 – 2023. För 2021 sker styrningen av de administrativa kostnadernas utveckling därmed på två olika sätt.

Enligt det regionövergripande styrdokumentet Integrerad ledning och styrning (ILS) ska mål, indikatorer och målvärde sättas med hänsyn till ekonomiska förutsättningar och andra faktorer som påverkar förutsättningar för

måluppfyllelse. Hänsyn ska också tas till förutsättningar och kostnader för uppföljning och analys.

För att uppdrag och indikator ska kunna följas upp krävs att administrationskostnaderna tydligt kan särskiljas från kärnverksamheten och att de administrativa kostnaderna kan mätas kontinuerligt. Regionstyrelsen har inför 2021 inte redovisat någon analys av om uppdraget att minska de administrativa kostnaderna med tio procent i sig innebär ökad administration för regionens verksamheter och hur värdet av detta i så fall förhåller sig till nyttan med styrningen. Enligt regionledningskontoret är minskningen i sig inte inarbetad i budgetförslaget utan tanken har varit att de medel som, utifrån fullmäktiges uppdrag, sparas in i administrationen ska överföras till kärnverksamheten.

2.3.1 Verksamhetsplaneringen för 2021

Enligt anvisningarna för verksamhetsplanen 2021 ska nämnder och bolag redogöra för planerad verksamhet och hur planeringen bidrar till att fullmäktiges mål *Kärnverksamheten ska prioriteras* ska uppnås. Revisionen konstaterar att flertalet av nämnder och bolag inte har lämnat någon sådan beskrivning i verksamhetsplanen. Merparten av nämnder och bolag har inte heller angett något målvärde för hur mycket administrationen ska minska under 2021. Det framgår i de flesta fall inte av verksamhetsplanen hur höga de administrativa kostnaderna var 2020, dvs. det finns i verksamhetsplanerna inte något belopp att jämföra med när uppdraget om en tioprocentig minskning ska bedömas.

I regionstyrelsens avstämningsärende i februari 2021[36] konstateras att nämnder och bolag övergripande angett hur uppdraget ska effektueras. Där framgår att budgetmedel har omdisponerats från den andel som har identifierats som administrativa kostnader enligt regionledningskontorets definition till ökad budget för kärnverksamhet. Regionstyrelsen uppmanar i avstämningsärendet samtliga berörda nämnder och bolag att i samband med tertialbokslutet per april beskriva konkreta åtgärder för att genomföra uppdraget.

I avstämningsärendets tjänsteutlåtande bedömer regionledningskontoret samtidigt att det i vissa fall krävs förstärkt administration för att avlasta kärnverksamheten så att personal inom produktionen kan fokusera på sina kärnuppgifter. Det framgår vidare att några verksamheter har lyft att förenklad och mindre detaljerad styrning från koncernnivå har potential att effektivisera det administrativa arbetet och regionledningskontoret instämmer i att det är angeläget att denna potential tas tillvara. Hur detta ska hanteras vidare anges inte.

[36] RS 2020-0536

2.3.2 Definitionen av administrativa kostnader och indikator

Både uppdraget och indikatorn är beroende av en definition av de administrativa kostnaderna. Enligt regionledningskontorets anvisning definieras administrativa kostnader som ”kostnader för administrativt stöd till kärnverksamheterna. Administrativt stöd inkluderar processer för ledning, ekonomi, personal/HR, juridik och upphandling med mera och de kostnader för personal, lokaler etcetera som de medför”. För att mäta de administrativa kostnaderna ska dessa kostnader sedan 2020 ha en särskild kod i räkenskaperna.

Det framkommer av revisionens granskning att definitionen av administrativa kostnader varierar mellan nämnderna och bolagen. I något fall har administrativa kostnader definierats som kostnader för den förvaltningsgemensamma overheaden, medan kostnader för vissa personer i ett annat fall har definierats som administrativa kostnader. Ett annat exempel är SLSO som har definierat administrativa kostnader som verksamhetsstöd på ”huvudkontoret” för att enkelt kunna knyta kostnaderna till ett kostnadsställe, men som nämnden själv konstaterar, fångar detta bara en del av administrationen.

I såväl verksamhetsplan 2021 som i tertialrapport per april 2021 och delårsrapport 2021, lyfter trafiknämnden fram att den definition av administrativa kostnader som används i regionledningskontorets anvisningar inte är adekvat för en beställarorganisation som trafikförvaltningen. Av intervjuer framkommer att en mer lämplig indikator istället utgörs av kostnaden för *beställarorganisationen* i förhållande till kärnverksamhetens kostnader, en definition som nämnden arbetar med internt i sin effektiviseringsplan. Regionens andra stora beställarnämnd, hälso- och sjukvårdsnämnden, har i sin delårsrapport angett att den huvudsakliga åtgärden för att klara uppgiften är restriktivitet vid ny- och ersättningsrekryteringar. Det framgår av granskningen att hälso- och sjukvårdsnämnden inte har lämnat en beskrivning av vad som har definierats som administrativa kostnaderna i verksamheten. I nämndens verksamhetsplan anges ett belopp för de administrativa kostnaderna utan kommentar om innehållet.

Utöver problemet med att definiera de administrativa kostnaderna framkommer i granskningen också problem med själva indikatorn. Det framkommer att det inte är tydligt vilket belopp som ska användas i nämnaren, dvs. definitionen på de totala ”kostnaderna” som de administrativa kostnaderna ska jämföras med. Det är otydligt om jämförelsen ska vara mellan t.ex. budgeterat belopp eller utfall. Likaså är det otydligt om kostnaderna ska omfatta även avskrivningar och finansiella kostnader eller bara det som definieras som verksamhetens kostnader.

Indikatorns utfall är vidare beroende av verksamhetens omfattning. Om verksamhetens omfattning plötsligt ökas eller minskas, t.ex. genom fullmäktigebeslut om organisationsförändring, påverkas de totala kostnaderna som de administrativa kostnaderna ska jämföras mot. Detta blir tydligt för t.ex. Tobiasregistret, dvs. den del som är kvar efter att övrig verksamhet i Stockholm Care överförts till Karolinska. Tobiasregistret bedömer att indikatorn inte

kommer att uppnås eftersom Tobiasregistret tidigare delade overheadkostnader med utlandsvården, medan Tobiasregistrets verksamhet nu måste bära hela overheadkostnaden.

En liknande problematik med indikatorn rapporteras från trafiknämndens förvaltning för utbyggd tunnelbana som anger att förvaltningens bemanning successivt växer i takt med att verksamheten gått in i mer produktiva skeden. I takt med att den nya tunnelbanan färdigställs kommer bemanningen minska på motsvarande sätt. Ett annat exempel gäller Kulturnämnden som under 2020 inordnade Stockholms läns museum och i samband med detta övertog personalen.

Det framkommer av granskningen att de flesta nämnder och bolag har haft kontakt med regionledningskontoret för att få ett godkännande av hur definitionerna har hanterats.

2.3.3 Utmaningar med och konsekvenser av uppdraget och indikatorn

Regionstyrelsens uppmaning till nämnder och bolag att i tertialrapporten per april beskriva konkreta åtgärder för att genomföra uppdraget har inte följts upp i regionstyrelsens resultatrapportering för tertial 1. Detta trots att mallen för tertialrapporteringen innehåller en särskild anvisning att åtgärder ska kommenteras. Revisionen konstaterar att de åtgärder som lyfts fram i nämnders och bolags tertialrapporter med några undantag framförallt handlat om att inte återbesätta vakanser.

Enligt anvisningarna för delårsrapporten ska nämnder och bolag beskriva vilka konkreta åtgärder som vidtas för att uppfylla uppdraget. Beskrivning ska också göras av hur arbetet med att allokera pengarna till kärnverksamheten har sett ut samt hur administrativa kostnader har definierats. Även i delårsrapporten kommenterar flera nämnder och bolag i huvudsak på likartat sätt som i tertialrapporten att de åtgärder som vidtagits för att uppfylla uppdrag och indikatorn handlar om att inte tillsätta vakanser. Det framgår inte om detta är åtgärder som innebär en långsiktig effektivisering av administrationen och verksamheten i stort eller om det är tillfälliga åtgärder.

Trafiknämnden anger för trafikförvaltningens ansvarsområde att uppdraget kommer att uppfyllas under 2021, men poängterar samtidigt att de kostnadssänkande åtgärderna leder till ett ansträngt resursläge och att det inte kan uteslutas att verksamheten på sikt påverkas negativt. För att klara målet har bland annat många vakanser inte återbesatts, vilket medför att ambitionsnivån kan komma att behöva sänkas i vissa delar av verksamheten framöver.

AISAB redovisar att administrationskostnaderna tvärtom kommer att öka 2021 bland annat mot bakgrund av att FSN/Serviceförvaltningen debiterar bolaget för exempelvis tjänster inom HR och IT utan att kärnverksamheten får någon ökad köpkraft/finansiering.

Folktandvården anser att uppdraget med att minska de administrativa kostnaderna med tio procent inte är helt anpassade till bolagets förutsättningar

då det i stället finns en stor fördel med att centralisera de administrativa kostnaderna för att frigöra så mycket tid som möjligt till kliniskt arbete i kärnverksamheten. På detta sätt kan det till och med enligt bolaget uppfattas som att den administrativa kostnaden ökar då den inte definieras på samma sätt när den ingår i en behandlares arbetsuppgifter. Folktandvården anger samtidigt att bolaget arbetar kontinuerligt med att effektivisera hela verksamheten och exemplifierar med exempel inom kärnverksamheten.

Granskningen visar att Locum i praktiken har fått dispens av regionledningskontoret gällande att minska de administrativa kostnaderna med 10 procent med anledning av att bolaget genomförde ett större effektiviseringsarbete under 2020. Revisionen konstaterar att det inte framgår av regionstyrelsens delårsrapport att Locum undantagits från uppdraget och att mäta indikatorn.

2.3.4 Bedömning

Revisionen konstaterar att flera nämnder och bolag inte har följt uppmaningarna i anvisningar att beskriva möjligheterna till neddragningar och att detta inte heller har följts upp eller kommenterats av regionstyrelsen. Flertalet nämnder och bolag kommenterar däremot problem med att särskilja de administrativa kostnaderna från den övriga verksamheten. Revisionen noterar också att nämnder och bolag arbetar efter egna definitioner och mätmetoder, vilket försvårar uppföljning. Då uppdrag och indikator har närliggande formuleringar framkommer också risk för sammanblandning av uppdrag och indikator.

De åtgärder som anges handlar i huvudsak om att vakanta tjänster inte har återbesatts. Hos några nämnder/bolag kommenteras konsekvenserna av detta, men den regionövergripande delårsrapporten innehåller ingen analys av om dessa tjänster varaktigt kan avskaffas eller om det handlar om en tillfällig reducering av de administrativa kostnaderna eller vilka konsekvenser vakanserna innebär för kärnverksamheten.

Revisionen noterar också att indikatorns utformning innebär att det vid verksamhetsförändringar behövs en särskild analys gällande vad förändringarna innebär för administrationskostnaderna.

Revisionen bedömer sammanfattningsvis att det särskilda uppdraget att de administrativa kostnaderna ska minska 10 procent har hanterats på olika sätt av nämnder och bolag. Uppdraget har inte följts upp av regionstyrelsen i delårsrapporten och det går inte att bedöma effekterna av uppdraget.

2.4 Uppskjuten vård

Pandemin har lett till en försämrad kösituation genom att planerad vård i hög utsträckning har behövt skjutas fram. I fullmäktiges budget för 2021 har hälso- och sjukvårdsnämnden fått i uppdrag att i samverkan mellan beställare och vårdgivare planera för hur vårdskulden ska arbetas bort så att invånare som har fått vänta på behandling får den skyndsamt.

I regionstyrelsens avstämningsärende i februari gällande budget 2021[37] uppmanas hälso- och sjukvårdsnämnden att i sin tertialrapport för 2021 redovisa kösituationen och hur planeringen ser ut för att minska vårdköerna och hantera pandemins följdeffekter, samt tydliggöra hur denna högre produktion finansieras. Av granskningen framgår att HSN inte har någon sådan redovisning i sin tertialrapport. Regionstyrelsen berör inte heller detta i den regionövergripande tertialrapporten. Inte heller delårsrapporteringen innehåller den efterfrågade redovisningen.

I bilaga till HSN:s delårsrapport,[38] innehållande uppföljning av nämndens uppdrag, kommenteras dock att den vård som köställs kontinuerligt följs genom statistik för väntetider samt för genomförda besök och åtgärder. För de opererande verksamheterna konstateras att pandemin under den första delen av 2021 fortsatt har påverkat kösituationen negativt. Samtidigt konstateras i bilagan att antalet utförda besök och vårdtillfällen inom LOU och vårdval perioden januari-juni 2021 översteg samma månaders produktion 2019.

I februari beslutade regeringen att tillskjuta medel för covid-19-relaterad vård fram till och med den 30 juni 2021.[39] Enligt beslutet kan en del av medlen vid behov också användas till uppskjuten vård. Därtill har statliga medel som specifikt ska användas till uppskjuten vård tillförts under 2021. I vårändringsbudgeten aviserade regeringen en ökning av statsbidraget avseende covid-19-relaterad vård. Genom verkställighetsbeslut fördelades i Region Stockholm de tilldelade statliga medlen så att av totalt statsbidrag om 1 383 mnkr ska 580 mnkr användas för att hantera kostnader för uppskjuten vård. Det framgår inte vilken analys som ligger bakom regionens fördelning mellan covid-19 relaterad vård och uppskjuten vård. Genom verkställighetsbeslut 25 maj tilldelades HSN de 580 mnkr för uppskjuten vård. Redovisning av använda medel ska ske i mars 2022.

Utöver de statsbidrag som tilldelats HSN för uppskjuten vård har regionfullmäktige i september 2021 beslutat tillföra hälso- och sjukvårdsnämnden 500 mnkr för uppskjuten och undanträngd vård samt nya vårdbehov.[40] Ersättningarna ska enligt ärendet vara prestationsbaserade och områden med störst medicinska behov och tillgänglighetsproblem ska prioriteras. Ersättningen ska fördelas ut till Region Stockholms nämnder och bolag samt till privata utförare. Beslutet innehåller inget krav på redovisning av hur tillskjutna medel används och vilken effekt de har haft. Av intervju framgår att beräkningarna av beloppet som tillskjuts har gjorts internt inom regionledningskontoret och att beloppet ligger i linje med beräkningar som gjorts inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

I delårsrapporten beskriver HSN att nämnden i juni beslutat om principer för fördelning av de 500 mnkr och inriktning för arbetet med satsningen på

[37] RS 2020-0536
[38] HSN 2021-0558
[39] 2021-02-11 S2021/01353
[40] RS 2020-0771 Fullmäktiges behandling av tertialrapporten

köställd och undanträngd vård. Av intervjuer framgår att en överenskommelse kopplat till undanträngd vård finns med Karolinska Universitetssjukhuset och att samtal pågår med övriga sjukhus. Det finns också avtal inom några vårdvalsområden som syftar till att avlasta vissa sjukhus. Dialog gällande primärvården förs enligt uppgift tillsvidare enbart internt inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Någon prognos gällande i vilken mån statsbidraget och de av regionen tillskjutna 500 mnkr kommer att kunna användas under 2021 och vilka effekter detta kan ge framgår inte i granskningen. Det framgår dock av intervju att det kommer bli svårt att i praktiken särskilja extra insatser kopplat till uppskjuten vård från annan vårdproduktion.

Bedömning

Revisionen noterar att HSN redan i samband med fullmäktiges beslut om budget 2021 fick i uppdrag att i samverkan mellan beställare och vårdgivare planera för hur vårdskulden ska arbetas bort. Mot bakgrund av att fullmäktige i budget 2021 gett HSN i uppdrag att planera för omhändertagande av vårdskulden borde, enligt revisionens mening, beslutsunderlaget inför tilldelning av 500 mnkr ha innehållit en statusrapportering/återredovisning av detta uppdrag.

2.5 Ansvar och roller inklusive organisatoriska förändringar

2.5.1 Organisatoriska förändringar under året

I samband med budgeten 2021 beslutade regionfullmäktige att en ny nämnd skulle inrättas: klimat- och hållbarhetsnämnden (KHN). Nämnden inrättades 1 juli 2021 och hade sitt första sammanträde 26 augusti. Ansvarsområden har flyttats från regionstyrelsen och tillväxt- och regionplanenämnden (TRN) till KHN, bl.a. ansvaret för hållbarhetspolicy och kommande hållbarhetsstrategi[41] och klimatkansliet. Enligt beslut av fullmäktige[42] ska regionledningskontoret från och med 1 april utgöra förvaltningsstöd till TRN och från 1 juli även för nyinrättade KHN. (Se avsnitt 4.1.2).

Fullmäktige gav även, i samband med tertialrapport 1 2020, i uppdrag till regionstyrelsen att föreslå kostnadssänkande åtgärder på Region Stockholms samlade administration. Förslaget har utmynnat i dels att ett antal politiska beredningsorgan lagts ner den 1 januari 2021 och dels en gemensam förvaltning till stöd för regionstyrelsen, tillväxt- och regionplanenämnden och klimat och hållbarhetsnämnden. Bland de politiska organ som lagts ned är hälso- och sjukvårdsnämndens valfrihets- och tillgänglighetsberedning, kompetensförsörjningsråd och kvalitetsråd, trafiknämndens beredning för pilotprojekt inom kollektivtrafiken, tillväxt- och regionplanenämndens beredning för regional attraktionskraft samt fastighets- och servicenämndens fastighetsomställningsberedning. Från den 1 juli lades regionstyrelsens miljö- och

[41] Klimatfärdplan 2050 för Stockholmsregionen
[42] RS 2020-0855, RS 2020-0856

hållbarhetsberedning samt tillväxt- och regionplanenämndens klimatberedning ned.

Den 8 december 2020[43] beslutade fullmäktige om bildandet av ett nytt bolag, Film Stockholm AB under koncernbolaget LISAB. Generella och specifika ägardirektiv beslutades vid samma tillfälle. Bolaget ska vara ett produktionscentrum för film och tv.

2.5.2 Kvarstående oklarheter i ansvar och roller mellan regionstyrelsen och vissa nämnder

Revisionen konstaterar i granskning av hälso- och sjukvårdsnämnden att nämnden har en organisation där vissa tjänster inte utförs av egen personal utan de utförs av en annan nämnd i regionen, t.ex. anlitas serviceförvaltningen för upphandlingstjänster. Flertalet av dessa tjänster regleras i överenskommelse mellan hälso- och sjukvårdsnämnden och fastighets- och servicenämnden. Revisionen noterar dock att förvaltningen även köper juridiska tjänster från regionledningskontoret vilket inte har reglerats i någon överenskommelse i enlighet med skrivningarna i styrdokumentet Integrerad ledning och styrning. Det framgår inte heller av regionstyrelsens reglemente att styrelsen ska sälja juridiktjänster till nämnder och bolag.

Av fullmäktiges reglemente framgår det att fastighets- och servicenämnden ansvarar för den operativa inköpsverksamheten i form av samordnad upphandling, avtalsförvaltning samt upphandlingar på uppdrag av nämnder och bolag. Vid granskning av hantering av viktiga upphandlingar som skjutits upp på grund av pandemin noterar dock revisionen att den strategiska inköpschefen på regionledningskontoret har haft fullmakt från nämnder och bolag att förlänga ramavtal för dessa samordnade avtal. Av intervjuer framgår att fullmakten härrör från när serviceförvaltningen inte fanns och upphandlingsavdelningen var en del av regionledningskontoret. Allt medan nya avtal tecknas har det enligt uppgift förtydligats i nya avtal att det är serviceförvaltningen som ska besluta om eventuella förlängningar. Revisionen noterade i samband med årsrapportering 2020 för regionstyrelsen[44] att delegationen till inköpsdirektören på regionledningskontoret höjts tillfälligt med anledning av pandemin, men att det råder osäkerhet hur länge det är förenligt med LOU att åberopa force majeure. Av intervjuer framgår att det pågår diskussion på regionledningskontoret att återkalla delegationen till inköpschefen.

Revisionen har tidigare rekommenderat regionledningskontoret[45] att i samverkan med serviceförvaltningen tydliggöra den organisatoriska enheten hållbarhets roll i inköpsprocessen. Enligt kommentar från förvaltningen har en process inletts för att analysera var i kategoristyrningen som social hållbarhet bör inkluderas. Regionledningskontoret ska enligt kommentaren påbörja

[43] RS 2020-0002
[44] RS 2019-1142
[45] Rekommendation nr 57975, Regionrevisorerna Projektrapport 6/2020 Socialt hållbar inköpsprocess

samverkan med fastighets- och serviceförvaltningen i syfte att tydliggöra roller relaterat till inköpsprocessen.

Revisionen granskade 2020[46] om styrningen av det regionala tillväxt- och utvecklingsuppdraget sker enligt en långsiktig och sammanhållen strategi. Utifrån granskningen rekommenderade revisionen[47] regionstyrelsen och tillväxt- och regionplanenämnden att i samråd tydliggöra gränsdragningen för regionstyrelsens ansvar för övergripande uppgifter respektive tillväxt- och regionplanenämndens ansvar för övriga delar av det regionala utvecklingsuppdraget. Granskningen visar att regionstyrelsen roll när det gäller det regionala utvecklingsuppdraget har tydliggjorts och att det finns en tydligare koppling mellan skrivningar i budget och reglemente[48]. Av regionstyrelsens reglemente tydliggörs att styrelsen dels har till ansvar att upprätta förslag till länsplan för transportinfrastruktur och följa upp samt vidareutveckla planen, dels leda och samordna Region Stockholms kontakt med externa aktörer när det krävs ett samlat uppträdande från Region Stockholm. När det gäller att avgöra vilka frågor som kräver ett samlat uppträdande har granskningen visat att detta framförallt avgörs i regiondirektörens ledningsgrupp för regional utveckling. Ledningsgruppens arbetsuppgifter och ansvarsområde inom detta område är dock inte formaliserat i ett styrande dokument, utan finns endast beskriven i regionledningskontorets kartläggning[49] kring extern samverkan som genomfördes 2020.

Gällande granskning av roller och ansvar i den strategiska styrningen av IT, se information i avsnitt 2.7. Granskning av roller och ansvar kopplat till byggherre- och fastighetsägaransvar redovisas i avsnitt 2.8. I granskning gällande regionens arbete med klimatanpassning (se avsnitt 2.9) framkommer att det behöver tydliggöras om det är regionstyrelsen eller klimat- och hållbarhetsnämnden som ansvarar för klimatanpassningsarbetet.

2.5.3 Bedömning

Revisionen bedömer att ansvar och roller fortsatt behöver förtydligas mellan framförallt regionstyrelsen och FSN. Tidigare lämnad rekommendation gällande ansvarsfördelningen inom det regionala utvecklingsuppdraget bedöms vara åtgärdad.

2.6 Arbetet med intern kontroll

Regionstyrelsen bedömer i sin delårsrapport att respektive nämnd och bolag har följt upp riskbedömningen från verksamhetsplanen med tillhörande åtgärder och kontroller i samband med rapportering för delåret.

---

[46] Projektrapport 1/2020, Utökat regionuppdrag – styrning och strategi för det regionala utvecklingsuppdraget
[47] Rekommendation RS nr 46057, Regionrevisorerna Projektrapport 1/2020 Utökat regionuppdrag – styrning och strategi för det regionala utvecklingsuppdraget
[48] RS 2020–0284.
[49] RS 2019–0449.

Vidare framkommer att Danderyds sjukhus inte har följt regionens finanspolicy[50] kopplat till riskexponering i utländsk valuta. Från och med delårsrapporteringen 2021 ska Danderyds sjukhus därför göra en separat rapportering av finansiella risker till AB SLL Internfinans för att säkerställa att detta inte inträffar igen.

I avstämningsärendet om budget 2021[51] i januari uppmanades flera nämnder[52] av regionstyrelsen att komplettera sin respektive plan för intern kontroll inför rapporteringen i tertial 1. I Region Stockholms tertialrapport per april[53] framkommer att respektive nämnd och bolag har följt upp riskbedömningen från verksamhetsplanen med tillhörande kontroller i samband med rapportering för tertial 1 samt att regionledningskontoret bedömt att uppmaningar från avstämningsärendet har åtgärdats.

Nätverket för internkontroll har, pga. vakans på regionledningskontoret, inte haft något möte under 2021 men gruppens arbete ska enligt intervjuer återupptas.

Revisionen kommer att fortsätta att följa arbetet med det regionövergripande utvecklingsarbetet kopplat till intern kontroll.

2.7 Strategisk styrning IT

I ett särskilt projekt 2021[54] har revisionen granskat om styrningen av it- och digitaliseringsarbete sker så att förutsättningar finns för verksamhetsanpassade digitala tjänster som vilar på en kostnadseffektiv och säker it- och informationsmiljö. Revisionen bedömer att regionstyrelsen har påbörjat ett arbete för att tydliggöra ansvar och roller för regionens it- och digitaliseringsarbete samt ägarskap av digitala tjänster, men bedömer att det finns oklarheter som behöver hanteras för att ytterligare tydliggöra roller och ansvarsförhållanden.

Det är inte obligatoriskt för nämnder och bolag att överföra sin it-infrastruktur till FSN och köpa tjänster av nämnden. Om inte all it-infrastruktur samlas inom nämnden försvåras skapandet av en gemensam, kostnadseffektiv och säker it- och informationsmiljö vilket riskerar att hindra digitaliseringsarbetet och öka it-säkerhetsrisker. Revisionen rekommenderar regionstyrelsen att säkerställa att fastighets- och servicenämnden (FSN) ges ett tydligare uppdrag att skapa en gemensam, kostnadseffektiv och säker it- och informationsmiljö om hela regionens it-infrastruktur konsolideras i stället för bara delar av den.

---

[50] LS 2017–0949
[51] RS 2020-0536
[52] Hälso- och sjukvårdsnämnden, Karolinska Universitetssjukhuset, trafiknämnden, AISAB och MediCarrier AB
[53] RS 2020-0771
[54] Regionrevisorerna, Projektrapport 3/2021 Strategisk styrning av it och digitalisering.

Vidare rekommenderar revisionen att regionstyrelsen säkerställer efterlevnad av styrmodellen för it och digitalisering för att underlätta prioritering mellan olika behov och nyttor samt stärka förmågan att samskapa digitala tjänster. Revisionen rekommenderar slutligen att regionstyrelsens roll gentemot FSN bör tydliggöras, bl.a. när det gäller beslut och ansvar för kontraktering av it-tjänster, val av leverantör och leverantörskontakter.

Revisorerna i revisorsgrupp I överlämnade rapporten till regionstyrelsen för yttrande senast 2021-11-25.

2.8 Byggherre- och fastighetsägaransvar inom hälso- och sjukvården

I ett särskilt projekt[55] har revisionen granskat om det finns en tydlig ansvarsfördelning som säkerställer att fastighetsägar- och byggherreansvaret gällande vårdens fastigheter hanteras i enlighet med gällande lagstiftning och regionens styrande dokument.

Region Stockholms vårdfastigheter förvaltas av Locum AB vilket regleras i bolagets specifika ägardirektiv. Ansvaret att förvalta vårdfastigheterna framgår även i fullmäktiges ägardirektiv för bolaget. Det är däremot inte tydliggjort vilken politisk organisation inom regionen som har fastighetsägar- och byggherreansvaret för vårdens fastigheter. Eftersom det är långtgående ansvarsområden som bland annat rör hälsa och säkerhet för dem som bor, arbetar och vistas i och omkring fastigheterna är revisionens samlade bedömning att regionstyrelsen behöver säkerställa att dessa ansvarsområden förtydligas i regionens olika styrdokument inom området. Regionstyrelsen bör säkerställa att det i reglementet för fastighets- och servicenämnden, avtalet mellan Locum och nämnden, samt bolagets ägardirektiv framgår vilket politiskt organ som har fastighetsägar- och byggherreansvaret för vårdens fastigheter. Detta behöver bland annat ske så att det tydligt framgår hur, och till vilket politiskt organ, som Locums styrelse ska återrapportera frågor kopplade till fastighetsägar- och byggherreansvaret.

Revisorerna i revisorsgrupp I överlämnade rapporten till regionstyrelsen för yttrande senast 2021-09-30. Revisionen konstaterar att styrelsen i sitt yttrande uttrycker en annan syn på ansvarsfrågan än revisionen. Regionstyrelsen menar att det är tydligt reglerat var ansvaret för vårdens fastigheter ligger eftersom det *indirekt* kan *utläsas* i reglementet. Revisionen menar att det är viktigt att ansvarsfrågan inte är öppen för tolkningar, utan att ansvarsfrågan *direkt* ska kunna *avläsas* i styrande dokument.

Vidare framhåller styrelsen att det sätt som fastighetsägar- och byggherreansvaret har delegerats till FSN och vidare till Locum är oproblematiskt. Revisionskontoret menar dock att följden kan bli att det inte går att fastställa att FSN haft erforderligt lagstöd när FSN beslutar i frågor om fastighetsägar- och

[55] Regionrevisorerna, Projektrapport 1/2021 - Fastighetsägar- och byggherreansvar för vårdens fastigheter, RK 2020 - 0021

byggherreansvar. Det kan också uppstå svårigheter i samband med uppföljning av och ansvarsutkrävande för den verksamhet som FSN och Locum bedriver.

2.9 Klimatanpassning

I ett särskilt projekt[56] under 2021 har revisionen granskat om arbetet med klimatanpassning sker så att förutsättningar finns för att säkerställa att regionens anläggningar och fastigheter kan stå emot framtida klimatförändringar. Granskningen ansvarsprövade regionstyrelsen, trafiknämnden, fastighets- och servicenämnden och Locum AB.

Enligt revisionen bör regionstyrelsen tillsammans med trafiknämnden, fastighets- och servicenämnden och Locum AB tydliggöra vilka prioriterade insatser som behöver genomföras för att säkerställa att regionens samhällsviktiga verksamheter kan motstå och hantera framtida klimatförändringar.

Revisionen bedömer också att regionstyrelsen bör besluta om klimat-, risk och sårbarhetsanalyser i enlighet med fullmäktiges budget. Vidare bedömer revisionen att regionstyrelsens uppföljning av klimatanpassningsarbetet behöver stärkas och förtydligas. Revisionen bedömer också att det behöver tydliggöras om det är regionstyrelsen eller klimat- och hållbarhetsnämnden som ansvarar för klimatanpassningsarbetet.

Revisionen bedömer att tidigare lämnade rekommendationer gällande beslutsunderlag i hållbarhetsfrågor[57] respektive underhållsåtgärder[58] också är relevanta för att säkerställa att klimatanpassningsåtgärder omhändertas vid nyinvesteringar och vid underhållet av det befintliga fastighets- och anläggningsbeståndet.

Vidare bedömer revisionen att möjligheten till ett effektivare klimatanpassningsarbete ökar om samverkan med externa aktörer stärks och tydligare samordnas. Revisionen menar att detta ligger inom ramen för regionledningskontorets roll att styra och samordna säkerhets- och hållbarhetsarbetet, i och med att kontoret utgör tjänstemannastöd både till regionstyrelsen och klimat- och hållbarhetsnämnden.

Revisorerna i revisorsgrupp I överlämnade rapporten till regionstyrelsen för yttrande senast 16:e december 2021.

---

[56] Regionrevisorerna, Rapport 2/2021, Klimatanpassning av Region Stockholms fastigheter och anläggningar

[57] Regionrevisorerna årsrapport, Landstingsstyrelsen 2015, Projektrapport 14/2019 Investeringsprocessen och Projektrapport 7/2019 Hållbart byggande.

[58] Rekommendation nr: 1388. Projekt 13/2018 God ekonomisk hushållning.

2.10 Processen för framtagande av sammanställd redovisning

Revisionens granskning av processen för att ta fram den sammanställda redovisningen[59] visar att arbetet är beroende av manuella hanteringar och avstämningar m.m. I granskningen noteras att det i något fall saknas rutinbeskrivning/checklista för delåret samt dokumenterade avstämningar. I samband med revisionens granskning av den sammanställda redovisningen har dock inga väsentliga avvikelser noterats.

Revisionen har tidigare identifierat risker kopplade till att regionstyrelsen samt övriga nämnder och bolag använder sig av olika redovisningssystem och i viss utsträckning även olika kontoplaner. Det innebär att det finns svårigheter att koppla lokala kontoplaner mot koncernens kontoplan. Det kan också vara svårt att identifiera samtliga interna transaktioner, t.ex. köp och försäljning av tillgångar. Revisionen avser att följa upp detta område i samband med granskningen av årsbokslutet.

2.11 Uppföljning av tidigare rekommendationer

Sedan tidigare finns från revisionens sida ca 100 rekommendationer gällande regionstyrelsens interna styrning och kontroll. Revisionens avstämning med regionledningskontoret visar att arbete pågår med flertalet av rekommendationerna. Under 2021 har revisionen följt upp 19 rekommendationer, varav några har kommenterats i revisionens delårsrapport. Av de 19 rekommendationer som följts upp har 5 bedömts uppfyllda och 5 har utgått (varav 3 är överflyttade till klimat- och hållbarhetsnämnden som övertagit det ansvarsområde som rekommendationerna berör). En fullständig sammanställning över befintliga rekommendationer, inklusive uppföljning, återfinns i bilagorna 1 och 2. En mer omfattande uppföljning av tidigare lämnade rekommendationer görs till årsrapporten.

3 Delårsrapport 2021-08-31 för Region Stockholm

3.1 Delårsrapport 2021-08-31

Revisionen av den finansiella rapporteringen har utförts i enlighet med International Standard on Review Engagements ISRE 2410 Översiktlig granskning av finansiell delårsinformation.

3.1.1 Hanteringen av balanskravsresultat

Enligt Rådet för kommunal redovisning ska det i en delårsrapport finnas en bedömning av balanskravsresultatet utifrån helårsprognosen.[60] Regionstyrelsens delårsrapport för 2021 innehåller, till skillnad mot delårsrapporten för 2020, inte någon balanskravsutredning. Revisionen konstaterar att det inte heller på annat sätt framgår en bedömning av balanskravsresultatet då

[59] Den sammanställda redovisningen omfattar regionens nämnder, bolag och kommunalförbund
[60] Rådet för kommunal redovisning. Rekommendation R17 om delårsrapport

delårsrapporten för 2021 endast anger prognostiserat resultat före balanskravsjustering.

3.1.2 Samlad bedömning

I granskningen har det inte kommit fram några omständigheter som ger anledning att anse att delårsbokslutet inte, i allt väsentligt, ger en rättvisande bild av de sammanställda räkenskaperna per den 31 augusti 2021.

I granskningen har det inte kommit fram några omständigheter som ger anledning att anse att delårsrapporten inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed.

4 Resultatenheter inom regionstyrelsen

I detta avsnitt görs en bedömning av ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat, intern styrning och kontroll samt räkenskaper för regionstyrelsens redovisningsenheter; regionledningskontoret och koncernfinansiering.

4.1 Regionstyrelsen/regionledningskontoret

Regionfullmäktige beslutade den 17 november 2020 att inrätta en gemensam förvaltning för stöd till regionstyrelsen och tillväxt- och regionplanenämnden (TRN) samt en nyinrättade nämnd klimat- och hållbarhetsnämnden (KHN). Sammanslagning av regionledningskontoret och tillväxt- och regionplaneförvaltningen genomfördes fr.o.m. 1 april 2021. KHN har inrättats från den 1 juli 2021[61]. Därmed är det tre nämnder som ska få stöd från den gemensamma förvaltningen regionsledningskontoret.

Anslag, och därmed förvaltningsstöd, för de ansvarsområden som ska ingå i den nya klimat- och hållbarhetsnämnden har tidigare legat delvis inom regionstyrelsen och delvis inom TRN. I samband med att KHN formellt inrättades omfördelades totalt 25,2 mnkr från regionstyrelsen (20,9 mnkr) respektive TRN (4,3 mnkr) till KHN i enlighet med särskilt beslut i fullmäktige[62].

4.1.1 Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Coronapandemin har fortsatt påverkat regionstyrelsens ekonomi och verksamheten bl.a. genom nya arbetsuppgifter och ökad arbetsbelastning. Effekterna av pandemin bedöms av styrelsen prägla hela året 2021 samt budgetåret 2022 med planeringsår 2023 och 2024.

Ekonomiskt resultat

Regionstyrelsen prognostiserar årets resultat för regionledningskontoret till 87,9 mnkr. Enligt fullmäktiges beslut[63] undantas merkostnader och minskade

[61] RS 2019–1079
[62] RS 2020-0855, RS 2020-0856
[63] RS 2021-0043

intäkter avseende covid-19 vid avstämningen av om budgeterade resultatkrav uppnåtts. Regionstyrelsen prognostiserar att de coronarelaterade merkostnaderna kommer att uppgå till sammanlagt cirka 0,4 mnkr. Styrelsen har också erhållit statsbidrag på cirka 3,5 mnkr för merkostnader i december 2020. Inga ytterligare coronarelaterade intäkter prognostiseras. Styrelsens prognostiserade resultat justerat för nettoeffekten av ovanstående uppgår till cirka 84,8 mnkr, vilket är 84,8 mnkr högre än fullmäktiges resultatkrav. I prognosen ingår utnyttjande av regionstyrelsens oförutsedda medel på 200 mnkr. Till delåret har dock inget av dessa medel nyttjats.

Regionstyrelsen anger översiktligt att avvikelserna på total nivå beror på neddragning av de administrativa kostnaderna, lägre kostnader för kompetenshöjande åtgärder och ersättning för sommarungdomar samt IT-projekt som inte hinner upparbetas under året.

Enligt anvisningar i Stödet ska de viktigaste orsakerna till avvikelser mellan årsprognos och årsbudget beskrivas. Av styrelsens redogörelse går det inte att tydligt utläsa orsaker till avvikelser mellan årsprognos och årsbudget. Exempelvis anges inte fullt ut hur mycket av avvikelserna som kan hänföras till kostnader för förvaltningsstödet till TRN och KHN respektive till andra orsaker. De uppgifter om avvikelser som lämnas i regionstyrelsens delårsrapport kan inte härledas till avvikelserna i resultaträkningen.

Periodens investeringar uppgår till 3 mnkr. För helåret 2021 är prognosen 18,8 mnkr vilket understiger budget med 70 mnkr. Avvikelsen mellan prognos och budget beror på att budgeterat belopp för vårdens it-miljö (70 mnkr), inte kommer att nyttjas då regionfullmäktige har upphävt genomförandebeslutet för Framtidens Vårdinformationsmiljö[64].

Redovisning av särskilda medel för vårdens IT-miljö

Enligt tidigare fullmäktigebeslut[65] har regionstyrelsen ansvarat för investeringsobjektet Framtidens vårdinformationsmiljö (FVM). För investeringsobjektet tilldelades även regionstyrelsen, i avstämningsärendet av budget 2019, 200 mnkr per år 2019–2021 för driftskostnader[66].

I samband med att den pågående upphandlingen av Framtidens vårdinformationsmiljö avbröts 2020 och genomförandebeslutet upphävdes[67] fick regiondirektören i uppdrag att återkomma till regionstyrelsen med förslag på åtgärder för att förbättra den regiongemensamma it-infrastrukturen och förlänga livslängden på vårdens befintliga it-system. Återrapportering av uppdraget skedde i maj 2021[68]. I ärendet framgår att ett åtgärdsprogram har satts upp

[64] RS 2019–1041, RS 2020–0002
[65] Budget 2019 för Region Stockholm, LS 2017-1455
[66] Avstämning av Budget 2019 för Region Stockholm, LS 2018-1179
[67] RS 2019–1041, RS 2020–0002
[68] Återrapportering hur generationsskifte i vårdens it-miljö kan återupptas, RS 2020-0711

för att modernisera vårdens it-miljö. Inom ramen för programmet hanteras också förslag på hur huvudjournalsystemet kan ersättas.

I regionstyrelsens verksamhetsplan för regionledningskontoret 2021 finns det tidigare anslaget för driftskostnader på 200 mnkr kvar. Det finns inte någon dokumenterad analys av hur detta anslag ska användas kopplat till förlängning av livslängd på befintliga system samt ersättning av huvudjournalsystemet (kallas sammantaget för ”Post-FVM”). I regionstyrelsens delårsrapport återrapporteras inte hur arbetet med åtgärdsprogrammet fortlöper eller hur budgeterade driftmedel kommer att användas.

Som framgått ovan finns det svårigheter att i regionstyrelsens delårsrapport följa hur utfall/prognos förhåller sig till den budget som beslutats i verksamhetsplanen. Revisionen har tidigare framfört[69] att regionstyrelsens uppföljning och återrapportering behöver ske på ett mer likartat sätt i verksamhetsplanen i enlighet med fullmäktiges policy ”integrerad ledning och styrning”. Detta för att öka förståelse av utvecklingen samt hur utfall inom olika områden i verksamhetsplanen påverkat årets resultat.

Verksamhetsmässigt resultat

Regionstyrelsen ska följa upp fullmäktiges tre inriktningsmål på koncernnivå och för egen del styra mot dessa (se avsnitt 1.2.2). Regionstyrelsen ska även styra regionledningskontoret mot tio verksamhetsspecifika mål med indikatorer samt även det nämndspecifika målet Uppnå strukturerad styrning av region Stockholms verksamheter. I delårsrapporten rapporteras endast utfall på en indikator, *Administrationens andel av de totala kostnaderna* (se avsnitt 2.3).

Regionstyrelsen ansvarar för genomförandet av totalt 39 uppdrag, 18 av dessa är givna under 2021 och två uppdrag finns kvar sedan 2016 (nu avslutade). Merparten av uppdragen pågår enligt plan (19 st) eller är avslutade (16 st). Fyra uppdrag är pågående med avvikelse, vilket bl.a. uppges bero på coronapandemin och har därför fått reviderad tidplan. Samtliga uppdrag utom uppdrag som inte är påbörjade kommenteras i delårsrapportens löptext och samtliga kommenteras i bilaga A1.

Regionstyrelsen bedömer i sin delårsrapport risker och möjligheter för uppdragen och pekar där på kvarstående riskvärden bl.a. för bristande informationssäkerhet och risk för cyberrelaterade angrepp. Inom Region Stockholms informationssäkerhetsråd stärks därför samordningen ytterligare och förslag på reviderade styrdokument[70] planeras att behandlas i regionfullmäktige i december 2021.

Pandemin har påverkat viss samverkan vad gäller säkerhetsarbetet och behövts senareläggas. Även att rekrytera och bibehålla kvalificerade

[69] Se revisionens årsrapport 2020 för Regionstyrelsen, RK 2020-0002
[70] Policy för verksamhetsskydd (RS 2020–0147) och Riktlinjer för informationssäkerhet (RS 2020–0148)

medarbetare har påverkats av pandemin. Regionstyrelsen beskriver att pandemin försvårar utbildning av medarbetare och studenter samtidigt som det kan påverka arbetsmiljön negativt. Insatser som utbildning, kompetensutveckling, ledarskap och ett systematiskt arbetsmiljöarbete pågår enligt regionstyrelsen vid delårsrapporteringen enligt plan.

Bedömning

Avvikelser i förhållande till budget har inte analyserats och kommenterats enligt regionledningskontorets egna anvisningar i regionstyrelsens delårsrapport för regionledningskontoret. När det gäller förväntade avvikelser enligt prognosen för hela året är kommentarerna i rapporten kortfattade och revisionen har inhämtat kompletterande information. Trots den kompletterande informationen har revisionen inte kunnat härleda posterna till de avvikelser som finns i resultaträkningen. Revisionen anser att regionstyrelsen bör specificera och kommenterar de avvikelser som prognosen för resultatet utgår ifrån på ett tydligare och mer transparent sätt.

Revisionen bedömer vidare att det behövs en tydligare belysning av budget och återrapportering av kostnader för arbetet med ”Post-FVM”, ett program som är av större beskaffenhet och stor betydelse för såväl styrelsen som regionen.

I styrelsens delårsrapport framkommer inget som innebär risk för att regionledningskontorets verksamhet inte kommer att kunna genomföras enligt fullmäktiges uppdrag och mål under året.

Rekommendation:

- Regionledningskontorets ledning bör i sin redogörelse för regionledningskontorets årsprognos i jämförelse med årsbudget tydligt specificera och kommentera avvikelser.

4.1.2 Intern styrning och kontroll

Styrelsen har fastställt en för året aktuell plan för intern kontroll upprättad utifrån dokumenterad risk- och väsentlighetsanalys. I samband med delåret har den interna kontrollplanen följts upp och en ny riskbedömning har gjorts.

Roller och ansvar mot bakgrund av omorganisation

Som framgått ovan har regionledningskontoret under året tagit över ansvaret för att lämna förvaltningsstöd förutom till regionstyrelsen även till två nämnder. Efter omorganisationen säljer regionstyrelsen förvaltningstjänster till TRN och KHN. Den gemensamma förvaltningen för flera nämnder förväntas enligt regionstyrelsens delårsrapport för regionledningskontoret effektivisera administrationen och förbättra samordningen inom regionkoncernens verksamheter. Inrättandet av ett utökat regionledningskontor där personal från den tidigare tillväxt- och regionplaneförvaltningen förts över från 1 april 2021 har medfört ett omfattande arbete under första halvåret.

Nya/reviderade reglementen[71] och delegationsordningar[72] är fastställda för berörda nämnder och en ny beslutsordning för regionledningskontoret har beslutats av regiondirektören[73]. Regiondirektören har utsetts till förvaltningschef för TRN respektive KHN[74]. Det som kvarstår formellt är att ta fram överenskommelser mellan berörda nämnder om köp av tjänster från regionledningskontoret, vilket enligt styrelsens delårsrapport ska slutföras under året. Revisionen konstaterar att det ekonomiska förhållandet mellan TRN och regionstyrelsen i delåret har reglerats med en preliminär intäkt respektive kostnad. Revisionen kommer att fortsätta följa arbetet.

Ekonomisk och verksamhetsmässig löpande uppföljning
Enligt styrdokumentet Integrerad ledning och styrning av Region Stockholm[75] ska nämnder och bolag månadsvis följa upp genomförandet av verksamhetsplaner och det ekonomiska utfallet i rapporter som behandlas i nämnden/bolagsstyrelsen. Vid avvikelser ska rapporterna också behandla åtgärder som vidtas för att säkerställa att målen och resultatkrav uppnås.

Regionstyrelsen tar inte löpande upp någon månadsrapportering som gäller styrelsens egen verksamhet. Som framgått av avsnitt 2.1.1 är det arbets- och personalutskottet som på regionstyrelsens vägnar ska bevaka och ta initiativ gällande bland annat Region Stockholms nämnders och bolags ekonomiska och verksamhetsmässiga måluppfyllelse.[76] I instruktionen till utskottet finns dock ingen skrivning om uppföljningen av regionstyrelsens egen verksamhet. Fram till delåret har, för regionledningskontorets del, tertialrapporten per april och delårsrapporten per augusti varit skriftliga rapporter som beslutats i regionstyrelsen. De muntliga presentationerna i arbets- och personalutskottet har, enligt de powerpointpresentationer som varit tillgängliga, fokuserat på regionen som helhet.

Bedömning

Revisionen bedömer att regionstyrelsen bör stärka uppföljningen av regionledningskontorets verksamhet och ekonomiska utfall i enlighet med skrivningarna i Integrerad ledning och styrning.

Minskning av administrativa kostnader
En av indikatorerna i fullmäktiges budget 2021 är att sänka administrationens andel av kostnaderna jämfört med föregående år. Styrelser och nämnder har med vissa undantag också fått i uppdrag att sänka de administrativa kostnaderna med tio procent under 2021 i syfte att värna kärnverksamheten.

[71] RS 2020-0855, RS 2020-0856
[72] RS 2021-0080, TRN 2021–0039, KHN 2021–0006
[73] RS 2021–0293
[74] RS 2020-0855, RS 2020-0856
[75] RS 2020-04-69, RS 2020-0740
[76] Instruktion för regionstyrelsens utskott och beredningar, RS 2021-0082

Regionstyrelsen bedömer i delårsrapporten för regionledningskontoret att såväl indikatorn som uppdraget kommer att uppnås för året. Till delåret uppger regionledningskontoret att kostnadsutvecklingen för januari till augusti 2021 minskade med 6,8 procentenheter i jämförelse med helår 2020 (38 procent).

Av delårsrapporten framgår att lärdomar av nya arbetssätt under pandemin har tagits tillvara och kommer att vidareutvecklas under året. Exempel är kortare och enklare rapportering. Likaså ska en översyn av möjlig förtätning av kontorslokaler göras för att eventuellt kunna minska lokalkostnader. Under året har regionstyrelsen och regionledningskontoret också lämnat alla lokaler på Landstingstomten utom Landstingshuset. Utrymningen medför 10 mnkr lägre hyra per år. Full effekt för detta förväntas uppnås från och med 2024.

Bisysslor

Revisionen har granskat om det finns tillräcklig intern kontroll i regionstyrelsens hantering av bisysslor och jäv. En otillräcklig hantering av anställda och förtroendevaldas bisysslor kan leda till förtroendeskada för regionen.

Bisysslor

Lagen om offentlig anställning (1994:260) reglerar bestämmelser om bisysslor som rör anställda. I lagen anges: *”En arbetstagare får inte ha någon anställning eller något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för hans eller någon annan arbetstagares opartiskhet i arbetet eller som kan skada myndighetens anseende.”* I skriften *Allmänna bestämmelser*[77] anges att arbetstagaren på eget initiativ ska anmäla bisysslor. Vid revisionens stickprovskontroll framgår det att samtliga arbetstagares bisysslor inte har anmälts i regionledningskontorets lönesystem Heroma. De bisysslor som har anmälts har i vissa fall inte godkänts i enlighet med gällande process- och beslutsordning.

I lagen om offentlig anställning betonas att arbetsgivaren på lämpligt sätt ska informera om vilka förhållanden som kan bidra till att en bisyssla anses otillåten. Information om uppmaning till anmälan av bisyssla återfinns på regionledningskontorets lönesystems förstasida tillsammans med information till chef och medarbetare. Standardiserade mallar finns också tillgängligt som hjälpmedel. Information om bisyssla och skyldighet att anmäla sådan lämnas även muntligt i samband med anställning och under medarbetarsamtal. I intervjuer har det framförts att medarbetarna ofta inte vet vad som klassas som bisyssla och således inte anmäler. Vid interna rekryteringar ska bisysslor anmälas på nytt för bedömning, vilket granskningen visar ofta inte görs.

Uppföljningen av bisysslor ska ställas under medarbetarsamtal. Det sker dock ingen uppföljning eller dokumentation av denna rutin. Regionledningskontoret har en central uppsiktrapport som används för att kontrollera om en

[77] Allmänna bestämmelser (AB) 20 (Sveriges kommuner och landsting)

medarbetare har svarat på frågan om bisyssla eller inte. Rapporten visar inte vad för eventuell bisyssla en medarbetare har. Rapporterna används för att belysa hanteringen av bisysslor, och om en verksamhet har en låg svarsfrekvens skickas en påminnelse ut. Ingen övrig systematisk central granskning av bisysslor görs.

Förtroendevalda ledamöter är inte anställda av regionen och omfattas inte av skrivelsen i ovan nämnda lag. Regionstyrelsens samtliga ledamöter omfattas däremot av regionstyrelsens reglemente[78] där följande skrivelse återfinns*: Regionråd och hel- eller deltidsarvoderade förtroendevalda får inte utan styrelsens medgivande med sitt uppdrag förena tjänst eller annat uppdrag eller idka förvärvsverksamhet*. I revisionens stickprovskontroll framkommer exempel på att en ledamot i regionstyrelsen har engagemang som inte anmälts i enlighet med bestämmelserna om medgivande i regionstyrelsens reglemente.[79]

Jäv

Samtliga ledamöter och anställda inom regionledningskontoret och regionstyrelsen omfattas av bestämmelserna om jäv i 28–32 § Kommunallagen (2017:725), där var och en har en skyldighet att självmant anmäla jäv. I riktlinjen *Anti-korruption och representation*[80] tydliggörs det att en jävig person inte får delta i handläggningen av ärende, och får heller inte närvara när ärendet behandlas eller beslutas på nämndsammanträde. Om det uppstår kännedom om omständigheter som kan utgöra jäv ska detta meddelas.

Revisionen har granskat hur jäv hanteras i regionstyrelsens protokoll. Granskningen visar att anmälan om jäv vid regionstyrelsens sammanträde dokumenterats i en varierande grad. Det saknas till viss del dokumentation om i vilken utsträckning ledamoten varit närvarande eller inte vid beslutet eller besluten, och det saknas även i vissa fall information om ledamoten i någon form deltagit i beredning av ärendet.

Bedömning

Revisionen bedömer att regionstyrelsens interna kontroll av hanteringen av bisysslor bör stärkas.

Revisionen ser att det finns risk för att otillåtna bisysslor inte upptäckts av arbetsgivaren och att detta medför risker för eventuell förtroendeskada för regionen. Revisionen menar därför att regionledningskontoret bör säkerställa att medarbetares bisysslor granskas och godkänns snarast vid anmälan. Här kan också finnas anledning att stärka informationen om vad som klassas som en bisyssla då det förefaller finnas bristande kännedom om detta bland

[78] RS 2020–0856
[79] RS 2020–0856
[80] Stockholms läns landstings riktlinjer för anti-korruption och representation LS 2015–1342, p 2,7

medarbetarna. Regionledningskontoret bör vidare stärka möjligheten att följa upp anställdas bissysslor.

Regionstyrelsen bör stärka den interna kontrollen av att ledamöter i styrelsen inte förenar sitt uppdrag med tjänst eller annat uppdrag utan styrelsens medgivande. Vidare bedömer revisionen att regionstyrelsen bör tydliggöra dokumentationen i regionstyrelsens protokoll när ledamot har anmält jäv för att undvika risk för förtroendeskada.

Rekommendationer:

- Regionstyrelsen bör
    - stärka kontrollen av att ledamöter i styrelsen inte förenar sitt uppdrag med tjänst eller annat uppdrag utan styrelsens medgivande.
    - förbättra dokumentationen av jäv i protokoll.

- Regionledningskontorets ledning bör
    - säkerställa att beslut fattas av behörig chef snarast vid medarbetares anmälan om bisyssla.
    - stärka uppföljningen av anställdas bisysslor.

Regionledningskontorets administrativa hantering av regionens styrande dokument

Revisionen har granskat regionstyrelsens administrativa hantering av de regionövergripande styrande dokumenten. De styrande dokumenten ska bidra till att uppfylla aktuell lagstiftning samt fullmäktiges visioner och mål.

Inom Region Stockholm finns två kategorier av styrande dokument.[81] Första kategorin består av styrande dokument som reglerar ansvar, befogenheter och arbetsformer. Andra kategorin består av kompletterande dokument såsom policyer, strategier, riktlinjer och regionala inriktningsdokument. Region Stockholms primärt styrande dokument är budgeten, följt av åtta styrdokument som reglerar ansvarsfördelning och arbetsformer. De kompletterande styrande dokumenten uppgår till 72 stycken, fördelade på 16 verksamhetsområden.

Processen för framtagande och uppföljning av styrdokument ska följa budgetprocessen. En aktuell förteckning av de huvudsakliga styrande dokumenten finns i bilaga 3 till budget 2021[82] där aktuella och nya styrdokument fastställs. Bilagan innehåller information om styrdokumentens giltighetstid. Enligt information i bilaga 3 ska en aktuell förteckning av regionens styrande dokument finnas tillgängligt på hemsidan, då det förekommer att förteckningen uppdateras löpande utifrån beslut som tas efter budgetens fastställande. På hemsidan finns en förteckning över de regionövergripande

[81] Anvisningar för styrande dokument i Region Stockholm
[82] RS 2020–0469

styrdokumenten med länkar till respektive dokument. Granskningen visar att styrdokumentens försättsblad i majoriteten av styrdokumenten[83] helt saknar information om dokumentets giltighetstid. I sex av styrdokumenten[84] har försättsbladen utgångna giltighetsdatum. En kontroll mot bilagan i budgeten visar att dessa styrdokument reviderats och har ett giltighetsdatum som ändrats till ”tillsvidare” i bilagan, dock har själva dokumentet inte ersatts av en uppdaterad version på hemsidan. Två av styrdokumenten[85] har upphävts i samband med budget 2021 (i november 2020), men inte tagits bort från hemsidan vid granskningstillfället (september 2021).

Regionstyrelsen ska enligt anvisning hålla en uppdaterad lista över de viktigaste styrande dokumenten där det också ska framgå var i organisationen ansvaret ligger för respektive styrdokument[86]. Regionledningskontoret har i sin organisationsbild angett ansvar för vissa styrdokument, men för majoriteten av de regionövergripande styrdokumenten saknas en ansvarsangivelse.

Det interna ärendehanteringssystemet ”Edit” stödjer aktiviteter kopplade till diarium, ärende-, dokument- och avtalshantering. Edit har en modul specifikt för styrande dokument där styrdokument kan skapas, granskas, fastställas och publiceras. De styrande dokumentens datum för aktualitetsprövning brukar vid fastställande sättas till ett år framåt i tiden. Syftet med detta har varit att skapa ett incitament för ansvarig att gå in på Edit och aktualitetspröva styrdokumenten. Revisionens granskning visar att datum för aktualitetsprövningen har passerats för många av styrdokumenten eftersom de inte aktualitetsprövats i tid. Därutöver visar granskningen att mallen för styrande dokument innehåller en text som anger hur länge dokumentet är giltigt. Den texten ska enligt förvaltningen justeras till att handla om när dokumentet ska ses över.

Enligt intervju med regionledningskontoret ligger det operativa arbetet med styrdokumenten inom avdelningen för administration. Sedan övertagandet har en översyn påbörjats av regionens styrdokument. En utredning har även påbörjats av hur ärendehanteringssystemet Edit kan förbättras för att bättre tillgodose att Region Stockholms styrdokument är relevanta och aktuella.

För att stärka och tydliggöra Region Stockholms styrning fick regionledningskontoret i budget 2021 i uppdrag[87] att genomföra en översyn av Region Stockholms styrande dokument i syfte att harmonisera målsättningar och ambitioner med de mål och indikatorer som anges i regionfullmäktiges budget för 2021. Förslag till revideringar har tagits fram för en del styrdokument

---

[83] 36 styrdokument
[84] Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförts av privata utförare, krisberedskapsplan för Stockholms läns landsting, riktlinje för informationshantering och arkiv, policy för säkerhet inom Stockholms läns landsting och kulturstrategi för stockholmsregionen
[85] Hjälpmedelspolicy LS 0205–0220; och handlingsplan inom eHälsa och informationsförsörjning LS 2015–0081.
[86] Anvisningar för styrande dokument i Region Stockholm. Ska enligt regionledningskontoret betraktas som ett internt arbetsdokument.
[87] I samband med budget-RS 2020-0469

och samtliga förslag kommer enligt uppgift gå upp till beslut i och med budget 2022.[88]

Bedömning

Revisionen bedömer att regionledningskontoret bör stärka den administrativa hanteringen av de styrande dokumenten. Framförallt gäller det rutinerna kring översyn och aktualitetsprövning av styrdokument.

Förteckningen över styrdokument på Region Stockholms hemsida innehåller ingen information om styrdokumentens giltighetsdatum och försättsbladen på många av styrdokumenten innehåller felaktig information om dokumentets giltighetstid. I vissa fall finns också dokument som upphävts i samband med budget kvar i förteckningen. Risk finns att detta förvårar för regionens nämnder, bolag och externa aktörer att ta del av aktuell information om regionens styrdokument.

Rekommendation:

- Regionledningskontorets ledning bör stärka den interna kontrollen gällande aktualitetsprövning av styrdokument och säkerställa att aktuella styrdokument finns i förteckningen.

Leverantörsfakturaprocessen

Revisionen har följt upp tidigare rekommendation[89] om att regionledningskontoret bör dokumentera genomförd kontroll av höga kostnader och representationskostnader. Den stickprovskontroll som genomförts av revisionen visar att dokumentation av dessa interna kontrollmoment fortsatt saknas. Det framgår av granskningen att det inom regionledningskontoret pågår ett utvecklingsarbete med processen.

Revisionen har vidare granskat den interna kontrollen gällande så kallade fasta data, t.ex. leverantörsinformation, i ekonomisystemet. Det framgår att regionledningskontoret har en avdelning som ansvarar för att lägga upp och uppdatera leverantörer i ekonomisystemen. En logglista kan i efterhand visa de förändringar som skett i systemet under en viss period. Regionledningskontoret har tidigare haft en rutin att logglistor månadsvis genererats och granskats av behörig chef, men på grund av personalförändringar har rutinen inte efterlevts.

[88] Policy för god ekonomisk hushållning (RS 2020–0449), Finansiella riktlinjer (RS 2020–0448) och Riktlinjer för investeringar (RS 2021–0286). Därtill har ett förslag till en ny riktlinje för ekonomistyrning (RS 2021–0287) tagits fram.
[89] Rekommendation nr 29377 Regionrevisorerna Delrapport RS 2019

Bedömning

Revisionen bedömer tidigare rekommendation om att regionledningskontoret bör dokumentera genomförd kontroll av höga kostnader och representationskostnader som delvis åtgärdad. Revisonen bedömer vidare att den interna kontrollen gällande ändringar av fast data i leverantörsregistret bör stärkas för att minimera risken för felaktigheter.

Rekommendation:

- Regionledningskontorets ledning bör stärka den interna kontrollen av ändringar i leverantörsregistrets fasta data, till exempel informationen om leverantörer.

Granskningar utan väsentliga iakttagelser

Revisionen har granskat bokslutsprocessen, hanteringen av skadekontot och lämnade anslag utan några väsentliga iakttagelser.

Revisionens har även granskat den tidigare lämnade rekommendationen: *Regionledningskontoret bör stärka internkontrollarbetet avseende ledningsnära kostnader och representation.*[90] Rekommendationen bedöms vara åtgärdad, då revisionens stickprovskontroll genomfördes utan några anmärkningar.

4.1.3 Räkenskaper/Delårsrapport 2021-08-31

Granskningen har omfattat räkenskaperna för regionstyrelsens redovisningsenheter för regionledningskontoret och Skadekontot.

Revisionen av den finansiella rapporteringen har utförts i enlighet med International Standard on Review Engagements ISRE 2410 Översiktlig granskning av finansiell delårsinformation.

I granskningen har det inte kommit fram några omständigheter som ger anledning att anse att regionstyrelsens delårsrapport avseende regionledningskontoret liksom räkenskaperna för redovisningsenheten skadekontot inte, i allt väsentligt, är upprättade i enlighet med god redovisningssed och de regioninterna anvisningarna.

4.2 Regionstyrelsen/koncernfinansiering

Koncernfinansiering är en redovisningsenhet inom regionstyrelsen där poster av regionövergripande karaktär redovisas.

4.2.1 Ekonomiskt resultat

Enligt den regionövergripande resultatrapporten[91] är budgeterat resultat för koncernfinansiering –1 416 mnkr medan det prognostiserade utfallet är 3 201

[90] Rekommendation nr 29369 Regionrevisorerna Årsrapport RS 2018
[91] Det tas inte fram någon separat delårsrapport för koncernfinansiering.

mnkr. Redovisningsenheten prognosticerar därmed ett överskott på 4 618 mnkr.

Det framgår av revisionens granskning att merparten av överskottet beror på att utfallet för skatteintäkterna och utjämningssystemet är högre än budgeterat. Här finns också positiva avvikelser jämfört med budget kopplat till statsbidragen samt budgeterad reserv för högre kostnader inom regionens verksamheter. Se avsnitt 1.1 där avvikelserna kommenteras.

4.2.2 Intern kontroll

Dokumentation av väsentliga processer
Inom enheten för koncernfinansiering hanteras redovisning av skatteintäkter, beräkning av personalomkostnadspålägg, redovisning av pensioner samt finansiering genom extern upplåning. Verksamheten hanteras av ett begränsat antal personer vilket ökar risken för personberoende. Revisionen har därför tidigare rekommenderat[92] regionledningskontoret att stärka den interna kontrollen genom att upprätta rutinbeskrivningar för väsentliga processer med påverkan på den finansiella rapporteringen och dokumentera riskanalyser med identifiering av motverkande kontrollmoment. Revisionen konstaterar att rekommendationen per delår 2021 fortsatt inte är åtgärdad.

4.2.3 Räkenskaper/Delårsrapport 2021-08-31
Revisionen av den finansiella rapporteringen har utförts i enlighet med International Standard on Review Engagements ISRE 2410 Översiktlig granskning av finansiell delårsinformation.

I granskningen har det inte kommit fram några omständigheter som ger anledning att anse att räkenskaperna för redovisningsenheten koncernfinansiering inte, i allt väsentligt, är upprättade i enlighet med god redovisningssed och de regioninterna anvisningarna.

5 Yttrande över Årsrapport 2020

Regionstyrelsen har 2021-08-24 lämnat yttrande över revisionens årsrapport för 2020[93]. Styrelsen har i sitt yttrande framhållit vissa synpunkter som avviker från revisionens synpunkter i rapporten.

I revisionens årsrapport lämnas åtta nya rekommendationer. I yttrandet uppges att två av dessa har åtgärdats. Enligt yttrandet kommer investeringsobjektet informationssystem inom hälso- och sjukvården att tas bort från investeringsplanen i budget 2022, då objektet/åtgärdsprogrammet inte bedöms uppfylla kriterierna för att vara en investering. Vad gäller rekommendation

[93] Yttrande över regionrevisorernas årsrapport för Regionstyrelsen 2020, RS 2021-0377

att styrelsen tillsammans med hälso- och sjukvårdsnämnden bör tydliggöra ansvarsfördelningen för planering och dimensionering av ST-tjänster framhålls i yttrandet att ansvarsfördelningen är tydlig. I övrigt kommer rekommendationerna enligt yttrandet att omhändertas i styrelsens fortsatta arbete.

Av yttrandet framgår också att regionstyrelsen under förra året påbörjat ett arbete att utvärdera regionens arbete under pandemin och att vidta åtgärder för att stärka krisberedskapen. Vidare framhålls att det sedan tidigare pågår ett förbättringsarbete inom området intern styrning och kontroll i enlighet med ambitioner i budget och styrande dokument.

Vad gör regionrevisorerna?

Regionrevisorerna granskar den verksamhet som bedrivs av regionens nämnder och bolagsstyrelser. Revisionsuppdraget är det största inom kommunal verksamhet.

Att vara revisor är ett förtroendeuppdrag vars syfte är att med oberoende, saklighet och integritet främja, granska och bedöma verksamheten. Den övergripande uppgiften för revisorerna är att granska hur nämnder och styrelser tar sitt ansvar. De förtroendevalda revisorerna är fullmäktiges och ytterst medborgarnas instrument för den demokratiska kontrollen. De har därmed en viktig funktion i den lokala självstyrelsen.

Ledamöter i nämnder och styrelser ansvarar inför fullmäktige för hur de själva, anställda och uppdragstagare genomför verksamheten. I ansvaret ingår att genomföra en ändamålsenlig verksamhet utifrån fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten, på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt och med en tillräcklig intern kontroll samt att upprätta rättvisande räkenskaper.

I årsrapporter för nämnder och styrelser sammanfattar revisionskontoret den granskning som genomförts under det gångna året. Verksamhetsrevisionen redovisas löpande i projektrapporter. Publikationerna finns på www.sll.se. Det går även att prenumerera på regionrevisorernas nyhetsbrev genom att anmäla intresse via e-postmeddelande till landstingsrevisorerna.rev@sll.se.

Region Stockholm

Postadress: Box 22230, 104 22 Stockholm
Besöksadress: Hantverkargatan 25 b (T-bana Rådhuset)
Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se
Hemsida: www.sll.se
Org.nr: 232100-0016

Region Stockholm

Bilaga 1

Regionrevisorerna

Rekommendationer till nämnd/styrelse – Delår 2021

Regionstyrelsen

Avtalsstyrning och uppföljning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
31843 **Från rapport** 9/2019 projektrapport	Regionstyrelsen bör stärka uppsikten av hur beställarnämnderna lever upp till policy och riktlinjer för inköp i syfte att säkerställa förutsättningar för avtalsuppföljning och därmed öka möjligheten att agera affärsmässigt både på trafik- och vårdområdet.	–	**ÅR 2020** Följs upp 2021.

Ekonomistyrning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29145 **Från rapport** 9/2016 Projektrapport **Tidigare ID** 1073	LS övergripande ekonomistyrning - Landstingsstyrelsen behöver komplettera det ekonomiska regelverket med principer eller strategier som säkerställaer landstingets kostnadskontroll över omfattande och långsiktiga driftavtal.		**ÅR 2020** Fullmäktige fastställde i samband med budget 2021 en policy för god ekonomisk hushållning. Policyn är övergripande och innehåller inte skrivningar om kostnadskontroll kopplat till omfattande driftavtal. Bedömningen kvarstår därmed.
29151 **Från rapport** 2017 Delrapport **Tidigare ID** 1083	Landstingsstyrelsen bör, exempelvis i en ekonomistyrningsstrategi, tydliggöra vilka principer som ska gälla för resultatkraven och under vilka förutsättningar som ett resultatkrav omprövas för att långsiktigt kunna hantera resultatkraven.		**ÅR 2020** Fullmäktige fastställde i budget 2019 fyra principer för beräkning av resultatkrav för nämnder och bolag. Det är dock inte tydligt hur dessa i praktiken hanteras, exempelvis hur konkurrensneutrala resultatkrav tas fram. Det finns också en princip som handlar om att ta hänsyn till specifika förutsättningar gör respektive bolag och berörda nämnder. Även om det finns principer sker också av olika skäl avsteg från

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			principerna. Enligt revisionen är det viktigt att nämnder och bolag förstår hur resultatkrav sätts för att det ska vara transparent och förankrat.
38582 **Från rapport** 2019 Årsrapport	Regionstyrelsen bör i samverkan med hälso- och sjukvårdsnämnden klargöra ansvaret för kostnader för strategiska investeringar i avtalen med vårdgivarna		**ÅR 2020** Hälso- och sjukvårdsnämnden har enligt reglementet ansvar för att styra och finansiera hälso- och sjukvården i regionen. I vårdavtalen med akutsjukhusen ingår ersättning för strategiska investeringar för alla sjukhus utom för Karolinska. Sjukhuset har lyft frågan vid flera tillfällen och frågan har bollats mellan HSF och RLK. För 2020 har frågan hanterats tillfälligt men är fortfarande inte löst. Enligt uppgift pågår diskussioner i frågan.
57066 **Från rapport** Projektrapport 9/2020	Regionstyrelsen behöver utveckla och konkretisera en sammanhållen strategi för hur regionen långsiktigt ska uppnå en ekonomi i balans som underlag till och vägledning i budgetprocessen.		

Fastighetsförvaltning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29329 **Från rapport** 2018 Årsrapport **Tidigare ID** 1360	Regionstyrelsen bör förelägga fullmäktige övergripande riktlinjer för fastighetsöverlåtelser för beslut.		**ÅR 2020** Följs upp i samband med granskning inom området 2021. Bedömning kvarstår i avvaktan på denna granskning.
36768 **Från rapport** 8/2019 Projektrapport	Regionstyrelsen bör, i beredningen inför fullmäktiges beslut säkerställa att resultatansvaret för LFS ingår som en del i FSN:s övergripande ansvar för regionens vårdfastigheter.		**ÅR 2020** Det är inte tydligt vad som gäller kring resultatansvaret för LFS. I budget 2021 står i ägardirektiven för Locum att Bolaget ska administrera och ha resultatansvar för

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			Landstingsfastigheter Stockholm. Samtidigt framkommer det av samma budgetdokument, nu gällande FSN, att av nämndens resultatkrav för 2021 avser 544 miljoner kronor koncernresultatenheten Landstingsfastigheter Stockholm inom fastighetsförvaltningen, vilken har ett oförändrat resultatkrav jämfört med budget 2020
67471 **Från rapport** 1/2021 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att det i de olika styrdokumenten inom området på ett entydigt sätt framgår vilket politiskt organ som har fastighetsägar- och byggherreansvaret för vårdens fastigheter.	–	

Hållbarhet

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
32320 **Från rapport** 7/2019 Projektrapport	Regionstyrelsen bör i enlighet med reglementets uppdrag att leda och samordna regionens miljöarbete, säkerställa den långsiktiga styrningen och planeringen för hur klimatpåverkan i investeringsprojekten ska begränsas enligt RUFS 2050.	✖	**Delår 2021** Rekommendationen har flyttats över till klimat- och hållbarhetsnämnden eftersom nämnden enligt reglementet ansvarar för att leda, stödja och samordna Region Stockholms strategiska och långsiktiga hållbarhetsarbete. Rekommendationen utgår därmed från RS.
57974 **Från rapport** 6/2020 Projektrapport	Regionstyrelsen bör ta fram stödjande dokument för att tydliggöra och konkretisera följsamhet till de olika områdena inom social hållbarhet.	✖	**Delår 2021** Rekommendationen har flyttats över till klimat- och hållbarhetsnämnden där den planeras följas upp till årsrapporten 2021. Rekommendationen utgår därmed från RS.
66458 **Från rapport** 2/2021 Projektrapport	Regionstyrelsen bör, tillsammans med trafiknämnden, fastighets- och servicenämnden och Locum AB, tydliggöra vilka prioriterade insatser som behöver genomföras för att säkerställa att regionens samhällsviktiga verksamheter kan motstå och hantera framtida klimatförändringar.	–	

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
66459 **Från rapport** 2/2021 Projektrapport	Regionstyrelsen bör bereda för beslut i fullmäktige vilka prioriterade insatser som behöver genomföras för att säkerställa ett regionövergripande klimatanpassningsarbete och att regionens samhällsviktiga verksamheter kan motstå och hantera framtida klimatförändringar.	–	
66460 **Från rapport** 2/2021 Projektrapport	Regionstyrelsen bör besluta om klimat-, risk- och sårbarhetsanalysen i enlighet med fullmäktiges budget.	–	
66461 **Från rapport** 2/2021 Projektrapport	Regionstyrelsen bör i reglemente för styrelser och nämnder föreslå fullmäktige en tydligare ansvarsfördelning mellan regionstyrelsen och klimat- och hållbarhetsnämnden för vilken nämnd som ska leda, stödja och samordna klimatanpassningsarbetet för att kunna stärka styrning och uppföljning.	–	

Inköp och upphandling

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29128 **Från rapport** 2/2016 Projektrapport **Tidigare ID** 907	Landstingsstyrelsen bör stärka uppföljningen av att policyn och riktlinjerna för upphandling följs, t.ex. genom att höja kvaliteten på de uppgifter som inhämtas i samband med årsbokslutet.		**ÅR 2020** Arbete pågår med att förbättra uppföljningen av regionens genomförda inköp. Bland annat planeras ett verktyg att inrättas i syfte att öka möjligheten för regionens verksamheter att lämna uppgifter med hög kvalitet i samband med årsbokslutet. Revisionen bedömer rekommendationen delvis vara åtgärdad och fortsätter att följa arbetet.
29129 **Från rapport** 2/2016 Projektrapport	Landstingsstyrelsen bör i ett systematiskt förbättringsarbete utarbeta riktlinjer och verktyg för uppföljning som syftar till att minska risken för överträdelser av upphandlingslagstiftningen.		**ÅR 2020** Ett arbete pågår, bland annat har ett spendanalysverktyg utarbetats och överlämnats till serviceförvaltningens

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
Tidigare ID 908			upphandlingsavdelning. Därutöver planeras en anskaffning påbörjas under 2021 av ett koncerngemensamt upphandlingsverktyg för upphandling och avtalsdatabas. Revisionen följer arbetet med åtgärder som vidtas i syfte att få en uppfattning av om åtgärderna minskar risken för överträdelser av upphandlingslagstiftningen.
29152 **Från rapport** 5/2017 Projektrapport **Tidigare ID** 1102	Landstingsstyrelsen bör säkerställa att upphandlingar påbörjas i så god tid att rimliga möjligheter ges att genomföra alla delar av upphandlings-processen affärsmässigt och i enlighet med styrdokument.		**ÅR 2020** I regionens arbete med införande av ett kategoristyrt inköpsarbete finns numera krav på att i samband med verksamhetsplaneringen 2021 upprätta en plan för de kommande tre årens upphandlingar. Revisionen anser att kravet bör medföra viss förbättring för planering och ökade möjligheter för att upphandlingar startar i tid. Revisionen anser därmed att rekommendationen delvis är åtgärdad.
29153 **Från rapport** 5/2017 Projektrapport **Tidigare ID** 1103	Landstingsstyrelsen bör säkerställa att rutiner och arbetssätt finns för att genomföra systematiska utvärderingar av genomförda upphandlingar i syfte att kontinuerligt utveckla upphandlingsprocessen.		**ÅR 2020** Insatser har påbörjats men har försenats på grund av brådskande insatser kopplade till pandemin. Revisionen anser rekommendationen vara delvis åtgärdad och fortsätter följa planerat arbetet.
29154 **Från rapport** 5/2017 Projektrapport **Tidigare ID** 1104	Landstingsstyrelsen bör säkerställa att det finns egna system som källa för uppgifter om genomförda köp, t.ex. totala upphandlingsvolymer, kostnader, köpmönster i syfte att ge förutsättningar för strategiska affärsmässiga överväganden.		**ÅR 2020** Ett arbete pågår, bland annat har ett spendanalysverktyg utarbetats och överlämnats till serviceförvaltningens upphandlingsavdelning. Därutöver planeras en anskaffning påbörjas under 2021 av ett koncerngemensamt upphandlingsverktyg för upphandling och avtalsdatabas. Planerade insatser under år 2020 har försenats i och med pandemin.

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
39087 **Från rapport** 2019 Årsrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att det finns en långsiktig, samlad och övergripande plan avseende anskaffning av medicinteknisk utrustning för regionens totala behov		**ÅR 2020** Arbete pågår med att stärka möjligheterna att genomföra samordnade upphandlingar och inköp för att realisera strategin för it och digitalisering (RS 2019–0669, liksom inriktningen i fullmäktiges budget 2020 och tillhörande bilaga 1 (RS 2019–0829) avseende upphandling och inköp inom Region Stockholm. Här anges att särskild vikt ska läggas vid att införa kategoristyrda inköp.
51312 **Från rapport** 2020 Delrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att det i styrande dokument framgår hur inköp och varuförsörjning ska upprätthållas under en kris.	–	
58892 **Från rapport** 2020 Årsrapport	Regionstyrelsen bör se över hur inköp över den ordinarie beloppsgränsen i delegationsordningen ska hanteras vid behov av snabba beslut i en krissituation.	–	

Intern kontroll

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29105 **Från rapport** 2014 Årsrapport **Tidigare ID** 598	Landstingsstyrelsen bör tydliggöra ansvarsfördelningen för tillsyn av konst inom landstinget där praxis och reglemente inte helt överensstämmer, särskilt inför kommande inköp av konstnärliga gestaltningar inom utbyggnaden av tunnelbanan.		**ÅR 2020** Vid uppföljning framgår att frågan diskuterades inom ramen för översynen av regionstyrelsens och övriga nämnders reglementen under 2020. Beslutet blev dock att för närvarande inte göra någon förändring inom området. Enligt RLK kan frågan komma att återupptas under 2021. Rekommendationen handlar om att KuN:s tillsynsansvar i reglementet inte exkluderar trafikens konst. Det sker dialog

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			med TF kring konsten på flera områden och fortsatta samtal förs med trafikförvaltningen och förvaltning för utbyggd tunnelbana om möjligheter till utökat samarbete kring konsten men frågan har fortfarande inte kommit i mål. KuN och TF har under året bedrivit ett pilotprojekt kring konstväxlingar i tunnelbanan. Enligt kulturförvaltningen har dialogen kring den fasta konsten i tunnelbanan inte kommit längre. Ett tydliggörande vad gäller roller och ansvar skulle enligt kulturförvaltningen underlätta samarbetet vilket också påpekats i tre utredningar som under åren 2018-19 gjordes av dåvarande landstingsstyrelsens förvaltning.
29196 **Från rapport** 2017 Årsrapport **Tidigare ID** 1240	Landstingsstyrelsen bör ta fram landstingsgemensamma regler och rutiner för hanteringen av jävs- och karantänsfrågor.		**ÅR 2020** Uppförandekod för Region Stockholm beslutades november 2019. Riktlinjer för antikorruption och representation har setts över och förslag på nya riktlinjer kommer att behandlas av fullmäktige i samband med Region Stockholms årsredovisning för 2020. I avvaktan på att riktlinjerna fastställs kvarstår bedömningen.
29210 **Från rapport** 2018 Delrapport **Tidigare ID** 1335	Landstingsstyrelsen bör efterfråga uppföljningen av intressepolitiska bidrag.		**ÅR 2020** Av de nya Riktlinjer för bidrag för intressepolitisk verksamhet till organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning som regionstyrelsen beslutade om 2021-01-26 framgår att en samlad uppföljning av hur det intressepolitiska bidraget använts av organisationerna redovisas för regionstyrelsen i samband med beslut om bidrag för kommande år. Revisionen bedömer därmed att uppföljningen har systematiserats. Första uppföljningen enligt riktlinjerna rapporteras 2022. Rekommendationen kvarstår tills rapporteringen har skett.

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29366 **Från rapport** 2018 Årsrapport **Tidigare ID** 1495	Regionstyrelsen bör fastställa ett sammanhållet dokument som beskriver styrelsens behandling av personuppgifter.		**ÅR 2020** Uppföljning visar att arbetet med att fram ett styrande dokument försenats, men planen är att ett styrdokument antas under 2021.

Investeringar

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29341 **Från rapport** 13/2018 Projektrapport **Tidigare ID** 1387	Regionstyrelsen bör identifiera behov av tillkommande investeringar inom både vård- och trafikområdet för att ge en heltäckande bild av investeringsutgifterna i förhållande till beräknat ekonomiskt utrymme		**ÅR 2020** Situationen är oförändrad och revisionens kommentarer kvarstår sedan förra året. Under 2018 års granskning kunde revisionen konstatera att det på tjänstemannanivån fanns kännedom om ett antal investeringsåtgärder som "måste" genomföras för att bland annat säkerställa funktionaliteten i regionens fastigheter och anläggningar. Dessa fanns företrädesvis på trafiksidan. Här menade revisionen att dessa behöver lyftas fram för att kunna ingå som en del i prioriteringsunderlaget kring vilka investeringsåtgärder som ska beredas plats inom det givna investeringsutrymmet. I och med de nya riktlinjerna finns det tydligare anvisningar kring hur kända investeringsbehov ska prioriteras inom ramen för det beslutade investeringsutrymmet, däremot säkerställer inte de nya riktlinjerna att alla kända behov faktiskt lyfts upp för att i god tid kunna utvärderas och prioriteras mot andra investeringar.
29342 **Från rapport** 13/2018 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att prioriteringar av ersättningsinvesteringar och underhållsåtgärder görs inom ramen för regionens möjliga investeringsutrymme. Detta för att		**ÅR 2020** Regionstyrelsen bedöms inte ha utarbetade former för att

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
Tidigare ID 1388	behålla värdet och funktionaliteten i både trafikens och vårdens fastigheter och anläggningar.		säkerställa prioriteringar av ersättningsinvesteringar och underhållsåtgärder utifrån vilka behov som föreligger. I anvisningarna för budgetunderlag inför budget 2021 fanns en allmän skrivning om att beskrivningen ”ska innehålla en kort- och långsiktig analys av ny- och ersättningsinvesteringar och hur en balans kan uppnås för att säkerställa Region Stockholms befintliga tillgångar och behov i en långsiktig hållbar ekonomi.” Det är oklart hur nämnders/bolags analys av detta omhändertas och analyseras samlat för regionen. Någon motsvarande formulering finns inte vad gäller underhåll på driftsidan. När det gäller prioriteringsmodellen för investeringsplanen ska investeringar klassificeras i ersättnings- respektive nyinvestering men sedan kan respektive nämnde/bolag själv avgöra viktning för olika kriterier. Det finns inget krav på att redovisa investeringsbehov gällande ersättningsinvesteringar som inte har medtagits i förslaget till investeringsplan. Det framgår av granskning både inom trafiknämnden och Locum/FSN att det finns behov av kommande ersättningsinvesteringar vilka inte är medtagna i förslaget till investeringsplan. I underlaget till fullmäktiges budgetbeslut redovisar inte RS någon analys/bedömning gällande behov av underhåll/ersättningsinvesteringar och hur detta omhändertas. Det finns ingen redovisning av hur slutförslaget gällande investeringsplan förhåller sig till de prioriteringar som respektive nämnd/bolag har redovisat i sitt underlag till budget.
29344 **Från rapport** 13/2018 Projektrapport **Tidigare ID** 1389	Regionstyrelsen bör skapa en hanteringsordning för hur regionen ska hantera risken att Stockholmsöverenskommelsens beslutade investeringsutgifter kan komma att överskridas		**Delår 2021** Den risk som är ursprung till rekommendationen har inträffat. En förhandling är genomförd. Rekommendationen utgår därmed.

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
36765 **Från rapport** 14/2019 Projektrapport	Regionstyrelsen bör i reglementet för regionstyrelsen och övriga nämnder förtydliga vilken nämnd/styrelse som ansvarar för de strategiska vårdinvesteringar som genomförs utifrån ett systemperspektiv.	–	**ÅR 2020** Rekommendationen följs upp 2021.
36766 **Från rapport** 14/2019 Projektrapport	Regionstyrelsen bör i riktlinjerna för investeringar förtydliga hur avvikelser ska hanteras och finansieras med en tillräcklig kontroll av enskilda investeringar över tid utifrån fattade genomförandebeslut.	–	**ÅR 2020** Rekommendationen följs upp 2021.
58379 **Från rapport** 2020 Årsrapport	Regionstyrelsen bör bereda och ta fram beslutsunderlag för egen del samt för fullmäktige för investeringsobjektet informationssystem inom hälso- och sjukvården i enlighet med regionens styrande dokument.	●	**Delår 2021** Revisionens uppföljning visar att investeringsobjektet informationssystem inom hälso- och sjukvården har tagits bort i budgetförslaget för 2022 (RS 2020-0775). Rekommendationen bedöms därmed som åtgärdad.
58381 **Från rapport** 8/2020 Projektrapport	Regionstyrelsen bör utöka sin redovisning till fullmäktige av pågående investeringar i form av prognoser gällande tidplan, investeringsutgifter och objektsinnehåll, samt avvikelser mot fullmäktiges fattade genomförandebeslut.	–	
58382 **Från rapport** 8/2020 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att utvärderingar och slutredovisningar av avslutade investeringar genomförs mot fullmäktiges ursprungliga genomförandebeslut gällande tidplan, investeringsutgifter och objektsinnehåll.	–	
58383 **Från rapport** 8/2020 Projektrapport	Regionstyrelsen bör förtydliga när och hur avslutade investeringar ska utvärderas och till vilka politiska organ inom regionen som resultaten från dessa utvärderingar ska redovisas.	–	

IT/informationssäkerhet

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
67468 **Från rapport** 3/2021 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att FSN ges ett tydligare uppdrag att skapa en gemensam, kostnadseffektiv och säker it- och informationsmiljö om hela regionens IT-infrastruktur konsolideras i stället för bara delar av den.	–	
67469 **Från rapport** 3/2021 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa efterlevnad av styrmodellen för it och digitalisering för att underlätta prioritering mellan olika behov och nyttor samt stärka förmågan att samskapa digitala tjänster.	–	
67470 **Från rapport** 3/2021 Projektrapport	Regionstyrelsens roll gentemot FSN bör tydliggöras, bl.a. när det gäller beslut och ansvar för kontraktering av IT-tjänster, val av leverantör och leverantörskontakter.	–	

Oegentligheter

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29359 **Från rapport** 2018 Årsrapport **Tidigare ID** 1486	Regionstyrelsen bör fastställa riktlinjer för förtroendevaldas säkerhet och trygghet samt säkerställa att dessa är kända av förtroendevalda inom regionen.		**ÅR 2020** Det pågår en översyn och revidering av styrande dokument på säkerhetsområdet, inkl. koncernövergripande och lokala riktlinjer för säkerhet. Förslag till riktlinjer kommer enligt RLK att remitteras till nämnder och bolag våren 2021. Revideringen omfattar även riktlinjer alternativt tillämpningsanvisningar för förtroendevaldas säkerhet och trygghet. Detta kommer att ingå i en obligatorisk utbildning och introduktion av förtroendevalda och personal.
29360 **Från rapport** 2018 Årsrapport	Regionstyrelsen bör tydliggöra roll- och ansvarsfördelningen vad gäller skydd mot otillåten påverkan för styrelseledamöter som inte är politiker.		**ÅR 2020** Översyn och revidering av styrande dokument på

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
Tidigare ID 1488			säkerhetsområdet pågår. Revideringen omfattar även förtydligande av roll och ansvarsfördelning vad gäller skydd mot otillåten påverkan för styrelseledamöter som inte är politiker.
67991 **Från rapport** 2021 Delrapport	Regionstyrelsen bör - stärka kontrollen av att ledamöter i styrelsen inte förenar sitt uppdrag med tjänst eller annat uppdrag utan styrelsens medgivande. - förbättra dokumentationen av jäv i protokoll.	–	

Personal

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29320 **Från rapport** 7/2018 Projektrapport **Tidigare ID** 1346	Landstingsstyrelsen bör analysera verksamheternas nuläge och framtida behov av kompetensförsörjning så att väl avvägda aktiviteter kan genomföras.	●	**ÅR 2020** Behovsinventeringar görs med verksamheterna där bl.a. utbildningsbehov ingår. Ett datalager för analyser samt uppföljning av effekter av genomförda insatser och åtgärder ska implementeras under Q1 2021. Under 2021 ska regionstyrelsen genomföra en samlad uppföljning av arbetet med kompetensförsörjningsstrategin och ta fram förslag till fortsatt styrning inom området. Åtgärder och därmed rekommendationen stäms av ev vid delårsrapporteringen 2021, annars årsrapporteringen.
36966 **Från rapport** 10/2019 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att konkretiseringen av arbetet med kompetensförsörjningsstrategin sker på längre sikt än ett år i taget.	●	**Delår 2021** Under 2021 ska regionstyrelsen genomföra en samlad uppföljning av arbetet med kompetensförsörjningsstrategin och ta fram förslag till fortsatt styrning inom området. Därmed är rekommendationen delvis uppfylld. Dokumentation från den samlade uppföljningen och det färdiga förslaget krävs för att rekommendationen ska anses helt

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			uppfylld.
36967 **Från rapport** 10/2019 Projektrapport	Regionstyrelsen bör göra en analys av skälen till den låga användningen av KOLL, verktygets begränsningar och eventuella behov av kompletterande verktyg för att ge stöd i kompetensplaneringsarbetet.		**Delår 2021** Analysen av skäl till KOLL:s låga användning har resulterat i följande: - KOLL och kompetensstegar samverkar. En satsning på införande av kompetensstegar förväntas därför bidra till användningen av KOLL. - Modellen KOLL motsvarar Region Stockholms behov avseende stöd för chefer i kompetensplaneringsprocessen och IT-stödet ProCompetence har de funktioner som behövs. Däremot är en ny version av IT-stödet ProCompetence (Heroma Kompetens) under framtagande vilket förväntas bli ett modernare och mer användarvänligt verktyg. Rekommendationen bedöms därmed vara uppfylld.
36968 **Från rapport** 10/2019 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa förutsättningarna för en mer systematisk kunskapsöverföring gällande verksamheternas konkreta lösningar på kompetensförsörjningsbristen.		**Delår 2021** En ny insats är det regionala kompetensråd som ska etableras, motsvarande det nationella kompetensrådet. Det ska bli ett forum för kontinuerlig och regelbunden samverkan, med utbyte av kunskap och erfarenheter både internt och externt. Det regionala kompetensrådet bedöms skapa förutsättningar för att klara utmaningarna kring kompetensförsörjning både på kort och lång sikt. Därmed är rekommendationen delvis uppfylld. Dokumentation om det genomförda regionala kompetensrådet krävs för att rekommendationen ska anses uppfylld.

Strategisk styrning och organisation

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29116 **Från rapport** 2015 Årsrapport **Tidigare ID** 809	Regionstyrelsen bör förtydliga ansvarsfördelningen för planering, genomförande och uppföljning av Region Stockholms verksamheters bidrag till RUFS.		**ÅR 2020** Region Stockholms reglemente har vid översynen under 2020 inte förtydligats när det gäller hantering av RUFS 2050. Revisionen noterar däremot att det numera finns en ledningsgrupp för att hantera regional utveckling, under ledning av regiondirektören, med syfte att stärka den interna samverkan inom frågan. TRN har också tagit fram en modell för att tydliggöra ansvaret att genomföra de regionala prioriteringarna i RUFS 2050, denna berör både externa aktörer och interna verksamheter inom Region Stockholm. Modellen har informerats till ledningsgruppen regional utveckling. Vidare har förvaltningarna för TRN och Regionstyrelsen slagits samman under 2021, med förhoppningen om att bland annat förenkla och förtydliga samverkan när det gäller RUFS 2050. Under 2021 planeras det ytterligare att arbeta med frågan. Revisionen avser följa under 2021 hur planering, genomförande och uppföljning av RUFS 2050 utvecklas under den förvaltningsstrukturen.
29117 **Från rapport** 2015 Årsrapport **Tidigare ID** 810	Regionstyrelsen bör i samråd med tillväxt- och regionplanenämnden utveckla former för hur Region Stockholms verksamheter ska bidra till målen i RUFS.		**ÅR 2020** Revisionen noterar att indikatorerna i budgeten som är inhämtade från RUFS 2050 följs upp med statistik från 2019, eftersom det är eftersläpning av statistik. Vidare följs samma indikatorer upp i uppföljningen av RUFS 2050 som årligen rapporteras till fullmäktige. Indikatorerna tydliggör inte hur Region Stockholms verksamheter bidrar till målen i RUFS utan avser den regionala utvecklingen för hela Stockholmsregionen. Revisionen menar att det fortfarande finns behov av att utveckla målstyrningen för att tydliggöra hur Region Stockholms verksamheter bidrar till målen i RUFS.

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			Vidare noterar revisionen att TRF har under 2020 arbetat med uppdraget om synliggöra och kommunicera genomförandet av de regionala prioriteringarna i RUFS. Förslaget har kommunicerat med förvaltningar och bolag i regionen. Revisionen avser följa arbetet med att förankra arbetet inom regionen.
29136 **Från rapport** 2016 Årsrapport **Tidigare ID** 1002	Landstingsstyrelsen bör säkerställa att gränsen mellan beslut och verkställighet är tydlig i delegationsordningen.		**ÅR 2020** I delegationsordningen för RS beskrivs skillnaden mellan delegations- och verkställighetsbeslut samt vilken typ av köp av av varor och tjänster som är att betrakta som verkställighetsbeslut. Revisionen har granskat delegationsbeslut och attestering och har då noterat att flera verkställighetsbeslut har registrerats som delegationsbeslut. Gränssnittet mellan verkställighets- och delegationsbeslut bör därför tydliggöras, särskilt avseende ärenden som rör köp av varor och tjänster.
29141 **Från rapport** 3/2016 Projektrapport **Tidigare ID** 1018	Landstingsstyrelsen bör i samverkan med berörda nämnder tydliggöra ansvarsfördelningen för den övergripande trafikplaneringen och trafikpolitiken.		**ÅR 2020** Som tidigare konstaterar revisionen att ansvaret för trafikplanering (exklusive kollektivtrafik) har flyttats tillbaka till TRN fr o m 2019. I årsrapporten 2019 konstaterade revisionen samtidigt att det inte finns någon närmare precisering av vad detta uppdrag innebär och att uppdraget om länsplanen som ligger på regionstyrelsen komplicerar bilden. Med anledning av aviserad omorganisation görs ingen uppföljning av rekommendationen 2020 utan uppföljning kommer att göras 2021-2022.
29142 **Från rapport** 2017 Delrapport	Landstingsstyrelsen bör inom ramen för sitt uppsiktsansvar säkerställa att kommunallagens regler för bl.a. delegation följs och att det i nämndernas styrdokument inte		**ÅR 2020** RLK har genomfört en genomgång av reglementet och har inte sett något behov av ändring i reglementet med

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
Tidigare ID 1070	används begrepp för en kommunal nämnd som exempelvis ""löpande förvaltning""."		anledning av rekommendationen. Under hösten 2020 ska enligt RLK fortsatt arbete ske för att uppfylla revisorernas rekommendation.
29332 **Från rapport** 1/2018 Projektrapport **Tidigare ID** 1368	Landstingsstyrelsen och Konsistoriet bör säkerställa att en gemensam strategi, i enlighet med det regionala ALF-avtalet, utarbetas och antas.	🟡	**Delår 2021** Regionens Life science-stratregi beslutades i juni 2021. F n finns ett förslag till forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm som fullmäktige förväntas ta beslut om under hösten 2021. Bland de förutsättningar för forskning, utbildning och utveckling i regionens verksamheter som FoUU-strategin tar upp omnämns inte det revisorernas rekommendation pekar på. Det finns även ett regionalt avtal med Karolinska Institutet om bl.a. klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården (LS 1411–1389) där formerna för samarbetet och samverkansorganisationen beskrivs. Genom det s.k. forskningslöftet har Region Stockholm utfäst målet att öka antalet kliniska prövningar och bl. a. att snabbare besvara intresseförfrågningar om kliniska studier. Rekommendationen om att säkerställa en gemensam strategi tillsammans med Konsistoriet är alltjämt aktuell i ljuset av forskningslöftet: granskningen visade behov av en gemensam strategi kring vad forskningen kan förväntas åstadkomma, och vilka förutsättningar som krävs för detta. Parterna behöver bl. a. säkra att de har en samsyn kring mål, organisering, ledning, prioritering och finansiering av den kliniska forskningen.
29333 **Från rapport** 1/2018 Projektrapport	Landstingsstyrelsen och Konsistoriet bör tillse att befintliga FoU-fördelningssystems konsekvenser ses över i förhållande till den stipulerade gemensamma strategins	🟡	**ÅR 2020** Rekommendationen följs upp under 2021, med fokus på hur FoU-fördelningssystemets konsekvenser har setts över.

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
Tidigare ID 1369	ambitioner med klinisk forskning samt att korrigerande åtgärder vidtas vid behov.		
29337 **Från rapport** 1/2018 Projektrapport **Tidigare ID** 1371	Landstingsstyrelsen och Konsistoriet bör säkerställa att de administrativa funktionerna kan ge kliniska forskare relevant stöd.	🟡	**ÅR 2020** Under 2021 planeras ytterligare 5 USV-enheter bildas i syfte att stärka universitetssjukvården och att tillgängliggöra hela vården i Regionen för forskning. Rekommendationen följs upp under 2021.
29339 **Från rapport** 1/2018 Projektrapport **Tidigare ID** 1372	Landstingsstyrelsen bör säkerställa att adekvata krav på och förutsättningar för vårdgivarnas medverkan i klinisk forskning formueleras i vårdavtalen.	🟡	**ÅR 2020** Diskussioner om modeller för förbättrad uppföljning förs. Rekommendationen följs upp under 2021.
29346 **Från rapport** 9/2018 Projektrapport **Tidigare ID** 1479	Regionstyrelsen bör tydliggöra beskrivningar över ansvarfördelningen och beslutsstrukturen i programmet, framför allt vilka beslut som ska fattas på tjänstemanna- respektive politisk nivå.	🟡	**ÅR 2020** I det pågående utvecklingsarbetet som koordineras av tjänstepersoner från olika förvaltningar är det oklart hur beslut vid behov ska eskaleras till den politiska nivån. Rekommendationen om att förtydliga ansvarsfördelningen i beslutsgången (dåvarande FVM), särskilt ansvarsfördelningen mellan tjänstemanna- och den politiska nivån, bör därför gälla även för den nya organisationen av arbetet. Detta för att säkerställa insyn för beslutsfattare i ett sådant avgörande arbete som vårdens digitalisering.
29371 **Från rapport** 2019 Delrapport **Tidigare ID** 1570	Regionstyrelsen behöver säkerställa att instruktionen för utskott och beredningar följer kommunallagen och reglementen exempelvis när det gäller rätt att besluta i brådskande ärenden.	🟡	**ÅR 2020** Uppföljning visar att regionstyrelsen håller på att bereda fram en ny version av instruktion för utskott och beredningar. En närmare uppföljning kommer att göras under 2021.

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29372 **Från rapport** 2019 Delrapport **Tidigare ID** 1571	Regionstyrelsen bör välja ledamöter och ersättare till alla sina utskott och beredningar.	🟡	**ÅR 2020** Uppföljning visar att regionstyrelsen i december 2020 valde ledamöter och ersättare till sina underorgan. Huruvida val genomförts till samtliga underorgan och på ett korrekt sätt kommer att följas upp av revisionen under 20201.
30106 **Från rapport** 2019 Delrapport **Tidigare ID** 1579	Regionstyrelsen bör säkerställa att mål och indikatorer inför fullmäktiges budgetbeslut är tillräckligt beredda, förankrade och att det finns en process för kvalitetssäkring.	🔴	**ÅR 2020** I samband med att budget 2020 beslutades togs beslut om Region Stockholms styrmodell, Integrerad, ledning och styrning (ILS). I den framgår tänkt process för arbete med mål och indikatorer samt kvalitetssäkring. I revisionens årliga granskningar framgår att beredning, förankring och kvalitetssäkring dock inte alltid omsätts i praktiken. I granskningen om budgetstyrning (revisionens projektrapport 9/2020) bedömer revisionen att målstyrningen inte sammankopplasmed budgetprocessen och behöver tydliggöras som en del i budgetprocessen.
30108 **Från rapport** 2019 Delrapport **Tidigare ID** 1568	Regionstyrelsen behöver säkerställa att reglementen överensstämmer med kommunallagen när det gäller att- nämnden självständigt ska besluta vem som har närvarorätt i syfte att lämna upplysning på sammanträdet.- nämnden självständigt ska besluta om att inrätta eventuell beredning inklusive att bestämma beredningens sammansättning och mandattid. - utskott inte kan ha en beredning under sig.- regionstyrelsens mandattid inte anges på två olika sätt.- färdtjänstnämnden respektive vårdens kunskapsstyrningsnämnd kan säkerställa sitt verksamhetsansvar och utföra sitt uppdrag från fullmäktige genom tillräcklig rådighet över förvaltningen.	🟡	**ÅR 2020** Uppföljning visar att en ny version av reglementena antogs i november 2020 av fullmäktige. En närmare uppföljning huruvida reglementena ändrats rörande nämnders underorgan kommer att göras under 2021.
30109 **Från rapport**	Regionstyrelsen bör i reglementena tydliggöra när det gäller - ansvarsfördelningen mellan hälso- och	🟡	**ÅR 2020**

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
2019 Delrapport **Tidigare ID** 1569	sjukvårdsnämnden och vårdens kunskapsstyrningsnämnd, framförallt gällande kvalitetsregister samt patientsäkerhets- och vårdhygienfrågor.- ansvarsfördelningen mellan regionstyrelsen och fastighets- och servicenämnden, framförallt när det gäller försäljning och förvärv av fastighet.- regionstyrelsens uppsiktsplikt över föreningar.- utpekat ansvar för att vissa lagar efterlevs.		Uppföljning visar att en ny version av reglementena antogs i november 2020 av fullmäktige. En närmare uppföljning huruvida reglementena ändrats rörande nämnders underorgan kommer att göras under 2021.
38481 **Från rapport** 2019 Årsrapport	Regionstyrelsen bör utse förvaltningschefer inom vårdens kunskapsstyrningsnämnd respektive färdtjänstnämndens verksamhetsområde så att vidaredelegering kan ske i enlighet med kommunallagen.	🔴	**ÅR 2020** Revisionens uppföljning visar att regionstyrelsen inte har utsett förvaltningschefer inom vårdens kunskapsstyrningsnämnd respektive färdtjänstnämndens verksamhetsområde. RLK:s bedömning är att detta inte behövs i enlighet med beslut om reglemente att det inte finns förvaltningschefer i vissa nämnder och att respektive nämnd utformar sina delegationsordningar till specifika personer, oftast direktören för den nämnd som ansvarar för service till nämnden som inte har en egen förvaltning. Revisionen menar dock att fullmäktige i reglementet beslutat att vissa nämnder inte ska utse förvaltningschef inte påverkar det faktum att nämnderna i delegationsordningen valt att delegera till förvaltningschef som inte är utpekad som förvaltningschef inom aktuell nämnds verksamhetsområde. Rekommendation bedöms således som ej åtgärdad då befintliga styrdokument inte överensstämmer med kommunallagen.
38482 **Från rapport** 2019 Årsrapport	Regionstyrelsen bör i enlighet med kommunallagen ändra i reglementet för hälso- och sjukvårdsnämnden så att nämnden själv inrättar underorgan som exempelvis långtidsutredningen.	🟡	**ÅR 2020** Uppföljning visar att en ny version av reglementena antogs i november 2020 av fullmäktige. En närmare uppföljning huruvida reglementena ändrats rörande nämnders underorgan kommer att göras under 2021.

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
46057 **Från rapport** 1/2020 Projektrapport	Regionstyrelsen bör i samråd med tillväxt- och regionplanenämnden tydliggöra gränsdragningen mellan regionstyrelsens ansvar för övergripande uppgifter respektive tillväxt- och regionplanenämndens ansvar för övriga delar av det regionala utvecklingsansvaret.	●	**Delår 2021** Granskningen visar att regionstyrelsen roll när det gäller det regionala utvecklingsuppdraget har tydliggjorts och att det finns en tydligare koppling mellan skrivningar i budget och reglemente. Revisionen bedömer att regionstyrelsen och tillväxt- och regionplanenämnden har tydliggjort ansvarsfördelningen och uppdragen som ska hanteras av respektive nämnden avseende det regionala utvecklingsuppdraget. Rekommendationen bedöms därför som åtgärdad.
46059 **Från rapport** 1/2020 Projektrapport	Regionstyrelsen bör i samråd med Tillväxt- och regionplanenämnden ta fram en strategi för vilka delar av det regionala utvecklingsuppdraget som ska finansieras med externa respektive interna medel.	●	**Delår 2021** Revisionen bedömer att det numera finns en finanseringsstrategi som tydliggör vilka interna och externa medel som tillväxt- och regionplanenämnden har tillgång för att finansiera det regionala utvecklingsuppdraget. Rekommendationen bedöms därför som åtgärdad.
51308 **Från rapport** 2020 Delrapport	Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden bör samordna en revidering och harmonisering av krisberedskapsplanen och katastrofmedicinska beredskapsplanen för att tydliggöra hur dessa ska interagera med varandra	–	
51309 **Från rapport** 2020 Delrapport	Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden bör tydliggöra beslutsstrukturen och organisationen för en extraordinär händelse respektive allvarlig händelse/särskild händelse och kommunicera en gemensam bild av ansvar och befogenheter	–	
51310 **Från rapport** 2020 Delrapport	Regionstyrelsen bör, i samband med uppdraget att utarbeta förslag som tydliggör rollerna och ansvarsfördelningen vid krisledning, bl.a. analysera hur RSSL påverkar regionstyrelsens och LISAB:s ansvar för samordning och ägarstyrning	–	

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
51311 **Från rapport** 2020 Delrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att nämnder/styrelser följer fullmäktiges krisberedskapsplan samt tydliggöra om de lokala planerna ska beslutas av nämnd/styrelse eller ledning	–	
57480 **Från rapport** 5/2020	Regionstyrelsen bör tydliggöra hälso- och sjukvårdsnämndens ansvar för digitaliseringen, särskilt i rollen som beställare av hälso- och sjukvård.	–	
57481 **Från rapport** 5/2020	Regionstyrelsen bör i samverkan med hälso- och sjukvårdsnämnden fastställa på vilka grunder regionen ska delta i Ineras utvecklingssatsningar och hur beslut om deltagande i dessa ska tas.	–	
58891 **Från rapport** 2020 Årsrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att styrelsen har en lokal krisberedskapsplan som bland annat beskriver vilken roll regionledningskontoret har när det finns behov av att samordna regionens verksamheter.	–	
58893 **Från rapport** 2020 Årsrapport	Regionstyrelsen bör tillsammans med hälso- och sjukvårdsnämnden tydliggöra ansvarsfördelningen för planering och dimensionering av ST-tjänster, exempelvis ansvaret för behovsanalyser och prognoser för olika specialiteter inom hälso- och sjukvården	–	

Säkerhet

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29200 **Från rapport** 2017 Årsrapport **Tidigare ID** 1247	Skalskydd för IT-installationer - regionstyrelsen bör säkerställa att risk och sårbarhetsanalyser avseende skalskyddet för datahallar och skyddsvärda tekniska lokaler sker regelbundet och att uppföljning av skalskyddsarbetet sker systematiskt.		**ÅR 2020** Uppföljning kommer att ske för första gången i samband med årsbokslut 2021.

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29357 **Från rapport** 2018 Årsrapport **Tidigare ID** 1484	Regionstyrelsen behöver säkerställa att rutiner för uppföljning av informationssäkerhet gentemot privata vårdgivare tas fram och efterlevs.	🟡	**ÅR 2020** RSA genomfördes år 2019. Utifrån nämnders och bolags underlag sammanställdes en koncernövergripande analys under 2019. Krisberedskapsplanen har fått en framflyttad tidsplan till följd av Corona, och planeras behandlas hösten 2021. Den nya krisberedskapsplanen kommer att reglera samverkan och samordning inom området. Status kvarstår.
29358 **Från rapport** 2018 Årsrapport **Tidigare ID** 1485	Regionstyrelsen bör ytterligare stärka samordningen och uppföljningen av regionens krisberedskap.	🟡	**ÅR 2020** Arbete pågår med bl.a. förstärkning av organisationen för säkerhet och beredskap. Krisberedskapsplan ska reglera hur samordning och samverkan ska ske inom området. Krisberedskapsplanen är ännu inte fastställd och beslutad. tills dess kvarstår rekommendationen för att säkerställa att samordning och uppföljning adresseras.
53429 **Från rapport** 3/2020	Regionstyrelsen bör säkerställa att nätverksansluten MTU, som har upphandlats och konfigurerats med avsteg från regionens gällande riktlinjer, upprätthåller en tillräcklig it-säkerhetsnivå.	–	
53430 **Från rapport** 3/2020	Regionstyrelsen bör stärka uppföljning av hur nämnder och bolag arbetar med it-säkerhet kopplat till nätverksansluten medicinteknisk utrustning.	–	
58888 **Från rapport** 2020 Årsrapport	Regionstyrelsen bör i beredningen av nya eller revidering av tidigare styrdokument inför politiskt beslut (fullmäktige respektive nämnd) kontrollera hur de förhåller sig till redan antagna styrdokument och att frågor beslutas på rätt nivå.	–	

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
58889 **Från rapport** 2020 Årsrapport	Regionstyrelsen bör tillsammans med hälso- och sjukvårdsnämnden, i styrdokumenten, definiera vad ett direktiv från RSSL innebär så att det förhåller sig till lagstiftning, reglementen, ägardirektiv samt bolagsordning.	–	
58890 **Från rapport** 2020 Årsrapport	Regionstyrelsen bör bestämma vilken information som styrelsen behöver för ledning och styrning i en kris.	–	
59590 **Från rapport** 2020 Årsrapport	Regionstyrelsen bör stärka sin uppföljning så att styrelsen får en regelbunden lägesbild av regionens krisberedskap.	–	

Verksamhetsstyrning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
57270 **Från rapport** 7/2020 Projektrapport	Regionstyrelsen bör se till att uppföljningen till fullmäktige ger en samlad bild av läkemedelsförsörjningen för att underlätta beredskap inför en kris eller extraordinära händelser.	–	

Ägarstyrning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29327 **Från rapport** 5/2018 Projektrapport **Tidigare ID** 1356	Landstingsstyrelsen bör i sin roll som ägare och genom utskott ta ett aktivt ansvar i styrning och uppföljning av SL och förvaltningar i bolagsliknande former.		**ÅR 2020** På grund av coronapandemin har ägardialogerna med bolag och nämnder som drivs i bolagsliknande former (K och SLSO) inte genomförts förrän under senhösten 2020. RLK uppges bereda frågan om hur ägardialogerna kan utvecklas. Rekommendationen följs upp 2021 och i avvaktan på

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			detta kvarstår bedömningen.
38583 **Från rapport** 2019 Årsrapport	Regionstyrelsen behöver tydliggöra vad ansvaret för strategisk samordning mellan sjukhusen enligt fullmäktiges styrdokument innebär i praktiken.	–	**ÅR 2020** Under året har arbetet på grund av pandemin fokuserats på samordning mellan vårdgivarna för att lösa de akuta och kraftigt ökade vårdbehoven. Efter pandemin och den utvärdering som regionstyrelsen har beslutat om kommer enligt RLK erfarenheter från bland annat pandemin att ligga till grund för att utarbeta förslag som tydliggör rollerna och ansvarsfördelningen mellan LISAB, RS, HSN och regionens sjukvårdsproducenter. I detta arbete uppges att revisionens rekommendation kommer att beaktas. I avvaktan på detta ska enligt RLK den strategiska samordningen stärkas. Bland annat genom att regiondirektören respektive och produktionsdirektören närvarar vid akutsjukhusens styrelsemöten och för en aktiv dialog med styrelserna. Regiondirektören arbetar på ägarens uppdrag för att se samordningsmöjligheter för att effektivisera den samlade produktionen.

Region Stockholm

Bilaga 2

Regionrevisorerna

Rekommendationer till ledning – Delår 2021

Regionstyrelsen

Ekonomistyrning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
37774 **Från rapport** 2019 Årsrapport	Regionledningskontoret bör dokumentera hanteringen av statsbidrag inklusive roller och ansvar för att minska sårbarheten vid personella förändringar		**Delår 2021** Rutinen för statsbidrag har uppdaterats under föregående år och några mindre justeringar kommer att genomföras under 2021.
67990 **Från rapport** 2021 Delrapport	Regionledningskontorets ledning bör i sin redogörelse för regionledningskontorets årsprognos i jämförelse med årsbudget tydligt specificera och kommentera avvikelser.	–	

Hållbarhet

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29119 **Från rapport** 2015 Årsrapport **Tidigare ID** 813	Regionledningskontoret bör tydliggöra hur investeringarnas miljöpåverkan ska beskrivas i beslutsunderlagen inför genomförandebeslut, dels för att täcka miljöbalkens krav, dels för att täcka de krav som landstingets miljöpolitiska program ställer upp."		**ÅR 2020** De stödjande dokumenten till investeringsriktlinjen som ska tydliggöra hur investeringarnas miljöpåverkan ska beskrivas i beslutsunderlagen är ännu inte framtagna. Förhoppningen är att stödjande dokument kan antas under 2021
29202 **Från rapport** 2017 Årsrapport	Regionledningskontoret bör ta fram en rutin för den samlade miljöredovisningsprocessen, i syfte att dels säkerställa processen, dels förenkla och underlätta för verksamheterna att göra rätt.		**Delår 2021** Rekommendationen har flyttats över till klimat- och hållbarhetsnämnden där den planeras följas upp till

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
Tidigare ID 1252			årsrapporten 2021. Rekommendationen utgår därmed från RS.

Inköp och upphandling

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
57975 **Från rapport** 6/2020 Projektrapport	Regionledningskontoret bör i samverkan med serviceförvaltningen tydliggöra RLK hållbarhets roll i inköpsprocessen.		**Delår 2021** Enligt kommentar från förvaltningen har en process inletts för att analysera var i kategoristyrningen som social hållbarhet bör inkluderas. Regionledningskontoret ska enligt kommentaren påbörja samverkan med fastighets- och serviceförvaltningen i syfte att tydliggöra roller relaterat till inköpsprocessen. Rekommendationen bedöms vara delvis åtgärdad.

Intern kontroll

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29139 **Från rapport** 2016 Årsrapport **Tidigare ID** 1005	Landstingsstyrelsens förvaltning bör uppdatera beslutsordningen med uppgifter om rätten att fatta verkställighetsbeslut om vidareförmedling av statsbidrag.		**ÅR 2020** Riktade statsbidrag är ofta tidsbegränsade och tidpunkt för beslut om dessa bidrag överensstämmer ofta inte med regionens budgetprocess. För att regionen ska kunna nyttja dess medel i enlighet med t.ex. överenskommelser mellan staten och SKR, menar RLK att verkställighetsbeslut kan vara motiverade. RLK delar revisionens bedömning och avser att ta initiativ till att ändra beslutsordningen.
29155 **Från rapport** 8/2017 Projektrapport	Landstingsstyrelsens förvaltning bör ta fram en landstingsövergripande vägledning för utformning av och innehåll i		**ÅR 2020** En översyn ska enligt RLK göras i syfte att ytterligare

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
Tidigare ID 1106	ekonomiska och eventuellt andra konsekvensbeskrivningar i beslutsunderlagen till nämnder och styrelser"		förstärka den ekonomiska konsekvensbedömningen i samband med beredning av tjänsteutlåtanden ska ske. En anvisning för beredning av styrande dokument har tagits fram av RLK, vilken även innehåller anvisningar för bedömning av ekonomiska konsekvenser.Anvisningarna gäller för RLK.
29203 **Från rapport** 2017 Årsrapport **Tidigare ID** 1253	Landstingsstyrelsens förvaltning bör säkerställa att de kontroller som ska genomföras vid löneutbetalningar dokumenteras i en rutinbeskrivning eller checklista som stöd till cheferna.	🔴	**Delår 2021** Det saknas en central kontroll över att befintliga rutinbeskrivningar används i samband med lönekörning och att kontrollmomenten utförs. Rekommendationen kvarstår därmed i delårsgranskningen 2021.
29204 **Från rapport** 2017 Årsrapport **Tidigare ID** 1254	Landstingsstyrelsens förvaltning bör säkerställa att uppföljning sker av att samtliga ansvariga chefer granskar och signerar sina utanordningslistor.	🟡	**Delår 2021** Den centrala lönegranskningen för region Stockholm visar att de avvikelserapporter och fellistor som skapas och gås igenom av lönekonsult i samband med lönekörningen inte sparas. Det sker ingen dokumentation av de åtgärder som vidtagits eller med hänsyn till resultatet från genomförd utredning av felsignaler. Även om utanordningslistor signeras så sker detta samma dag eller dagen efter lönekörningen och kontrollmomentet skulle därmed inte förhindrat en felaktig lönekörning. Rekommendationen bedöms vara delvis åtgärdad.
29369 **Från rapport** 2018 Årsrapport **Tidigare ID** 1498	Regionledningskontoret bör stärka internkontrollarbetet avseende ledningsnära kostnader och representation.	🟢	**Delår 2021** Revisionens uppföljning av ledningsnära kostnader och representation påvisar inga noteringar. Rekommendation bedöms vara åtgärdad.
29370 **Från rapport**	Koncernfinansiering - generellt I syfte att ytterligare stärka den interna kontrollen bör följande upprättas:-	🟡	**Delår 2021**

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
2019 Delrapport **Tidigare ID** 1566	dokumenterade rutinbeskrivningar för väsentliga processer med påverkan på den finansiella rapporteringen- dokumenterade riskanalyser med identifiering av motverkande kontrollmoment.		Revisionen noterar att en viss uppföljning sker men att dokumentationen kan förstärkas och förtydligas ytterligare. Rekommendationen bedöms vara delvis åtgärdad.
29377 **Från rapport** 2019 Delrapport **Tidigare ID** 1574	Leverantörsfakturahantering Regionledningskontoret bör dokumentera utförda kontroller avseende större fakturor för att erhålla spårbarhet till utförda kontroller.		**Delår 2021** Revisionen har genom stickprovskontroll inte kunnat inhämta dokumentation av de interna kontrollmoment som ska ske i samband med större fakturor. Ett arbete har under hösten påbörjats för att säkerställa att rutinen fungerar. Revisionen bedöms därmed som delvis åtgärdad och uppföljning sker i samband med årsrapport 2021.
29378 **Från rapport** 2019 Delrapport **Tidigare ID** 1576	Regionledningskontoret bör säkerställa att genererade logglistor ur Heroma tas fram för regelbunden kontroll och kvalitetssäkring av ändringar av fasta data för att minska risken för felaktiga ändringar.		**Delår 2021** Det genomförs ingen systematisk genomgång på förvaltningsövergripande nivå avseende ändringar på lokal verksamhetsnivå. • det finns ingen formell övergripande process för behörighetsadministration • det görs ingen regelbunden och övergripande genomgång av användare för att säkerställa att behörigheter ligger i linje med användarnas arbetsuppgifter. • Det sker ingen regelbunden och övergripande genomgång av befintliga behörigheter som finns upplagda i systemet. Rekommendationen bedöms inte vara åtgärdad.
29379 **Från rapport** 2019 Delrapport	Regionledningskontoret bör implementera en efterföljande kontroll för uppföljning av modellen för personalomkostnadspålägg.		**Delår 2020** Den schablonbaserade beräkningsprocessen bygger i allt väsentligt på en tillräcklig intern kontroll. Däremot kan

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
Tidigare ID 1577			dokumentationen av genomförda kontrollmoment förbättras.
51315 **Från rapport** 2020 Delrapport	Regionledningskontoret behöver säkerställa att en slutlig avstämning (efterkalkyl) genomförs för hela MT- och IKT-programmen som även omfattat hur resurspåslag hanteras inom varje fas av projektet.	–	
67993 **Från rapport** 2021 Delrapport	Regionledningskontorets ledning bör stärka den interna kontrollen gällande aktualitetsprövning av styrdokument och säkerställa att aktuella styrdokument finns i förteckningen.	–	

Investeringar

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
57067 **Från rapport** Projektrapport 9/2020	Regionledningskontoret bör, i samarbete med berörda förvaltningar och bolag, utveckla formerna för redovisning av nämnders och bolags investeringsverksamhet i planerings- och uppföljningsdokument med fokus på en tydlig avvikelserapportering	✖	**Delår 2021** Rekommendationen har tagits bort då rekommendation 58384 i princip har samma innebörd.
58384 **Från rapport** 8/2020 Projektrapport	Regionledningskontoret bör tydliggöra vilken typ av väsentliga händelser och avvikelser mot fattade genomförandebeslut som berörda nämnder och bolagsstyrelser ska rapportera i investeringsredovisningen för de enskilda, pågående investeringsobjekten.	–	**Delår 2021** Rekommendation nr 57067 har tagits bort då den hade i princip samma innebörd som den här rekommendationen. Den här rekommendationen har då omformulerats något för att betona avvikelseperspektivet i rapporteringen.

Oegentligheter

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29361 **Från rapport**	Regionledningskontoret bör formalisera och systematisera riskanalysarbetet på koncernövergripande nivå.	●	**ÅR 2020**

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
2018 Årsrapport **Tidigare ID** 1489			Enligt RLK pågår revidering av styrande dokument på säkerhetsområdet, inkl. framtagande av metodstöd för riskanalyser. Rutiner och strukturer för systematiserad uppföljning på koncernövergripande nivå ingår som en del i detta arbete.
67992 **Från rapport** 2021 Delrapport	Regionledningskontorets ledning bör - säkerställa att beslut fattas av behörig chef snarast vid medarbetares anmälan om bisyssla. - stärka uppföljningen av anställdas bisysslor.	–	

Räkenskaper

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
67994 **Från rapport** 2021 Delrapport	Regionledningskontorets ledning bör stärka den interna kontrollen av ändringar i leverantörsregistrets fasta data, till exempel informationen om leverantörer.	–	

Strategisk styrning och organisation

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
51313 **Från rapport** 2020 Delrapport	Regionledningskontoret bör säkerställa att det finns dokumenterade arbetsprocesser för hur regionen organiserar arbetet med länsplanen.	–	**ÅR 2020** Med anledning av aviserad omorganisation, där RLK och TRF bildar gemensam förvaltning, görs ingen uppföljning av rekommendationen 2020 utan uppföljning kommer att göras 2021-2022.

Verksamhetsstyrning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
58380 **Från rapport** 2020 Årsrapport	Regionledningskontorets ledning bör säkerställa att det i anmälan av delegationsbeslut genom förteckning och beslutsunderlag framgår belopp samt vilken punkt i delegationsordningen som är tillämplig.	–	

Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2021-08-11

RS 2021-0377

Regionstyrelsen

Yttrande över regionrevisorernas årsrapport 2020 för Regionstyrelsen

Föredragande regionråd: Irene Svenonius

Ärendebeskrivning

Region Stockholm i allt väsentligt bedöms vara upprättad enligt god revisionssed, enligt lagen om kommunal redovisning och Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer. Årsredovisningen bedöms i allt väsentligt ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning. Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen besluta följande.

Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör regionstyrelsens yttrande över regionrevisorernas årsrapport 2020 för regionstyrelsen.

Regionrådsberedningens motivering

Regionrevisorerna har inkommit med sin årsrapport för 2020 och efterfrågat synpunkter och svar på ett antal punkter. Av årsrapporten framgår att årsredovisningen för Region Stockholm i allt väsentligt bedöms vara upprättad enligt god revisionssed, enligt lagen om kommunal redovisning och Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer. Den bedöms dessutom i allt väsentligt ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning och räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Bedömningen är att regionfullmäktiges mål om ekonomi i balans har uppnåtts för 2020 i och med att resultatet för Region Stockholm överstiger budgeterat resultat.

2020 har för all verksamhet globalt varit ett år med exceptionella utmaningar orsakade av Coronaviruset. Sverige och Region Stockholm är naturligtvis inget undantag. Snarare är regionens verksamhetsområden hälso- och sjukvård och kollektivtrafik två av de verksamheter som har påverkats mest av pandemin.

Regionrevisorerna gör ett antal konstateranden mot bakgrund av pandemin som det är lätt att instämma i. Det ena är att det är svårt att

bedöma det verksamhetsmässiga resultatet med hänsyn till omständigheterna, den andra är att den uppföljning och kontroll som har utförts överlag har fungerat väl utifrån förutsättningarna.

Det är riktigt att varken Region Stockholm eller andra regioner eller för den delen andra organisationer i Sverige eller andra länder, har varit fullt ut beredda på den världsomfattande och utdragna pandemin. Däremot har regionen redan under förra året påbörjat ett omfattande arbete att utvärdera regionens arbete under pandemin och att vidta åtgärder för att stärka beredskapen. Även på området intern styrning och kontroll pågår sedan tidigare förbättringsarbete, helt i plan med de ambitioner som dragits upp i budget och styrande dokument.

Regionrådsberedningen instämmer i de bedömningar och de svar på regionrevisorernas frågor som framgår av regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Beslutsunderlag

1. Regiondirektörens tjänstutlåtande
2. Regionsrevisorernas årsrapport 2020

Irene Svenonius

Regionledningskontoret
Mikael Löwenhielm

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-06-21

RS 2021-0377

Regionstyrelsen

Yttrande över regionrevisorernas årsrapport 2020 för regionstyrelsen

Regionledningskontorets förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen besluta följande.

> Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör regionstyrelsens yttrande över regionrevisorernas årsrapport 2020 för regionstyrelsen.

Sammanfattning

I regionrevisorernas årsrapport 2020 framgår att årsredovisningen för Region Stockholm i allt väsentligt bedöms vara upprättad enligt god revisionssed, enligt lagen om kommunal redovisning och Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer. Årsredovisningen bedöms i allt väsentligt ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning. Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Årsbokslutet för regionstyrelsen, regionledningskontoret och koncernfinansiering, är i allt väsentligt upprättade enligt lagen om kommunal redovisning, enligt god redovisningssed, enligt Region Stockholms anvisningar och bedöms ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning.

Regionrevisorerna bedömer att regionfullmäktiges mål om ekonomi i balans har uppnåtts för 2020 i och med att resultatet för Region Stockholm överstiger budgeterat resultat. Regionrevisorerna anser att det är svårt att bedöma det verksamhetsmässiga resultatet med hänsyn till de omständigheter som förelegat under år 2020.

Covid-19-pandemin har haft stor påverkan på Region Stockholms verksamheter. Regionrevisorerna bedömer att regionstyrelsen tidigt påbörjade ett arbete för att få en helhetsbild av de ekonomiska effekterna för Region Stockholm med anledning av covid-19-pandemin och att uppföljning och kontroll kopplade till detta överlag har fungerat väl utifrån förutsättningarna.

Regionrevisorerna tillägger att regionstyrelsen och Region Stockholm som helhet, liksom övriga regioner, inte har haft en tillräcklig beredskap för en så omfattande och i tid utdragen kris som pandemin. Regionrevisorerna bedömer därtill att regionstyrelsens interna styrning och kontroll fortsatt behöver stärkas.

Bakgrund
I den årliga revisionen prövar regionrevisorerna om verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om den interna styrningen och kontrollen varit tillräckligt samt om räkenskaperna är rättvisande.

I årsrapporten redovisas regionrevisorernas samlade bedömning av regionstyrelsens övergripande styrning och samordning av Region Stockholms verksamhet 2020. Av rapporten framgår även granskningsresultatet för regionstyrelsens egen verksamhet och dess enheter; regionledningskontoret, skadekontot och koncernfinansiering, samt uppföljning av regionstyrelsens åtgärder med anledning av tidigare lämnade rekommendationer.

Regionledningskontoret ser regionrevisorernas granskning som en del i Region Stockholms förbättringsarbete, där årsrapporten är en återkommande avstämningspunkt. Ett systematiskt arbete sker inom regionledningskontoret för att åtgärda de rekommendationer där regionstyrelsen delar regionsrevisorernas bedömning av de frågor som lyfts.

Regionstyrelsen har under våren 2021 yttrat sig över de synpunkter och rekommendationer som framförts av regionrevisorerna, avseende följande rapporter:

- RS 2020-0909 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 3/2020, IT-säkerhet i nätverksansluten medicinteknisk utrustning

- RS 2020-0997 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 4/2020, Slussen – styrning och kontroll över Region Stockholms investeringar.

- RS 2020-0998 Yttrande över regionsrevisorernas projektrapport 5/2020, Första linjens digifysiska vård.

Regionledningskontorets förslag och motivering
Regionrevisorerna har i årsrapporten 2020 för regionstyrelsen lämnat åtta nya rekommendationer. Regionledningskontoret lämnar följande kommenterar till rekommendationerna.

Investeringsstyrning och uppföljning investeringsobjekt
Regionrevisorerna bedömer att det behövs en tydligare återrapportering av driftskostnader för arbetet med projekt/investeringar som är av större beskaffenhet och stor betydelse för Region Stockholm. Detta för att styrelsen ska kunna säkerställa sin styrning samt för att få en helhetsbild av både driftkostnader och investeringsutgifter. Revisonen bedömer därför att regionstyrelsen behöver efterfråga information om driftskostnader för uppföljning av driftsprojekt och investeringar som är av större beskaffenhet och stor betydelse.

- Regionstyrelsen bör bereda och ta fram beslutsunderlag för egen del samt för fullmäktige för investeringsobjektet informationssystem inom hälso- och sjukvården i enlighet med Region Stockholms styrande dokument.

Regionledningskontorets kommentar:
Genomförandebeslutet för investeringsobjektet informationssystem inom hälso- och sjukvården har upphävts och ersatts av ett åtgärdsprogram. Investeringsobjektet kommer att tas bort från investeringsplanen i budget 2022, då objektet/åtgärdsprogrammet inte bedöms uppfylla kriterierna för att vara en investering. Driftkostnader som uppstår för framtida åtgärder inom åtgärdsprogrammet kommer att hanteras inom budgetprocessen med erforderliga beslutsunderlag. Beslutsunderlag för åtgärdsprogrammet och andra driftsprojekt tas fram i enlighet med de nya riktlinjerna för ekonomistyrning, innebärande att beslut fattas utifrån väl underbyggda, faktabaserade, ekonomiska underlag utifrån principen om resultatstyrning, och att beslutsfattaren är väl informerad om beslutets konsekvenser på verksamhet och ekonomi. Rekommendationen bedöms i och med detta som åtgärdad.

Krisberedskap och styrning under pandemin
Covid-19-pandemin har haft stor påverkan på Region Stockholms verksamheter. Regionstyrelsen tvingades snabbt ställa om till krishantering. Regionrevisorerna bedömer att regionstyrelsen och Region Stockholm som helhet, liksom övriga regioner, inte har haft en tillräcklig beredskap för en så omfattande och i tid utdragen kris.

Regionrevisorerna ser positivt på att regionstyrelsen tagit initiativ till uppföljningar av arbetet under pandemin. När materialet har bearbetats och sammanställts utgör det en bank av värdefulla erfarenheter som både kan omsättas i den ordinarie verksamheten och i en förbättrad kris och katastrofmedicinsk beredskap. I det fortsatta arbetet vill revisionen nedan peka på ett antal områden som bör ses över för att tillsammans med Region Stockholms övriga utvärderingar ge större tydlighet inför eventuella framtida liknande krislägen.

- Regionstyrelsen bör i beredningen av nya eller revidering av tidigare styrdokument inför politiskt beslut, i regionfullmäktige och respektive nämnd, kontrollera hur de förhåller sig till redan antagna styrdokument och att frågor beslutas på rätt nivå.

Regionledningskontorets kommentar:
Rekommendationen kommer att omhändertas i samband med pågående översyn och revidering av styrande dokument på säkerhetsområdet. Policy för verksamhetsskydd (RS 2020-0147) förväntas fastställas av regionfullmäktige hösten 2021. Policyn konkretiseras i tillhörande riktlinjer för områdena informationssäkerhet, säkerhet, säkerhetsskydd, krisberedskap samt civilt försvar, och kompletteras av Region Stockholms övriga styrande dokument.

- Regionstyrelsen bör tillsammans med hälso- och sjukvårdsnämnden, i styrdokumenten, definiera vad ett direktiv från RSSL innebär så att det förhåller sig till lagstiftning, reglementen, ägardirektiv samt bolagsordning.

- Regionstyrelsen bör bestämma vilken information som styrelsen behöver för ledning och styrning i en kris.

Regionledningskontorets kommentar:
Rekommendationerna kommer att omhändertas i samband med pågående revidering av styrdokument samt inom ramen för det förbättringsarbete som påbörjats med anledning av de slutsatser och rekommendationer som presenterats i den oberoende utvärdering av Region Stockholms samlade insatser under Covid-19-pandemin (RS 2020-0384).

- Regionstyrelsen bör stärka sin uppföljning så att styrelsen får en regelbunden lägesbild av Region Stockholms krisberedskap.

Regionledningskontorets kommentar:
Krisledningsnämnden har informerats regelbundet om Region Stockholms hantering av covid-19-pandemin och Region Stockholms krisberedskapsförmåga. Regionstyrelsen har, vid normalläge, årligen informerats om Region Stockholms krisberedskap i samband med att uppföljning av risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) har rapporterats till tidigare arbetsutskottet samt fastställande av klimat-, risk- och sårbarhetsanalys (KRSA) 2019 (RS 2019-1050). Regionstyrelsens uppföljning på området kommer ytterligare att stärkas i samband med att styrande dokument revideras och fastställs. Metodstöd för nämnder och bolags arbete med risk- och sårbarhetsanalysarbete tas samtidigt fram för att likrikta arbetet inom Region Stockholm och därmed skapa bättre förutsättningar för uppföljning och framtagande av åtgärdsförslag och beslutsunderlag.

- Regionstyrelsen bör säkerställa att styrelsen har en lokal krisberedskapsplan som bland annat beskriver vilken roll regionledningskontoret har när det finns behov av att samordna Region Stockholms verksamheter.

Regionledningskontorets kommentar:
Regionstyrelsen har arbetat med krisledning utgående från den regionövergripande ”Plan krisberedskap”, vilken har använts som utgångspunkt för regionledningskontorets lokala krisberedskapsplan. Pandemin innebar att såväl den regionövergripande som den lokala krisledningen har anpassats, och processen med den lokala planen fick invänta revideringen av överordnade styrdokument. Rekommendationen kommer att omhändertas i samband med pågående revidering av styrdokument vilket även innebär att fastställa en lokal krisberedskapsplan för regionstyrelsen.

- Regionstyrelsen bör se över hur inköp över den ordinarie beloppsgränsen i delegationsordningen ska hanteras vid behov av snabba beslut i en krissituation.

Regionledningskontorets kommentar:
Med anledning av den allvarliga händelse som covid-19-pandemin innebar för Region Stockholm förelåg det särskilda skäl att genomföra inköp med undantag från den upphandlingspolicy som Region Stockholm i normalläge alltid ska tillämpa. Mot bakgrund av detta och att Region Stockholm snabbt ska kunna fatta nödvändiga beslut om inköp och upphandling av varor och tjänster som Region Stockholm har behov av i sjukvården till följd av

pandemin, har regionstyrelsen i mars 2020 fattat aktiva beslut för att hantera krissituationen (RS 2020-0301). Beslutet gav inköpsdirektören rätt att fatta samtliga beslut som krävs för att genomföra upphandling av varor och tjänster för sjukvårdens behov samt ökade befogenheter att agera under krisen. Regionstyrelsen kommer under 2021 se över hur inköp över den ordinarie beloppsgränsen i delegationsordningen framgent ska hanteras vid behov av snabba beslut i en krissituation.

Planering och dimensioner av ST-platser

Regionrevisorerna framför i årsrapporten att trots att huvuddelen av ansvaret för planering och dimensionering nu ligger på hälso- och sjukvårdsnämnden finns fortfarande områden där det krävs samverkan mellan regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden, inte minst när det gäller prognoser och behovsanalyser av specialister och ST-tjänster. Hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar för att säkerställa den långsiktiga kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården medan regionstyrelsen har det övergripande ansvaret för Region Stockholms strategiska kompetensförsörjning. Revisionens bedömning är därför att det finns en viss otydlighet vad gäller ansvaret för planering och dimensionering av ST-tjänster.

- Regionstyrelsen bör tillsammans med hälso- och sjukvårdsnämnden tydliggöra ansvarsfördelningen för planering och dimensionering av ST-tjänster, exempelvis ansvaret för behovsanalyser och prognoser för olika specialiteter inom hälso- och sjukvården.

Regionledningskontorets kommentar:
Ansvarsfördelningen är tydlig. Hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar för AT- och ST-utbildning, vilket framgår av reglemente för regionstyrelsen och nämnden. Ett kontinuerligt samarbete pågår mellan utbildningsansvariga på hälso- och sjukvårdsnämnden och ansvariga för kompetensförsörjningsfrågor inom regionstyrelsen.

Antal rekommendationer som åtgärdats

Rapport (ursprung)	**Återstående rekommendationer enligt regionrevisorerna**	**Åtgärdat enligt regionledningskontoret**
Projektrapporter, del- och årsrapporter	68	34 (50 %)
Årsrapport 2020	8	2 (25 %)
Totalt	**76**	**36 (47 %)**

Regionrevisorernas årsrapport 2020 innefattar 76 rekommendationer, varav åtta rekommendationer är nya. Regionledningskontoret bedömer att av de 76 rekommendationerna har 36 rekommendationer, 47 procent, åtgärdats. Av de återstående 40 rekommendationerna pågår arbete med 34 av dessa och sex rekommendationer återstår att hantera. Rekommendationerna hanteras utifrån regionstyrelsens ställningstagande.

Regionledningskontoret för en dialog med regionrevisorerna om att avsluta de rekommendation där regionledningskontoret sedan tidigare bedömt att arbetet är genomfört.

Ekonomiska konsekvenser

Arbetet med att genomföra aktiviteterna i enlighet med regionrevisorernas rekommendationer hanteras inom regionstyrelsens uppdrag.

Hans-Erik Malmros
Tf regiondirektör

Katarina Holmgren
Ekonomidirektör

Beslutsunderlag

1. Regionsrevisorernas årsrapport 2020

Beslutsexpediering

1. Regionrevisorerna

Godkänd av Hans-Erik Malmros, 2021-06-21

§ 139
Yttrande över regionrevisorernas årsrapport 2020 för regionstyrelsen

RS 2021-0377

Ärendebeskrivning
Region Stockholm i allt väsentligt bedöms vara upprättad enligt god revisionssed, enligt lagen om kommunal redovisning och Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer. Årsredovisningen bedöms i allt väsentligt ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning. Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Beslutsunderlag
Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Regionsrevisorernas årsrapport 2020

Yrkanden
Ordförande Irene Svenonius (M) yrkar bifall till regionrådsberedningens förslag i skrivelse den 11 augusti 2021.

Beslut
Regionstyrelsen beslutar följande.

> Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör regionstyrelsens yttrande över regionrevisorernas årsrapport 2020 för regionstyrelsen.

Särskilda uttalanden
Aida Hadzialic (S) anmäler särskilt uttalande från S-ledamöterna (bilaga). V-ledamöterna ansluter till detta särskilda uttalande.

Expedieras till
Regionrevisorerna

Region Stockholm
Regionstyrelsen

Socialdemokraterna

SÄRSKILT UTTALANDE
2021-08-24

Ärende 16
RS 2021-0377

Yttrande över Regionrevisorernas årsrapport 2020 för regionstyrelsen

Socialdemokraterna i Region Stockholm välkomnar revisorernas granskning. Regionrevisorerna har i sin årsrapport bl.a. har granskat regionstyrelsens beredskap inför pandemin och pekar på ett antal områden som bör ses över.

Revisorerna förordar att Regionstyrelsen och hälso-och sjukvårdsnämnden bör bland annat samordna en revidering och harmonisering av fullmäktiges krisberedskaps-plan och hälso-och sjukvårdsnämndens katastrofmedicinska beredskapsplan för att tydliggöra hur dessa ska interagera med varandra. Även planen för influensaepidemi bör revideras.

Revisionen bedömer vidare att regionstyrelsen i det fortsatta arbetet tillsammans med hälso- och sjukvårdsnämnden och eventuellt andra nämnder behöver fastslå en tydlig, transparent och flexibel organisation för hantering av framtida kriser. Det finns annars risk för otydlig ansvarsfördelning och att beslutsfattande försvåras.

Socialdemokraterna delar revisorerna bedömning och anser detta arbete bör göras skyndsamt för att rusta oss inför eventuella framtida liknande krislägen.

Revisorerna har även granskat budgetstyrning och bedömer sammantaget att de styrdokument som berör den långsiktiga ekonomiska styrningen av regionen inte ger tillräckligt stöd i budgetprocessen för att genom budgeten styra mot en god ekonomisk hushållning på sikt. Regionstyrelsen rekommenderas där-för att utveckla en sammanhållen strategi för hur regionen långsiktigt ska uppnå en ekonomi i balans. Vidare behöver det i budgetprocessen tydliggöras hur nämnders och bolags budgetunderlag och förslag till investeringsplaner sammanställs och bereds för att få en transparent och kvalitetssäkrad budgetprocess.

Revisionen bedömer att regionstyrelsens arbete med målstyrningen behöver fortsätta för att leva upp till principerna för målstyrning så som de uttrycks i policyn ”Integrerad ledning och styrning”, framför allt behöver målstyrningen få en tydligare koppling till ekonomistyrningen, t.ex. genom att koppla ihop processerna för framtagande av mål med processen för fördelning av finansiella medel.

Vi delar regionrevisorernas kritik mot region Stockholms budgetprocess och budgetstyrning. Region Stockholm har länge lidit av ett politiskt styre som har bristande insyn och kostnadskontroll i verksamheterna och investeringar. Det är anmärkningsvärt att den styrande majoriteten efter alla dessa år inte har lyckats bättre. Vi förväntar oss att en grundlig analys nu görs, för att komma tillrätta problem som revisorerna konstaterar i rapporten. Nu krävs en mer ansvarsfull ekonomisk politik och styrning där respekt visas för skattebetalarnas pengar och för välfärden.

Region Stockholm
Regionstyrelsen

Socialdemokraterna

SÄRSKILT UTTALANDE
2021-08-24

Ärende 16
RS 2021-0377